

D

ŞALOM

Tarihin
dokunulmaz
mirası:

GÜLMEK

Zıt şehirler
Eskişehir
Kütahya

Feodosiya'lı
Fradkin'lerin kızı
AGNES

Jacques
ATTALI

“Yahudiler,
Dünya ve
Para”
üzerine

Paris'te
bir barış
bahçesi

**GAL
Gadot**

ALS için
meydan
okudu

HAYKO
Bağdat
Türkiye'de
‘Salyangoz’
olabilmek

luxury

322 71 71

KEMER COUNTRY'DE
TAM MÜSTAKİL 7 ODA 2 SALON
850 M2 MUHTEŞEM VİLLA
5.000.000 EURO

KEMER COUNTRY'DE
GÖL ÖNÜ 8 ODA 2 SALON 800 M2
TAM MÜSTAKİL VİLLA
6.000.000 USD

KEMER COUNTRY'DE
7 ODA 2 SALON 800 M2
TAM MÜSTAKİL VİLLA
5.000.000 USD

KEMER COUNTRY ANA FAZ'DA
5 ODA 2 SALON 500 M2
TAM MÜSTAKİL VİLLA
3.750.000 USD

KEMER COUNTRY'DE
ÇOK ŞİK BAKIMLI 5 ODA 2 SALON
450 M2 VİLLA
3.150.000 USD

KEMER COUNTRY 'DE
6 ODA 2 SALON 500 M2
MÜSTAKİL VİLLA
3.000.000 USD

www.stirlingluxury.com

İstanbul Cad. Kemer Corner Sitesi, İnci Blok, D:16 GÖKTÜRK / İSTANBUL

Emlak Danışmanlığı

444 44 93

**Siz hayalinizdeki evi anlatın,
biz bulalım.**

KEMER COUNTRY
LALE KASRI'NDA
ÖZEL DEKORASYONLU
3 ODA 1 SALON 210 M2 DAİRE
750.000 USD

KEMER CORNER'DA
FERAH 2 ODA 1 SALON
152 M2 BAHÇE KATI
475.000 USD

KEMERBURGAZ ARKETİP
EVLERİ'NDE KÖŞE KONUMLU
3 ODA 1 SALON
185 M2 BAHÇE KATI
560.000 USD

KEMERBURGAZ BERLİN LOFT'TA
2 ODA 1 SALON 120 M2
BAHÇE KATI
650.000 TL

KEMERBURGAZ
MESA YANKI EVLERİ'NDE
2 ODA 1 SALON 110 M2 ARA KAT
400.000 USD

KEMER COUNTRY MEYDAN'DA
GÖL VE GOLF MANZARALI 4 ODA
1 SALON 220 M2 DAİRE
1.050.000 USD

www.stirling.com.tr

İstanbul Cad. Kemer Corner Sitesi, İnci Blok, D:16 GÖKTÜRK / İSTANBUL

Editörden...

kitabıyla gündeme gelen *Hayko Bagdati*'i Dergi'deki söyleşi ile daha yakından tanıma fırsatını buluyoruz.

Diğer bir söyleşi konuğumuz, yaşamdan haz alma, farkındalığımızı yükseltme, fiziksel, ruhsal ve zihinsel sağlığımızda dengeyi bulma yönünde eğitim veren *Ebru Şinik*.

Gazetemiz Şalom'un eski yazarı, "Nitelik" ve "Kitaplık" köşeleri ile Şalom Dergi'nin sürekli yazarı *Robert Schild* bu kez söyleşi konuğumuz oldu. Neden mi? Çünkü Schild'in ikinci kitabı; "Savunmanın Son Çaresi: Gülmek... Aşkenaz Mizahında Gezintiler" adlı kitabı bu günlerde raflarda boy göstermeye başladı. Schild'in, çizirimiz İrvin Mandel'in çizimleri ile daha da renklenen kitabı sadece fıkralar içeren bir yapıt değil, akademik bir anlayışla hazırlanmış bir referans kaynağı.

Yazar, çevirmen ve eleştirmen *Diana Canetti*'yi "Portre" konu başlığı altında Küra-tör *Necmi Sönmez*'in kaleminden tanıyacağız. "Mesleklerinde 'İlk' Türk Yahudi Ka-dınlar" 3. bölümü ile devam ederken, yeni yayınlanan "Fotoğrafın Serüveni" kita-bından hareketle fotoğrafın ülkemizdeki geçmişine doğru bir yolculuğa çıkacağız. Yolculuktan söz açmışken, bu sayıda okurlarımızı Paris'in merkezinde *Albert Kahn* müze bahçesinde, huzurlu bir gezintiye çıkarırken, henüz gitmemiş olanlar için ülke-mizin birbirine tamamen zıt iki kentini; Eskişehir ve Kütahya'yı tanıtıyoruz.

Sevgili okurlar, bu günlerde bölgemiz terör güçlerinin tehdidi altında, komşu ülke-lerde sıcak savaş devam ediyor, insanlar evlerinden kaçıp topraklarımıza sığınıyor, masum insanlar insafsızca katlediliyor... Bu olumsuz gelişmeleri elimiz kolumuz bağlı, çaresizlik içinde izliyor, barış umutlarımızı canlı tutmaya çalışıyoruz. Yeni girdiğimiz 5775 Yahudi yeni yılının tüm insanlığa barış ve huzur getirmesini diliyorum.

Nelly BAROKAS

ŞALOM Dergi

Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. adına sahibi

Av. Yakup Barokas

Genel Yayın Yönetmeni

İvo Molinas

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

İşık Sivil Karakoç

Editör ve Yan Yayınlar Koordinatörü

Nelly Barokas

Reklam Planlama Koordinatörü

İsak Behar

Sayfa Tasarımı

Semra Öner

Bella Parlakşımşek

Kapak Tasarımı

Bella Parlakşımşek

Yazı Kurulu

Nelly Barokas, Gila Erbeş, Tuna Saylağ, Aylin Yengin

İdari Koordinatör

Anet Pase

Yönetim Yeri

Atiye Sok. Polar Apt. 12/6
Teşvikiye - İstanbul

T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44

F: (0212) 231 92 83

www.salom.com.tr

Basıldığı Yer

Stil Matbaacılık
İbrahimKaraoğlu Cad.
Yayıncılar Sok. No: 5 Stil Binası
Seyrantepe - 4. Levent / İST.

T: (0212) 281 92 81 (PBX)

Yayın Türü

Yaygın - Süreli

Seçkin kitapçılarda
satılmaktadır.

**ŞALOM GAZETESİ'NİN EKİDİR
ABONELERE ÜCRETSİZDİR**

ÇİZGİ DIŞI

İRVIN MANDEL

faik sönmez

online alışveriş:
www.faiksonmez.com

Türkiye ve Tüm Dünyaya
Hızlı Ürün Gönderimi

/faiksonmezmoda

/faiksonmezmoda

12

20

48

SÖYLEŞİLER

JACQUES ATTALI ile "Yahudiler, Dünya ve Para başlıklı kitabı üzerine..."

HAYKO BAĞDAT Türkiye'de "Salyangoz" olabilmek

EBRU ŞİNİK'le "Yükselen Çağ; beden, zihin, ruh sağlığı" hakkında

ROBERT SCHILD Tarihin Dokunulmaz mirası: Gülmek

içindekiler

26

74

56

38

62

42 ARAŞTIRMA

Mesleklerinde 'ilk' Türk Yahudi Kadınlar - 3

56 MEKAN

Paris'te bir barış bahçesi

26 KÖKLER

Feodosiya'lı Fradkin'lerin kızı: Agnes

38 PORTRE

Diana Canetti'nin ardından

62 AKTÜEL

Fotoğrafın Serüveni

70 NİTELİK-KİTAPLIK

"Cazsevmeyen"lerden değilsiniz, umarım...

72 SANAT

Savaşın Gölgesinde Müzik

74 SEYAHAT TUTKUSU

Birbirine tamamen zıt iki şehir: Eskişehir - Kütahya

82 ASTROLOJİ

İletişim gücü yüksek Terazi

84 SİNEMA

Dünya Sinemaları -24

92

SANAT
AJANDASI

8

KİM NEREDE NASIL?

Gal Gadot'a Bir Kova Buz

66

TRY A
chair
for **Free!**

Aeron

Mirra2

Sayl

#HerkesHermanMillerHakeder!

Herman Miller Performans Koltukları

Aeron, Mirra2 yada Sayl'ı

Ev yada ofisinizde test sürüşü yapmaya davet ediyoruz.

info@bms-tr.com adresine ad, soyad ve telefon numaranızla birlikte
hangi koltuğu denemek istediğinizi yazın, detayları bize bırakın !

b m s

www.bms.com.tr

KİM, NEREDE, NASIL?

Nelly BAROKAS

AMY WINEHOUSE'UN HEYKELİNİ DİKTİLER

Üç yıl önce hayatını kaybeden İngiliz şarkıcı Amy Winehouse'un Londra'da heykeli dikildi. Amy Winehouse'un bronz heykeli, 2011'de ölümüne kadar yaşadığı Londra'nın kuzeyindeki Camden mahallesinde törenle açıldı. Sanatçının 31'inci doğum gününe denk getirilen açılısta Winehouse'un hayranlarının yanı sıra ailesi ve yakınları da hazır bulundu. Hayranları heykele çiçekler bıraktı. Şarkıcının babası Mitch Winehouse, "heykelin kızının çok güzel bir anını yansıttığını" söyledi. Mitch Winehouse, "Umarız hayranları bu eseri sever çünkü çok duygusal bir yapıt. Sanki ölümsüz gibi duruyor" dedi. Heykelde Amy, yaşadığı sürece vazgeçmediği mini etek ve yüksek topuklu pabuçlar, başında bir kırmızı gül ve kendine has saç modeliyle yansıtılıyor.

GARNER-AFFLECK ÇİFTİNİN UYUMLU EVLİLİĞİ

Jennifer Garner, Ben Affleck ile dokuz yıllık mutlu evliliğinin bazı sırlarını InStyle dergisinde paylaştı. "Bana sık sık kur yapmasını beklemiyorum, zaten ben de yapmıyorum" diyen Garner eşile birlikte olabilmek, aynı şeyleri yapmak ve birbirlerine zaman ayırmak için çaba harcadıklarını söyledi. Garner, üç çocuk sahibi olmalarının da birbirlerine sevgi ile bağlanmalarının önemli bir sebebi olduğunu belirtmekte.

NEW YORK SOKAKLARINDA EL ELE

Cameron Diaz ile Benji Madden, New York sokaklarında el ele dolaşırken görüntülendiler. Son olarak Cameron Diaz'ı Jason Segel ile oynadıkları 'Kaset İşi' adlı filmde izledik. 42 yaşındaki Diaz'ın uzun süredir ilişkisini sürdürdüğü 35 yaşındaki müzisyen Benji Madden ile mutlu bir birliktelik sürdürdüğü söyleniyor. ABD'li Benji Madden, ikiz kardeşi Joel Madden ile birlikte kurduğu 'The Madden Brothers' ve 'Good Charlotte' gruplarının da gitarist ve vokalistlik yapıyor.

KINGSLEY İLE RADCLIFFE 'BROOKLYN BRIDGE'DE

Ben Kingsley ile Brie Larson, 'Brooklyn Bridge' (Brooklyn Köprüsü) adlı dramın oyuncu kadrosuna katıldı. Senaryosu ve yönetmenliği Douglas McGrath'a ait olan ve gerçek olaylara dayanan filmde Daniel Radcliffe de rol almakta. Harry Potter filmlerinin yıldız oyuncusu Daniel Radcliffe geleceği parlak ancak deneyimsiz bir mühendisi canlandırıyor. Film önümüzdeki yılın bahar aylarında vizyona girecek.

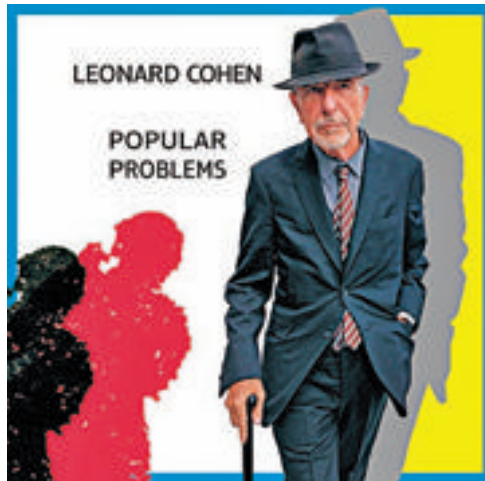

Ben Kingsley

Brie Larson

İŞTE LEONARD COHEN'İN YENİ ALBÜMÜ

Efsanevi müzisyen Leonard Cohen, 13'üncü stüdyo albümü 'Popular Problems'ı, 80. yaş gününden iki gün sonra 23 Eylül'de Sony Music etiketiyle yayımladı.

Kanadalı sanatçının 9 yeni şarkının yer aldığı 'Popular Problems' albümünde Cohen'e bir önceki 'Old Ideas' albümünde olduğu gibi yine prodüktör olarak Patrick Leonard eşlik ediyor. Albümde katkısı bulunan diğer değerli müzisyenler ise Jesse E. String ve Bill Bottrell.

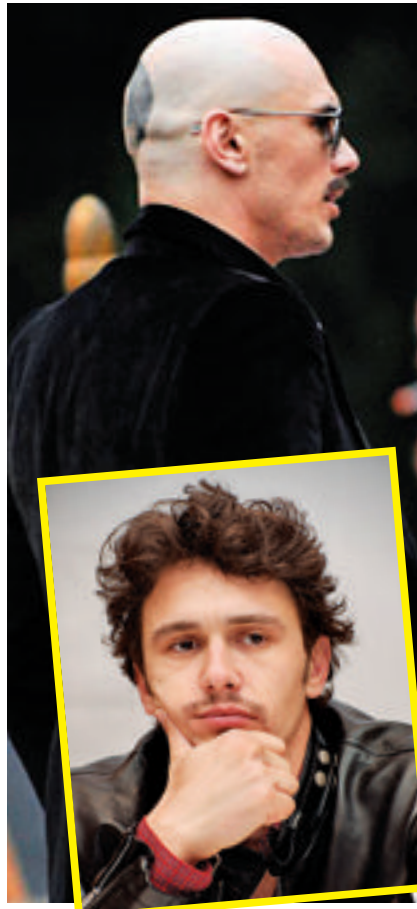
Sony Music'e bağlı Columbia Records CEO'su Rob Stringer; "Cohen, bir kez daha yeni ve yaratıcı bir ilhamla, müzikal sınırları aşıyor. Her biri eşsiz bir ruha sahip 9 yeni şarkının yer aldığı bu albümü yayınlamaktan büyük bir heyecan ve onur duyuyoruz" demekte.

JON STEWART BU KEZ YÖNETMEN OLDU

ABD'li ünlü sunucu Jon Stewart'ın yazıp yönettiği 'Rosewater' adlı film, İngiliz gazeteci Maziar Bahari'nin 2009 yılında BBC muhabiri olarak gittiği İran'da rehin alınıp hapisanede tutsak edilmesi üzerine yazdığı ve orada 100 gün boyunca yaşadıklarını ele aldığı kitaptan beyazperdeye uyarlandı.

Londra'da yaşayan muhabir Maziar Bahari, İran'da gerçekleşecek başkanlık seçimleri için en fazla bir hafta sürecek bir görev nedeniyle İran'a gider. Arkasında bıraktığı hamile nişanlısını son kez öptüğünde en kısa zamanda döneceğinin sözünü vermiş olsa da İran'a ayak bas-tığında işler beklediği gibi gitmez. Bahari, kendini ülkenin en ürkütü-cü hapisanesinde, uzun saatler süren sorgu seanslarında bulacak; üç aydan fazla süren bu işkence süresince kaderi, sadece kokusun-dan tanıdığı bir adamın, Rosewater'ın ellerinde olacaktır.

JAMES FRANCO SAÇLARINI KAZITTI

Aktör, senarist, film yapımcısı, yönetmen, yazar, ressam James Edward Franco yeni filmi 'Zeroville' için saçlarını kazıttı. 36 yaşındaki Franco traslanmış hali ile çektiği fotoğrafını önce Instagram'da paylaştı. Franco filmde Ike Vikar Jerome rolünü canlandıracak. Filmin 1970 versiyonunda Montgomery Clift ile Elizabeth Taylor rol almıştı. James Franco da 'Zeroville' filminin hava-sına girmek için ense-sine Taylor ile Clift'in dövmesini yaptırdı.

MAGGIE GYLLENHAAL ASLINDA MARGALIT'MIŞ

Ünlü oyuncu Maggie Gyllenhaal, 36 yaşın-da asıl adının Margalit olduğunu öğrendi. Aktör Jake Gyllenhaal'ın kız kardeşi olan Maggie, birtakım bürokratik işlemler için ebeveynlerinden doğum kağıdını bulma-larını isteyince bilmediği bir gerçekle karşı karşıya geldi. Senarist ve yapımcı annesi Naomi Foner (Yahudi dinine mensup) ile yönetmen babası Stephen Gyllenhaal'ın bulup ortaya çıkardıkları belgede kızla-rının adı Margalit'di. Ünlü oyuncu, "Bu ismi beğendim ama kullanamam. Maggie olarak tanınıyorum, ehliyetimde, pasapor-tumda Maggie yazıyor" demekte.

GWYNETH PALTROW DİNE YÖNELİYOR

Yaklaşık 4 yıldır Kabala ile ilgilenen ve Kabala takipçisi olduğunu söyleyen Gwyneth Paltrow, kökeni Musevi ina-nışına dayanan Kabala ile ilgili kendini yetiştirdikçe Yahudi olma yolunda ilerli-yor. 41 yaşındaki Paltrow'un şimdiden 10 yaşındaki kızı Apple'ı ve 8 yaşındaki oğlu Moses'ı Yahudi geleneklerine göre yeti-tirmeye başladığı söyleniyor. Paltrow, atalarının Doğu Avrupalı hahamlar oldu-ğunu öğrendikten sonra dine yoğun bir şekilde yöneldi. Yönetmen babası Bruce Paltrow da bir Yahudi olan Gwyneth, çocukken hem Hristiyan hem de Yahudi geleneklerini öğrene-rek yetiştirilmiş.

ZWEIG'IN ESERİ BEYAZPERDEDE

20. yüzyılın Avusturyalı roman-cısı ve oyun yazarı Stefan Zweig'in eserlerinden birinin sinemaya uyarlama-sının bir örneğini; 'The Grand Budapest Hotel'i geçtiğimiz sezon izledik. Şimdi Zweig'in diğer bir eseri 'A Promise' filme çekiliyor. Film, Birinci Dünya Savaşı öncesinde Almanya'da yasak bir aşk hikâyesini konu edinmekte. Fransız yönetmen Patrice Leconte'un filminde Rebecca Hall, Alan Rickman ve Richard Madden rol alıyor.

TİCARİ ŞANSI AÇIK

Noah Baumbach'ın 'While We're Young' (Biz Gençken) adlı film Toronto Film Festivali'nde ilk gösteriminin ardından birçok ülkeye satıldı. Ben Stiller ile Naomi Watts, genç bir çiftin (Adam Driver ve Amanda Seyfried) gelişi ile hayatları alt üst olan evli bir çifti canlandırmaktalar. 'While We're Young'da Charles Grodin, Adam Horovitz, Maria Dizzia ve Ryan Serhant da rol almakta.

ALON LIVNÉ'NİN YILDIZI PARLADI

İsraili tasarımcı Alon Livné moda dünyasında kendine saygın bir yer edindi. 'Hunger Game' filminin ana karakterlerinden biri olan Johanna Mason'u Livné'nin tasarımı olan beyaz elbise ile göreceğiz. Bu elbise Livné'nin 2014 İlkbahar-Yaz koleksiyonunda yer almaktaydı. Kendi başına çalışmaya başlamadan önce bir süre Roberto Cavalli için çalışan Livné son zamanlarda Lady Gaga ile Beyoncé'nin tercih ettiği tasarımcı oldu.

DÖVME KOLEKSİYONCUSU BECKHAM

Bir zamanlar dünyanın en yüksek ücretli futbolcularından olan David Beckham'ın dövme- lere çok meraklı olduğu biliniyor. Son olarak New York'taki lüks giyim mağazası Belstaff'da görüntülenen ünlü futbolcunun sağ eline yeni dövme- ler yaptırdığı dikkat çekti. 39 yaşındaki David Beckham'ın sağ elinin üst kısmında Jay Z'nin 'Dream Big Be Unrealistic' ifadesi dövme olarak yer almakta.

GAL GADOT'A BİR KOVA BUZ

Batman ile Süperman'ı karşı karşıya getirecek olan 'Man of Steel 2' adlı filmde Wonder Woman rolündeki Gal Gadot başından aşağı buz kovanı dökülmesini kabul eden ünlülerden biri oldu. ALS hastalığına duyarlılığı arttırmak ve bilimsel araştırmalar için bağış toplamasını sağlamak için başlatılan kampanyaya katılan ünlüler listesinde Gal Gadot da yer aldı. Küçük bir dua mırıldandıktan sonra yüzünü elleri ile örten Gal Gadot, buzlu suyun başından aşağı dökülmesine izin verdi.

JOAN RIVERS YAŞAMA VEDA ETTİ

Ünlü Amerikalı komedyen ve televizyon sunucusu 81 yaşındaki Joan Rivers kalbine yenildi. 32 yaşında katıldığı bir televizyon programında şöhrete kavuşan Rivers, günlük televizyon programı 'The Joan Rivers Show' ile Emmy Ödülü'ne de layık görülmüştü. Rivers son dönemde özellikle Hollywood'un ünlü isimlerinin elbiseleri ile dalga geçtiği, E! Televizyonu'nda yayınlanan 'Fashion Police' (Moda Polisi) adlı program ile tanınıyordu. Bolşevik Devrimi'nden kaçan göçmen bir Yahudi ailenin kızı olarak 1933'te New York'ta doğan Rivers'in esas adı Joan Alexandra Molinsky'ydi. Joan Rivers 2010 yılında attığı bir tweette kendisiyle dalga geçmiş, "O kadar çok estetik ameliyatı oldum ki, korkarım öldüğümde Tanrı beni tanımayacak" demişti.

SARAH SILVERMAN'A EMMY ÖDÜLÜ

Yahudi asıllı ABD'li komedyen, yazar, şarkıcı, aktris ve müzisyen Sarah Silverman, ABD'de HBO kanalı için yazdığı komedi dizisi 'Sarah Silverman: We Are Miracles' (Sarah Silverman: Mucize Biziz) ile en iyi senaryo kategorisinde Emmy ödülüne layık görüldü.

Ödül töreninde Silverman'ın, daha adı açıklanmadan sahneye çıplak ayak ile atlayarak gelmesi ve onu bugünlere getirenlere ve Yahudilere teşekkür etmesi dikkat çekti.

ALBER ELBAZ'A DOKTOR PAYESİ

Moda tasarımcısı Alber Elbaz geride bıraktığımız günlerde Royal College of Art'tan (Kraliyet Sanat Koleji) onursal doktor payesi ile onurlandırıldı. Lanvin'in yaratıcı direktörlüğü görevinde olan Alber Elbaz, İngiltere'ye ve diğer ülkelerin kültür ve endüstrilerine yaptığı katkı nedeniyle bu onura layık görüldü. Geçmişte Guy Laroche, Yves Saint Laurent ve Krizia'da çalışan Elbaz, 2001'den beri çalıştığı Lanvin'de büyük başarı kaydetti. 1961'de Fas'ın Kazablanka kentinde doğan Alber Elbaz, 10 yaşındayken ailesi ile Tel Aviv'e göç etti. 1987'de moda tasarımcısı olarak şansını ülkesi dışında aramak üzere İsrail'i terk etti.

EFRON TORUN, DE NIRO DEDE

'Dirty Granpa' adlı komedi filmde rol almaları beklenen Zac Efron ile Robert De Niro'nun bu konuda görüşmelerini tamamladıkları söyleniyor.

Dan Mazer'in yöneteceği filmde Zac Efron, emekli bir general rolündeki Robert De Niro'nun torunu olacak. Yönetmen Mazer, 'Borat', 'Bruno' ve 'The Dictator' adlı komedilerin senaryolarını yazmıştı. Komedinin 2015 sonunda vizyona girmesi hedefleniyor.

ROBERT DOWNEY JR. BU KEZ AVUKAT

David Dobkin'in yönetmenliğini yaptığı 'The Judge' 10 Ekim'de ABD'de vizyona girdi. Robert Downey Jr.'un başrol oynadığı komedi-dram türündeki filmde Robert Duvall, Vera Farmiga, Vincent D'Onofrio, Dax Shepard, Jeremy Strong, Sarah Lancaster ve Billy Bob Thornton rol aldı. Başarılı bir avukat olan Henry Hank Palmer annesinin cenazesi-ne katılmak üzere Carlinville'deki baba evine döner. Kendisini kötü bir sürpriz beklemektedir: kentin saygın hakimi olan babası Joseph Palmer cinayet zanlısıdır. Henry babasının suçsuzluğunu kanıtlamak için savcı Dwight Dickham'a karşı büyük mücadele verecektir.

SCARLETT JOHANSSON ANNE OLDU

Hollywood'un ünlü oyuncusu Scarlett Johansson bir kız bebek dünyaya getirdi. Johansson'un menajeri Marcel Pariseau, oyuncunun kızına Rose adını verdiğini, anne ile bebeğin sağlık durumunun iyi olduğunu açıkladı. 29 yaşındaki Johansson, 2013'ün Eylül ayında Fransız gazeteci Romain Dauriac ile nişanlanmıştı. Oyunculuk kariyerine 1994'te "North" filmi ile başlayan Johansson, 1998 yılında Robert Redford ve Kristin Scott Thomas ile kamera karşısına geçtiği "The Horse Whisperer" filmi ile dünya çapında ün kazandı. Johansson, 2003 yılında "Lost in Translation" filmindeki performansı ile İngiliz Sinema ve Televizyon Sanatları Akademisi (BAFTA) tarafından En İyi Kadın Ödülü'ne layık görüldü. Johansson'un en son Luc Besson'un "Lucy" adlı filminde izledik.

Jacques Attali

ile
"Yahudiler, Dünya ve Para"
başlıklı kitabı üzerine...

"Reenkarnasyona inanıyorum ama birbiri ardına yedi farklı yaşamım olacağından pek emin değilim. Dolayısıyla aynı anda yedi tane, bütün ve dopdolu farklı yaşam sürdürmeye çalışıyorum" Jacques Attali'nin sıkça tekrarladığı bir cümledir... Besbelli zamana büyük bir önem atfediyor, onu boşuna harcamamak en büyük önceliklerinden biri. Şalom Dergi için telefonla gerçekleştirdiğimiz söyleşide, bu özelliğini hiç gözden kaybetmeden, öze inerek, görüşmeyi mümkün olduğunca kısa tutmaya kararlıydım; ancak o kendini konuya öylesine kaptırdı ki konuştuğu konuştuk ve ortaya düşündüğümde daha geniş kapsamlı bir söyleşi çıktı. Buyurun size tabuları yıkmaya bayılan Yahudi bir aydının, tarihinin önemli bir bölümüyle yüzleşmesi

Yakın zamanda Türkçeye çevrilmiş olan eserinizin, «Yahudiler, Dünya ve Para» şeklindeki başlığı oldukça ilginç ve sanki biraz da meydan okuyor; zira asırlardan beri, yan yana getirilmiş bu üç kelime antisemit söylemin en vazgeçilmez unsurlarından biri olmuştur, hala da öyle! Böylesi bir başlık atarak, beş yüz küsur sayfada Yahudilerin para ile ilişkisini yazarken başlıca gerekçeniz neydi? Bir Yahudi olarak ve tüm dünya Yahudileri adına konuya bir açıklık getirme hatta bir tür savunma mı ya da alışık olduğunuz üzere tabuları yıkmaya, mitosları alaşağı etme isteği mi?

Şimdiki zamanı tarihle anlatmak istedim, diyelim. Aslında bunu başka konularda da yapmıştım. Müziğin, zamanın, mal mülk edinmenin muhtelif tarihleri üzerine eserlerim var... Bu son eserimin çıkış noktası ise, dünyamızın tarihinin daha iyi anlaşılabilmesi için mutlaka ekonomik tarihinin algılanmasının şart olduğu inanışıdır. Apaçık ortada ki temeli Yahudilikle atılan tektanrıcılığın (monoteizmin) ekonomik gelişmedeki rolü çok önemlidir; zira batı biliminin tüm köklerini tektanrıcılıkta bulursunuz; ilk monoteist din olan Yahudilik de çağdaş ekonomik düşüncenin büyük bir kısmının kaynağını teşkil eder. Dolayısıyla Yahudiliğin dünya ve parayla olan ilişkilerini inceleyip anlatmak bana gerekli ve faydalı gibi göründü. Ayrıca, konu üzerinde çalışırken, her ne kadar ilk amacım bu değil idiyse de, neden Yahudilerin asırlar boyunca suçlu

konumunda bırakıldıklarını, neden onlara istifçi, tekelci, gaspçı muamelesi yapıldığını çözmek istedim; durumun tam da tersine olduğunu, eğer bankerlik yaptılarsa buna konjonktür gereği zorlandıkları için yaptıklarını ve aslında ekonomi tarihinde rollerinin son derece olumlu olduğunu anlatmayı, kanıtlamayı hedefledim. Yahudilerin, tarihlerinin bu bölümüyle gurur duymaları gerektikleri sonucuna vardım.

Eserinizde Yahudilerin parayla ilişkilerinin diğer tek

tanrı dinlerinkinden farklı olduğunu altını çiziyorsunuz. Tevrat'ın bir bölümünde, 'Tanrıyı tüm gücünle seveceksin' yazılı olduğunu belirtiyorsunuz. Cümlelerin bir yorumu da 'Tüm zenginliklerinle, tüm varlığınla seveceksin' imiş. Buna kişisel yorumunuz ise 'Ne kadar zengin, ne kadar varlıklı olsan, O'na o denli daha iyi hizmet edebilirsin' şeklinde...

Doğrudur. Yahudiler için zenginlik, bir hedef değil de bir araç olması, başkasından

Yahudilikte yoksulluk dayanılmaz, kabul edilemez bir unsur. Diğer monoteist dinlerde ise zenginlik..."

**"Borçlu
alacaklıdan
daima nefret
eder ve yok
olmasını diler.
Bu genel
bir kural ve
nankörlüğün
temelidir."**

"Yahudiler ekonomi tarihindeki rolleriyle gurur duymalıdırlar..."

alınmış değil de kişisel çaba sonucunda meydana getirilmiş olması ve yardım ederek, dünyayı daha iyi bir hale getirmeye yaraması şartlarıyla iyi bir şeydir, asla utanılacak bir unsur, bir günah değildir. Oysa Hristiyan ve Müslümanlar için, tam tersine, utanılacak bir unsurdur. Ya da şöyle özetleyebiliriz: Yahudilikte yoksulluk kabul edilemez, dayanılmaz, diğer monoteist dinlerde ise zenginlik...

Zenginlik kavramının birbirinin zıttı olan bu iki anlayış yüzünden, Yahudilerle Yahudi olmayanlar arasında asırlar boyunca süre gelmiş olan son derece zor ve gergin ilişkiler üzerinde duruyorsunuz kitabınızda... Bunu burada da biraz açar mısınız?

Hristiyanlık ve Müslümanlık hem faizi hem de borcu yasaklamış olan dinlerdir. Yahudiliğe gelince, hahamlar uzun tartışmalardan sonra, bu konuda şöyle bir kural oluşturmuşlardı: Yahudiler aralarında birbirlerine faizsiz borç, diğer dinlerin mensuplarına da faizle borç verebileceklerdi. Özetle, diğerlerine para desteğinde bulunabilecek, onlara yardım edebilecek, onları zor durumdan kurtarabilecek sadece Yahudiler vardı- ayrıca en zengininden en yoksuluna, her biri buna mecburdu, yaşadığı ülkeden kovulmaması için tek çareydi- ve yardımlarından dolayı, herkesin nefretini üzerlerine çekiyorlardı. Borçlu alacaklıdan daima nefret eder ve yok olmasını diler. Bu genel bir kural ve nankörlüğün temelidir.

Bu durumun, Yahudilere Hristiyanlarca yöneltilmiş, 'Tanrı katili' olma suçlamasıyla birlikte, antisemitizmin başlıca kaynağı olduğunu söyleyebilir miyiz?

Aslında 'Tanrı katili' olma suçlaması da borçlunun alacaklıya karşı duyduğu nefretin bir göstergesidir. Zira Yahudi olmayanlar Yahudilere sadece para değil, çok daha önemli olan 'Tanrı' kavramını ve 'Mesih' kavramını borçlu olduklarını hissetmişlerdir hep.

"Müslümanlarla Yahudiler, altın çağ denen dönemde birlikte uyum içinde yaşarlar, birlikte eğitim görürler, edebiyat, felsefe, bilim ve teoloji kavramlarını tartışıp fikir teatisinde bulunurlar, eski Yunanca ve Latince metinleri Arapça ve İbraniceye birlikte çevirirler."

Jacques Attali, 1981'de Fransa Cumhurbaşkanı François Mitterrand'ın özel danışmanlığını yaptı.

Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy ile

JACQUES ATTALI, Türk kökenli Sefarad bir babayla, Portekiz kökenli Sefarad bir annenin oğlu olarak, 1 Kasım 1943 yılında Cezayir’de dünyaya gelmiştir. Babası Simon Attali parfümeri sektöründe başarılı olmuş, kendi kendini yetiştirmiş ve din bilgisi çok geniş olan bir müteşebbisti. 1957’de, Cezayir’in bağımsızlığına kavuşmasından birkaç yıl önce işini ve ailesini Paris’e taşımıştı.

Jacques Attali ve ikiz kardeşi Bernard Attali lise çağında gösterdikleri başarıları üniversite yıllarında da sürdürecektirdi. Özellikle Jacques Attali, öğrenim hayatını hiç kesmeyerek, art arda, Ecole Polytechnique’ten (1963 mezuniyet yılı birinciliğiyle) Ekonomi Doktoru unvanını aldı, Ecole des Mines (Madencilik Okulu), Sciences-Po (Siyasal Bilimler) ENA (Fransız Mülkiye’si) gibi eğitim kurumlarından payeleri sıraladı. 27 yaşında Fransız Devlet Konseyi’ne giren Attali, 1972’de ekonomi konulu ilk iki kitabını yayınladı: ‘Analyse économique de la vie politique’ ve ‘Modèles politiques’. Bu çalışmalarıyla Fransız Bilimler Akademisi ödülünü aldı.

Prof. Jacques Attali, Paris IX Üniversitesi bünyesindeki öğretim görevlisi kariyeri esnasında, etrafında çok değişik ufuklardan, seçkin bir çevre toplayabilme kabiliyeti ile dikkati çekti.

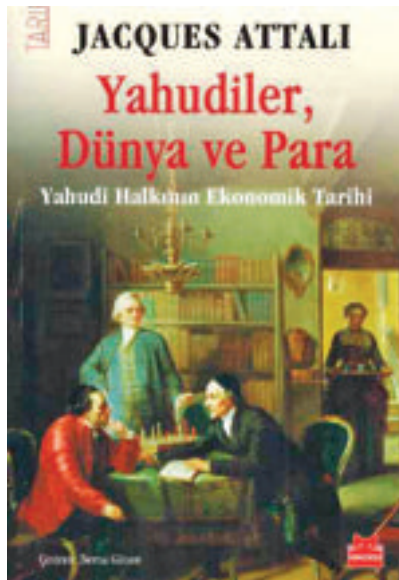
1973 ’de François Mitterrand ile temas kurdu. 1981’de Mitterrand’ın Fransa Cumhurbaşkanı seçilmesiyle Elysée Sarayı’nda, Mitterrand’ın makamının hemen yanında bürosu olan bir özel danışman sıfatını edindi. Mitterrand için her akşam ekonomi, kültür, siyaset, okuduğu kitapların özeti gibi çok çeşitli konuları bir araya getiren notlar hazırladı. G7 zirvelerinin Fransa açısından organizasyonu, Fransız Devriminin 200. yıldönümü kutlamalarının organizasyonu onun sorumluluğu altında gerçekleşti. Mitterrand’ın cumhurbaşkanlığının ikinci yedi yılında özel danışmanlıktan Avrupa Kalkınma Bankası kurucu başkanlığına atandı.

Jacques Attali 1993’den yazı hayatına ağırlık verdi, yeni teknolojiler konusunda uzmanlaşmış bir danışmanlık şirketi kurdu, 1998’de mikro finansman kavramının geliştirilmesi yoluyla yoksullukla mücadeleyi hedefleyen ve kar amacı gütmeyen bir kuruluş olan, PlaNET Finance ’ı kurdu. Jacques Attali’nin 1973’den bugüne kadar yazdığı 30’u aşkın kitap çok çeşitli konulara ve disiplinlere uzanmaktadır: Tarih, denemeler, anı, romanlar, hatta tiyatro oyunları ve çocuklar için hikâyeler... Her yıl bir kitabı çıkan Attali’nin. L’Express dergisinde de düzenli yazıları yayınlanmaktadır. Eserleri arasında, ‘Yahudiler Dünya ve Para’nın yanı sıra, ‘Zaman’ın Tarihi’, ‘1492’, ‘Verbatim’, ‘Anılar’, en çok ses getirenlerdir.

Asırlardan bu yana bunca felakete yol açmış olan bu gergin ilişkileri anlatırken, adeta bir vaha gibi yaşanan Müslümanlarla bir bütünleşme çağından, bir 'altın çağ'dan söz ediyorsunuz eserinizde. Yahudilerin Müslümanlarla olan ilişkileri, Hristiyanlarla olanlardan gerçekten farklı mıydı?

Elbette. Hem daha iyi hem daha eski... Yahudilerin, borç veren unsur olarak kullanılmış olundukları ilk kez, 695 tarihine rastlar. Şam'daki Halife'nin tüm İslam dünyasında dolaşan paranın sorumluluğunu üstlenecek birine ihtiyacı vardı, yani bir tür Maliye Bakanına... Müslümanlara yasak olduğundan, bu önemli işlevi üstlenmek üzere bir Yahudi'ye başvurmuştu. O tarihlerden itibaren, Yahudilerle Müslümanlar arasındaki ilişkiler, özellikle Endülüs'te uzun bir süre boyunca mükemmeldir ve de son derece verimlidir. Birlikte uyum içinde yaşarlar, birlikte eğitim görürler, edebiyat, felsefe, bilim ve teoloji kavramlarını tartışır, fikir teatisinde bulunurlar, eski Yunanca ve Latince metinleri Arapça ve İbraniceye birlikte çevirirler... Tüccarlar rahatlıkla dolaşma hakkına sahiptir. Zanaatkarlar işlerini istedikleri kadar geliştirebilirler. Tam anlamıyla bir altın çağdır yaşanan. Ne yazık ki Endülüs Emevi Devleti'nin çözülme süreciyle birlikte bu altın çağın biti-

Neden Yahudilerin asırlar boyunca suçlu konumunda bırakıldıklarını, neden onlara istifçi, tekelci, gaspçı muamelesi yapıldığını çözmek istedim; durumun tam da tersine olduğunu, eğer bankerlik yaptılarsa buna konjonktür gereği zorlandıkları için yaptıklarını ve aslında ekonomi tarihinde rollerinin son derece olumlu olduğunu anlatmayı, kanıtlamayı hedefledim”.

mi de başlar. Tam olarak son bulması ise, 1149 tarihinde, son derece bağınaz olan Muvahhitlerin Endülüs topraklarını işgaline denk düşer.

Annenizin Portekiz, babanızınsa Türk kökenli Sefarad olduğunu okumuştum. Türk kökenleriniz hakkında herhangi bir bilginiz var mı?

Bir dönem merak etmiş araştırmıştım ama hiçbir yerde Attali soyadına rastlamadım. Kim bilir belki de gerçek soyadımız Attali değil Attila'dır. Yani belki de bildiğiniz meşhur Attila'nın torunuyum. (Gülüyor)

Günümüz ekonomik yaşamında Tevrat'ın mirasından sizce geriye ne kaldı? Zira Tevrat'ın hala güncel bir kitap olduğunu ileri sürüyorsunuz.

Tevrat kesinlikle hala günceldir. İçinde, çevre sorunlarıyla baş etme, doğayı ve hayvanları koruma çareleri gibi konularda son derece faydalı önerilere rastlıyoruz. Kâh işçilerin haklarının korunması için kâh borçlunun zor duruma düşmesini engelleyecek ödeme kolaylıkları için önerilen yöntemler, son derece akılcıdır ve günümüze adapte edilebilir... En önemli mesajlarından biri de daha önce belirttiğim gibi, zenginleşmenin yoksullaşmaktan iyi olduğu, yoksulluğun asla kimseye cennetin kapılarını açmadığı ve özellikle insanoğlunun başlıca görevinin Tanrı'nın yaratmış olduğu dünyayı daha iyi bir hale getirmek olduğu yönündedir.

Ya kendi iş yaşamınızda? Onda da Tevrat'ın yansımaları var mı?

Maimonides'e göre, yardımda sekiz kademe vardır. En basiti yoksulun karnını doyurmak en üst düzey olanı da yoksula borç para verip kendi işini kurmasına ön ayak olmaktır. Bunu okuduğumda, sandığımdan da Yahudi olduğumu anladım. (Gülüyor) Zira yıllardır dünya çapında mikro kredi oluşturmaktayım.

Yine şimdiki zamanla ilgili son bir sorum olacak, Fransa'da Yahudilikle ilgili. Şu anda Fransa'da, İsrail politikasının yol açmış olduğu oldukça güçlü bir antisemitizm dalgasından söz edilebilir mi sizce?

Bakın, Fransa'da Yahudilik diyorsunuz ama şunu bilmelisiniz ki Fransız Yahudilerinin, kendilerini diğer Fransız vatandaşlarından ayıran hiçbir özellikleri yoktur. Sıradan Fransızlardır işte, tıpkı Fransız Müslümanları gibi ya da farklı ülkelerden gelip Fransız vatandaşı olmuş İtalyanlar, Portekizliler, Türkler, Polonyalılar vs gibi. Fransa bu açıdan çok özel bir ülkedir, azınlıklarının geniş toplumla bütünleşmesi konusunda bence tüm diğerlerinden çok daha başarılı bir ülke. Fransa'da yaşayan herkes Fransızca konuşur ve er geç Fransız kültürüyle yoğrulur ki bu durum her ülke için, örneğin Amerika Birleşik Devletleri için geçerli değildir. Antisemitizme gelince bu kesinlikle devlet çapında bir sorun değildir. Hatta ben, öyle bir sorun mevcut dahi değil derim (Fransızca, "c'est un non probleme" diyor) Elbette Fransa'da her ülkede olduğu gibi, antisemitler vardır ama antisemitizm yoktur. Zaten her türden ırkçılık ve ayrımcılık gibi ilgaldır. Fransa o açıdan örnek alınması gereken bir ülkedir. ■

SIRMAISON

"Tasarımın aşkı, aşkın tasarımı"

ERCUIS
PARIS 1887

RAYNAUD
LIMOGES

www.sirmamaison.com

1. Mağaza: Bronz sok. Bronz apt. No.3 D.4 Nişantaşı - İstanbul / T. 0212 234 37 11 - 2. Mağaza: Zorlu Center AVM

Robert Schild 14 yıl aradan sonra ikinci kitabı, “Savunmanın Son Çaresi: Gülmek..! Aşkenaz Mizahında Gezintiler” ile kütüphanemdeki yerini aldı. Yazarın ilk kitabı “Değinmeler’i” okuduğum dönemi hatırlıyorum. Üniversitede üçüncü senemdi ve Şalom’da yeni yeni etkin çalışmaya başlamıştım. Yazmak ve azınlık olmak üzerine düşündüğüm, sorularımın çokça olduğu zamanlardı. Bu çerçevede Robert Schild’in köşe, tiyatro ve kültür yazılarını hevesle takip etmeye başladım. 2010 yılına geldiğimizde değerli büyüğüm için kültürün bir tutku, bir yaşama biçimi olduğunun ince ayırımına varmıştım artık. Dolayısıyla onun aktaracaklarının tükenmeyeceği, zamanla zenginleşeceği ortadaydı. Yazarın Arkeoloji ve Sanat Yayıncılık’dan çıkan yeni kitabı da kanaatimin en güzel dayanağı... Aşkenaz mizahı üzerine hazırladığı eserle Robert Schild, hem önemli bir boşluğun varlığını okura hissettiriyor, hem de onu ustalıkla dolduruyor. Kitabı birçok açıdan çok sevdim. İlk nedenim mizah adına ufkumun açılması; şimdi yeni okumalar için bize birçok değerli isim hatırlatıldı, önerildi. Elimde tuttuğum sadece fıkralar içeren eğlenceli bir yapıt değil; akademik bir anlayışla hazırlanmış, sayfaların akışında ilgimi canlı tutan bir referans kaynağıydı. Kendi adıma Yahudilikle ilgili bilgilerimi pekiştirirken, Yahudiliği merak eden dostlarıma mütevazılıkla önerebile-

Tarihin Dokunulmaz Mirası: Gülmek

Robert Schild’in yeni kitabı “Savunmanın Son Çaresi: Gülmek..! Aşkenaz Mizahında Gezintiler” kütüphanemdeki yerini aldı. Bu sadece fıkralar içeren eğlenceli bir yapıt değil; akademik bir anlayışla hazırlanmış, sayfaların akışında ilgimi canlı tutan bir referans kaynağı. Aşkenaz mizahı üzerine hazırladığı eserle Robert Schild, hem önemli bir boşluğun varlığını okura hissettiriyor, hem de onu ustalıkla dolduruyor.

ceğim bir çalışma bu. Fıkraların, esprilerin, bilge hikâyelerin hafifletici yönü baki... Yazarının da bu kitabı kaleme alırken keyif duyduğu açıkça hissediliyor. Bu yazının söyleşi kısmına geçmeden, kitabın vurgulamam gereken çok önemli bir yönü daha var. Usta karikatürist İrvin Mandel’in sayfalara neşe katan çizimleri... Robert Schild satırlarında Scholem Aleychem’in anlatımına ve Marc Chagall’ın çizimlerine dikkatimizi çekiyor. Ben de Robert Schild ile İrvin Mandel’in yoldaşlığına dikkatinizi çekmek isterim. Kültürel mirasımız adına, dün ile bugün arasında kurulan bu zarif köprü, inanıyorum ki benim kadar okurları da duygulandıracaktır.

14 yıl aradan sonra “Savunmanın Son Çaresi: Gülmek / Aşkenaz Mizahında Gezintiler” ile ikinci kitabınızı okuyabilmek bir sevinç kaynağı. Bu çalışmanızı hazırlamayı nasıl kararlaştırdınız? Kitabınızın gelişimini aktarabilir misiniz?

Bundan on yıl kadar önce, arkadaşım İrvin Mandel’in önerisiyle www.minidev.com portalının “Farklı Renkler, Farklı Kültürler” bölümünde “Yahudi Kültürü” sayfasını düzenlemeye koyulmuştum. Orada ayrı bir bölüm olarak mizaha da değineyim derken, elimde bulunan geniş Aşkenaz Mizahı literatüründen her ay seçtiğim 4-5 tipik fıkrayı Türkçeye çevirip yayımlamaya başladım. Böylece 60-70 öykücük içeren bir “repertuar” oluştu! Buradan hareketle, özellikle

Yahudi Soykırımı sonucu ne yazık ki tarihin yaprakları arasında gittikçe solmaya başlayan Doğu Avrupa Yahudileri kültür mirasına kendimce bir anıt dikmeyi düşündüm... Kitabı hazırlarken elimdeki fıkra dağarından coğrafi, tarihsel ve özellikle toplumsal konulara göre seçimler yaptım, ancak bu bölümleri oluştururken, fıkraların arka planı olan 19. ve 20. yüzyıl Aşkenaz yaşamından da olduğunca söz etmeye çalıştım. Bu bağlamda, kitaptan keyif alabilmek için asla Yahudi olmak gerekli değildir! Çalışmanın ilk iki bölümü ise, kısa bir Aşkenaz tarihiyle etnik mizah kavramı ve Yahudi mizahının ana hatlarına ayırdım ve burada da bazı fıkra örnekleriyle kimi önemli Aşkenaz yazar ve düşünürlerden alıntılara yer verdim.

Mizahın ciddiyet gerektirdiği bilinir. Fıkralar, espriler ve bilge anlatılar üzerine düşünmek, bir kitap hazırlamak sizde nasıl bir etki yaratır?

Mizahın ciddiyetten doğduğu çok doğrudur ve bu bağlamda kitabımın "motto"su olarak, bu konuda öncü çalışmalarda bulunmuş Nathan Ausbel'den şu alıntıyı seçtim: *"Bir Yahudi fıkrasına önce güler, ancak hemen ardından istemeden sessizliğe bürünür ve düşünmeye başlarsınız. Bunun nedeni, Yahudilerin bir çeşit 'şakacı düşünür' olmalarıdır. Zor bir yaşam, onları gerçekçi kılmıştır..."* Kendi çalışmalarımı bu önemli ikilemin ışığında yürüttüm ve yüzü aşkın seçilmiş fıkrayı, Aşkenaz kültür mirasının değişik etmenlerinin gölgesinde derlediğimde, bundan kırk yıl önce apayrı bir konuda hazırladığım doktora tezimi yazarken geçirdiğim çok keyifli anları yeniden yaşar gibi oldum!

Kitabınızda özellikle Aşkenaz mizahının gelişimi, örnekleri dikkati çekiyor. "Aşkenaz mizahı", "Yahudi mizahı" kavramıyla örtüşüyor. Peki Sefarad toplumunda mizah açısından örnekler var mı? Bu bağlamda tarihsel süreçte farklılıklar var gibi... Oysa bugün gelinen noktada Yiddiş ile Judeo Espanyol'un kader ortaklığı beni etkiliyor.

David Ojalvo ve Robert Schild

Bu etkilenmeyi ben de paylaşıyorum, dahası her iki halk dilimizin gittikçe yitirmeye doğru yol alması, beni hüznendiriyor kuşkusuz... Öte yandan, Sefarad kültür dağarı ve yazınında Aşkenaz mizah olgusuna eşdeğerde derin ve yoğun izler ile karşılaşmadım desem, cehaletim başışlanır mı acaba? Judeo Espanyol dilinde bizim kuşağımıza miras kalmış son derece zengin bir atasözü dağarı varken, fıkra ve "esprit"lere pek rastlamadım gibi... Sıkça anlatılan Joha öyküleriye daha çok 13. yüzyıl Anadolu mizahının birer ürünü değil midir; öte yandan Nasreddin Hoca'yı İran'dan Balkanlara kadar sahiplenilen uluslar da var!

Günümüzde Aşkenaz mizahının yitirilmesini, geldiği noktayı irdeliyorsunuz. İsrail'deki mizah üzerine Salcia Landmann'ın görüşlerine yer veriyorsunuz ve şu sonuca varıyoruz: "Kaba kuvvet varken, entelektüel üstünlüğe gerek kalmıyor." Kanımca entelektüel olan, kaba kuvvet karşısında gölgede kalıp, tahrip oluyor. Fiziksel şiddet, insanların diyalogu kaybettiği yerde başlar. Bu doğrultuda entelektüel olan ne derecede bir savunma biçimidir?

Kaba kuvvet ile en "entel" olan bile başa çıkamaz, hele bu kuvvet, vahşete dönüşmüşse veya günümüzde olduğu gibi insanlar birer "canlı

bomba"ya!.. Nazi döneminde kitaplar yakılmış, Terezin Ghetto'sunda nice yapıtlar vermiş olan sanatçılar oradan Auschwitz'e sürülmüş, Stefan Zweig gibi Avrupalı hümanistler taa Brezilya'larda umutsuzluktan kendi canlarına kıymıştı... Peki, çare nedir? Tabii ki fıkra anlatmak değildir, ancak bu sözcüğün Almanca'daki karşılığı olan "Witz" in kökeni sayılan Ortaçağ İngilizcesi'ndeki "weid" (bilmek)'ten gelen "wit" (bilgelik) ile İbranice kökenli "hohma" (bilgelik) sözcüklerinin arasındaki daireyi kapatırsak, uzun vadede kimlerin galip geleceğini anlarız: 3. Reich bugün yok artık, ancak bir Yahudi devleti

Kotzk kentinin en önemli din bilgini olarak yetişecek Rabbi Mendel, daha yirmi yaşında tüm yeşiva ortamında üstün başansı ile göz dolduruyordu; öte yandan insanoğlunda erdem ve iyi ahlakın her şeyden önemli olduğunu iddia eder, kişilerin yüceliğini eğitimleri ile ölçenleri eleştirirdi... Günün birinde yeşivayı denetlemeye gelen, sert görümlü bir din adamı Mendel'e Talmud'un ne kadarnı bildiğini sorar. "Yarı kadar," diye cevap verir Mendel. Müfettiş şaşırır: "Yani demek istiyorsun ki, bu kadar genç olmana rağmen Talmud'un yarısına vakıfsın?" Mendel gülümseyerek, "Evet, buyurun, sınavın beni..." der - ve müfettişin, "Hangi yarısından?" sorusuna, ince bir tebessümle: "Fark etmez - siz seçin..." yanıtını verir...

FIKRADA OKUMUŞTUM,
O YÜZDEN İKİ HIRKAYI
ÜST ÜSTE GIYDIM BAK

var!..

Bu bağlamda, o karanlık dönemin daha başlarında anlatılagelen bir "kara mizah" örneği olarak, kitaptan küçük bir alıntı:

Soru: "Kaç çeşit Alman Yahudisi bilir-

siniz?" – Yanıt: "Kötümser ve iyimser

olanları..." – Soru: "Peki, aralarındaki

fark nedir?" – Yanıt: "Çok bariz de-

ğil mi? Kötümser olanlar çoktan

Amerika'da, iyimserler ise

Polonya'daki ölüm kamp-

larında..."

Fıkraların doğup,

yaygınlaştığı,

paylaştığı

cemaat or-

tamından,

iletişim tek-

noloji olarak

geliştirdiği fakat

içerik olarak

zayıfladığı bir

zamana gelin-

diği günümüzde

tartışılmakta. Bir

yanda "küreselleşme"

adı altında yerel kültürler

kuşatılmışken, öte yandan sosyal

medyada mizah adına çok yaratıcı

paylaşımlarla karşılaşmaktayız.

Böylesi bir zamanda Yahudi mizahı

ne yönde ilerliyor?

Güzel ve düşündürücü bir sorudur

bu... Kitabın "Aşkenaz Mizahı Nereye

Gidiyor?" başlıklı son bölümünde

irdelemeye çalıştım. Günümüzde

Yahudi mizahı da kabuk değiştirdi tabiatıyla, çağdaş bir görünüm kazandı; asal hedefini antisemitizmden uzaklaştırdı, artık "savunmacılığı" geride bıraktı, ancak özelleştirmeden asla uzaklaşmadı! Tam tersi, özellikle ABD, bazı Avrupa ülkeleri ve tabii ki İsrail'de nice "süper-entel" yazar/çizer/yönetmen, toplumsal hiciv

dallarında bu küreselleşmiş

ortamın ileri gelenlerin-

dendir. Burada fazla

ayrıntıya girmen-

den (yoksa ki-

tabı kimse alıp

okumaz!), bu

tür ürünle-

rin en başta

üç ortamda

geliştirdiğini

söyleyebil-

irim ki, bunlar

beyazperde,

TV ve stand-up

dallarıdır. Ne var

ki, "klasik" anlam-

daki Aşkenaz mizahın-

dan bazı kesimlerin beklediği

"Rönesans" ancak bir çeşit "füzyon"

ile gerçekleşiyor, bunu beğensek de,

beğenmesek de...

Kutsal Şabat'ı küçük bir Polonya ştetli'nde geçiren seyyar satıcı Schmuël Fragmal, sinagogun kapısında rastladığı şamaş'a takılır:

"Sinagogunuz ne kadar da küçük! Cemaatinizin tümü burada Şabat duasına katılamaz ki!"

Şamaş'ın yanıtı ise çok yalındır: "Cemaatinizin tümü Şabat duasına katılsaydı, katılamazdı. Ancak cemaatimizin tümü Şabat duasına katılmadığı için, katılabiliyor..."

Maddiyat ve para ile ilgili fıkraların arasında bir tekne gezisinde, kendi deneyiminize yer vermişsiniz. Aktardığınız anıyı bir samimiyet örneği olarak mı değerlendirmeliyiz veya o anda bir kırgınlık hissettiniz mi?

Bu soruyu yanıtlamadan, bahis konusu fıkrayı buraya alıntılarlamak gerekir, sanırım... İş yaşamımda başımdan geçmiş olan gerçek olay şuydu:

Mamullerinin yurt dışı satışına önayak

olduğum, ülkemizin önde gelen bir sanayi

işletmesinin fabrika müdürü, ABD'den

konuk ettiğimiz iki önemli müşteri ve

eşlerine lüks bir tekne ile Boğaziçi gezisi

yaptırıyordu. Hep birlikte Sarıyer açıklarına

kadar gidildi, balıklar yendi, rakılar

içildi... Artık dönüş yoluna geçmişken,

arka bölümde kahvelerimizi yudumlarken,

fabrika müdürünün pantolon cebinden,

tekne kirasını ödemek için yanında aldığı

banknotların tomar tomar yere saçılıp

neredeyse denize düşeceklerini gördüm.

Eğilip paraları kurtarmaya çalışırken,

kendisine de "Ertan bey, Ertan bey – pa-

ralarınız havalandı, uçup gidiyor!" diye

seslendim. Cevap neydi sizce? "İşte, Ya-

hudilerin ilk fark ettikleri, paradır!"

Şimdi sorunuza gelelim: "Kırgınlık"

da ne demek; düpedüz öfkelenim ve

ona göre cevabımı da oturttum – zira

bu sergilenen, kaba bir antisemitizm-

di... Bakınız, gene bu kitabımın bir

yerinde iki bin yılın geçmeyen bir

hastalık olan Yahudi düşmanlığının

kanımca artık "demode" sayılması

gerektiğini savlıyor, "nedeni ise çok ba-

sittir" diyorum: "Bu dürtü, hiçbir haklı

gerçeğe dayanmıyor" – İşte, Yahudi

mizahı bir yandan bu tür mantıksız-

lıkları ti'ye alıyor – öte yandan da bu

"yoldan giden" kişilere gülerek karşı

çıkıyor...

Bu sorudan, “Her espri, içinde gerçek payı barındırır” deyişi doğrulanmış oluyor demek... Peki, Yahudi mizahında sizi en çok düşündüren saptamalarınız nelerdir?

Bu saptamaların bazıları, kitabın bölüm başlıklarında da saklıdır; “Mizah, bilgelik ve başkaldırı”, “Yahudi mizahında mazoşizm var mı...?” veya “Son çare: kara mizah...!” gibi...

Gerçek şudur ki, Sigmund Freud’un da demiş olduğu gibi “Hiç bir toplum, kendine has özellikleriyle Yahudiler kadar dalga geçmemiş, eğlenmemiştir” ve “Mizah, savunmasız olanların son silahıdır”.

Buradan iki önemli çıkarım ediniyoruz. İlki, Yahudi mizahında önde gelen etmenin *özeleştirisi* olduğudur, diğerine ise ister *savunma* diyebilirsiniz, ister (daha popüler bir tanımla) “*direniş*”! Düşünün ki Yahudi halk topluluğunun, içinde bulunduğu ve onu çoğu kez hor gören ortamlarda ayakta kalabilmek için üç ana seçeneği vardı: Ya kaderine boyun eğip bir çeşit *ikinci sınıf vatandaş* olarak yaşamını sürdürecekti veya Yahudiliği terk edip Hristiyanlığa sığınarak değişik bir *teslimiyet* denemesine girişecekti, ya da mizah yoluyla *başkaldıracaktı*... İşte, özellikle Rusya’dan Hollanda’ya kadar uzanan Aşkenaz Avrupa’sında bu tür bir mizah olgusu gelişmişti 19. yüzyılda – ve bu çalışmamın amacı, yüzü aşkın fıkra örneği aracılığı ile bu halk toplumunun kara yazgılı tarihinin perdesini, biraz da tebessüm ederek aralamaktır... ■

İrvin Mandel’e sorduk

Günümüz Yahudi toplumuna dair karikatürlerinizi uzun yıllardır beğeni ile takip ediyoruz. Robert Schild’in yaptığını, derlediği fıkraları okuyup çizimlerinize yorumlarken nasıl bir etkileşim yaşadınız?

Robert’in fıkralarına vinyet hazırlarken, amacım salt anlatılan fıkrayı resimlemek değildi, fıkradan bir adım öteye giderek kendi yorumlarımı katmaya çalıştım.

Böylelikle fıkra ve çizim birbirlerini hem tamamlayan hem de birbirlerinden bağımsız unsurlar olsun istedim. Bu tür bir çalışma doğal olarak benim kendi yaratıcılığımaya dayanan çizgi bantlarıma göre çok daha kolay oldu zira mizah zaten önümde hazırda.

Yazar kitabında Aşkenaz mizahının yitiminden söz etmekte; buna karşılık fıkraların günümüz koşullarına göre güncellendiğini de aktarmakta. Bu noktada Yahudi mizahı adına, karikatürün durumu nedir? Karikatür, pratik izlenmesinden dolayı sanki fıkralara göre bir parça daha şanslı...

Şüphesiz öyle. Karikatür, sürekli yenileri üretilen, dolayısıyla Yahudi mizahını geliştiren ve gündeme taşımaya daha rahat başarabilen bir sanat. Fıkralar ise anonim olmakla beraber çoğu güncel olmayan, yılların birikimiyle oluşmuş bir olgu. Yeni fıkra üretmek ve bu anlamda ilgi uyandırmak daha az sıklıkla rastladığımız bir durum. Öyle olunca da bu fıkraları günümüze uyarlayıp ilgiyi canlı tutmak kaçınılmaz oluyor.

0-5

yaş arası çocuk gelişim programlarında lider bir kurum olan Gymboree Kemerburgaz'ın sahibi **Betül Demirezen** ile keyifli bir söyleşi yaptık.

Gymboree nerede konumlanıyor ve ne tür bir binada yer alıyorsunuz?

Gymboree Kemerburgaz, Göktürk'de, İstanbul Caddesi üzerinde Sinasos Avm'nin 3 ve 4. katlarında yer alıyor. Toplamda 400 metrekare kapalı alan ve 160 metrekare teras bahçemiz var.

Gymboree'nin diğer kurumlardan farklı nasıl bir eğitim sistemi var?

Gymboree, dünya çapında 0-5 yaş arası çocuk gelişim programlarında lider bir kurum. Çocukların yaş gruplarına göre hazırlanan programlarımız, onların fiziksel, sosyal, bilimsel ve zihinsel gelişimlerini oynayarak geliştirmeye yardımcı oluyor. Ayrıca, ebeveynlerin de çocukların gelişimini anlamasına ve desteklemesine yardımcı oluyoruz. Erken dönem çocuk gelişiminde uzmanız ve kullandığımız ekipmanlar tamamen güvenli.

Çocuk eğitimindeki hedefiniz nedir?

Hedefimiz, gelişime yardımcı olmanın yanı sıra henüz

bebeklikten itibaren sosyal ortamların içinde ilişki kurma, ileride yaşayacakları okul deneyimini yumuşak bir geçişe dönüştürme ve belli temel yetenekleri erken kazandırmaktır.

Okulunuzdaki eğitim grupları ve saatleri hakkında bilgi verir misiniz?

Okulumuzda iki farklı eğitim sistemi mevcut. İlki, ebeveyn ve çocuğun birlikte katıldığı 0-3 yaş Play & Learn grubu. Oyun, Müzik, Art ve Fitness derslerinden oluşan 3'er aylık üyeliklerle katılım sağlanan dersler mevcut. Diğer ise, 2-4 yaş arası ebeveynsiz katılım olan School Skills Programı.

School Skills sistemini biraz daha açabilir misiniz? Oyun gruplarından daha farklı bir sistem sanırım.

School Skills, okula hazırlık programıdır ve 1 yıllık müfredattan oluşur. Ana amacımız çocukların sadece okul döneminde değil, yetişkin hayatlarında da ihtiyaç duyacakları sosyal ve bilişsel becerileri erken

Ömür
boyu sürecek
dostluklar kurmak
için eşsiz bir merkez,
hem çocuklar hem
de anne babalar
için.

kazandırmaktır. Bu becerileri, Özgüven, Merak, Otokontrol, İlişki Kurma, İşbirliği, İletişim ve Amaçlılık olarak 7 başlık altında toplayabiliriz. 10-12 kişilik sınıflarımızda 2 öğretmen eşliğinde sanat, bilim, oyun ve daha fazlasıyla bu becerileri geliştirmeyi destekliyoruz. İngilizce olan sınıflarımızda LeapFrog SchoolHouse ürünleri kullanmaktayız. Gerek binamız, gerek eğitim sistemimiz, gerek ekipmanlarımızla School Skills programımız, özellikle çocukların "Ben" bilincini oturtmaya başladıkları 2-2,5 yaş aralığındaki okula hazırlık dönemleri için en uygun program.

Eğitim kadronuzdan ve aktivitelerinizden bahseder misiniz?

Eğitim kadromuz 5 öğretmenden oluşmakta. Her biri alanında uzman ve en az 7 yıllık tecrübeli öğretmenlerdir.

Diğer aktivitelerimiz ise Gymboree doğum günleri ve temalı partiler. Merkezimizde ve dışarıda 0-7 yaş için birbirinden eğlenceli programlarla hazırlanmış partiler organize ediyoruz.

Velilerle ne şekilde iletişim sağlamaktasınız?

Velilerimizle, telefon, e-mail, sms, sosyal medya kanalı ve yüzyüze olmak üzere her an iletişim halindeyiz.

Çocukların Gymboree'de geçirmiş oldukları süre zarfındaki beslenmeleri hakkında bilgi verebilir misiniz?

Play & Learn sınıfı öğrencilerini her ders çıkışı kendi yapımız olan taze parmak poğaçalarımız bekliyor oluyor. Çocuklar buna o kadar alışık ki, her ders çıkışı ilk gittikleri yer büfemiz. School Skills programında ise, sabah ve ikindide meyve ve atıştırmalık ara öğün bir de öğle yemeği servisimiz var. Yemeklerimiz Kemer Country Golf & Club'dan geliyor.

GYMBOREE KEMERBURGAZ

İstanbul Cad. Sinasos AVM Kat:3 No:44 Göktürk

0212 322 44 59 • 322 43 38

Facebook : Gymboree Kemerburgaz

Instagram : gymboreekemerburgaz

www.gymboreeturkey.com

Feodosiya'lı Fradkin'lerin kızı: AGNES

Yakın tarihin (veya son yüzyılın desek daha doğru olacak) tüm sıkıntılardan payını fazlasıyla almış, devrimlerin, savaşların hırpaladığı bir ailenin ferdi. Kırım'dan Türkiye'ye, sonralarında da İsrail'e uzanan bir yolculuk, âdeta bir göçler silsilesi... Ailemin önemli bir kişisi! Varlığıyla ışık saçan, gurur duyduğum, daima sınımsız duygular taşıdığım.

Onun yaşam yolculuğunun bazı kesitlerine hep birlikte tanıklık edelim mi?

Yengem Agnes Fradkin Abigadol, dayımın karısı, aslında biz ona hep Fransızca "Tante" yani – "teyze" diye hitap ediyoruz...

Tante Agnes az kalsın Feodosiya'da doğacakmış...

Feodosiya^[1] nerede mi?

Bu yıl Rusya tarafından ilhak edilen Ukrayna'nın Kırım Yarımadası'nda, Karadeniz kıyısında minicik bir liman kenti. 1700'lere kadar Kaffa idi adı veya Kefe, Kırım-Tatarca lisanında...

Agnes Fradkin Abigadol ile bu yıl Mayıs'ta biraraya geldik.

Agnes Fradkin,
Feodosyalı ailesini
anlatıyor...
"Annem, Fanny
İsakshon.
Sevgili annem,
Mimik... Mussik...
Mamocka...
Babussinka...

Evinin en küçüğü, dördüncü çocuğu! Dopdolu bir mutluluk içinde büyü-müş... Çalışkan bir öğrenci, bol esprili, çok akıllı! Maalesef sıkça hastalansa da mükemmel bir öğrenci olmuş. Tıp okumayı arzuladığı halde yüksek öğrenimini Kiev Konservatuari'nda piyano ve şan bölümünde sürdürmüştü. Annesi, büyükannem Nessia İsaksohn kansere yakalanınca bütün eğitimine ara verip onunla ilgilenmiş, çabalamış. Annesini kaybettiğinde o kadar ağla-mış ki ses telleri zarar görmüş. Müzik eğitimini de böylece noktalamış. Annesinden kalan servet ile zengin bir kız olmuş. Yapılan evlenme teklifleri (servetiyle aynı oranda...) hayli yoğun imişse de o "gerçek bir aşk evliliği" yapmak istemiş. Ama babama, anne-annemin kayından sonra rastlamış... Çift taraflı bir yıldırım aşkı! Tüm zor-luklarına, şanssızlıklara karşın ömür boyu sürecek bir aşk! Zavallı annesi, hayatta iken, 'o ender bulunacak Anka kuşunun kim olacağını' hep merak edermiş."

Agnes'in babası, Alexander Fradkin 1885'te, Ukrayna'da Azov (Azap) Denizi'nin kuzeyin-deki küçük bir liman kenti olan Berdyansk'ta doğdu. Anne ve babasını çok küçük yaşta kaybettiğinden bir amca tarafından büyü-tüldü. Lisede o denli parlak bir öğrenciymiş ki, Yahudi olmasına rağmen Petrogard'daki üniversite-

ye kabul edildi; 'metalürji mühen-disi' olarak mezun olduğunda takvimler 1912 yılını gösteriyordu. O günlerde üniversiteden diploma-lı olan erkekler özel bir uygulama adına askere alınıyordu: Rusça "Volno-Opredilyayuchchiysya", gönüllü adı altında ama tabii hiç de "gönüllü" olmaksızın... Piyade alayında, hemen subaylık rütbesi verilerek makineli tüfek eğitmeni olarak!

Aşk hikâyesi bu aşamada başlamış: Alexander, görevli olarak Feodosiya'ya ulaşıyor. Orada Fanny İzaksohn'la tanışıyor. Tutku dolu aşk başlıyor ve sevgililer, hayatlarına eşlik edecek savaş-lar tarihine orada, Feodosiya'da yakalanıyorlar: 1914'te evlenmek üzere iken I. Dünya Savaşı patlıyor. Alexander tek bir emirle cepheye yollanıyor. İki nişanlı birbirlerini tam iki sene sonra, zor bela alınan bir izin esnasında tekrar görebiliyor – sadece bir haftalığına! O hafta, 24 Aralık'ta evleniyorlar ve genç damat hemen cepheye dönüyor! Fanny İzaksohn da hasret dolu savaş günlerinde gönüllü hemşirelik yapıyor. Ve bekliyor. Tam günümüzden 100 yıl – bir asır önceleri...

I. Dünya Savaşı bitiğinde genç evliler mutlu ve zengin bir hayat içerisinde Feodosiya'da gelecekle-rini kurmak üzere iken, gündemde Bolşevik Devrimi! O zamanda, o coğrafyada yaşam zor ve tehlikeli! Fanny ve Alexander çiftinin ilk çocukları doğum esnasında ölür. İkinci bebeğin müjdesi geldiğinde, yıllardan 1919...

Fanny Fradkin'in o döneme ait anıla-rını, Agnes Teyzem şöyle anlatıyor:

"O günlerde Feodosiya, Beyazlar (Çar'ın Ordusu) ile Kızılların (Bolşevikler) adeta savaş meydanıymış. Şehir bazen birinin, bazen de diğer tarafın eline düşüyormuş. Her seferinde de sayısız tutuklu kurşuna diziliyormuş. Annemle babam da çok arzuladıkları bebeği güven içinde diün-yaya getirebilmek için bir süreliğine Türk topraklarına sığınmaya karar vermişler. Niyetleri ortamı sakinleşince bebekleriyle birlikte anavatanlarına geri dönmekmiş. Kendilerini tamamen Rus olarak addettiklerinden başka bir yerde yaşayabilmeyi akıllarından bile geçirmezlermiş..."

Bu arada kitlesel göçler başladığından genç Fradkin'lerin yolculuğu hayli zorlu geçmiş. Aylardan Nisan, yıllar-dan 1920!

Bir mavna.

8 aylık hamile gencecik bir kadın. Karadeniz kap kara, hırçın, azgın. Yanında teyzesi Ester Wassermann ve Fanny – "Fenishka"yı yabancı bir diyarda yalnız bırakmayı reddeden ailenin emektarı (aynı zamanda terzisi) Variechka. Para, mücevher ve kıymetli objeler... Hiçbir eksikleri de yokken..." Bebek İstanbul'a varışlarından tam bir ay sonra doğdu, 20 Mayıs 1920'de.

Ve bir kız! Ona, anneanne Nessia Moisseyevna İsaksohn'un adıyla hitap etmek istediler. Ne var ki "Nessia" adı Hahambaşılığın lis-tesinde bulunmadığından kabul görmedi. Teklif edilen ad, "Agnes" oldu!

Fradkin'ler, Teyze Ester, Variechka ve mecburen tutulan dadı, Meri. Bir de yeni doğan Agnes – kısacası kocaman bir aile! Baba Alexander'in iş bulma çabaları... Lisan sorunu. Bir de o dönem

1914 – 1917 Alexander Fradkin – Metalürji Mühendisi. Rus Ordusu'nda Makineli Tüfek eğitmeni olarak cephede tam zamanlı görev yaptı. (Yerde yatan)

Agnes Fradkin Abigadol: “Babama ‘Papotchka’ derdim... Veya bebekken taktığım sevgi lakabı ile Lipsa...”

“1942’de, Varlık Vergisi ile babama ödememiz mümkün olamayacak bir vergi çıkmıştı. Bu para miktarının yersizliğini / hatasını kanıtlamak için mücadele verirken, babamı tutuklayıp hapishaneye dönüştürülmüş olan Sirkeci Kışlası’na götürdüler... 15 gün içinde de Aşkale’ye yollanacaktı...”

“Aynı sıralarda 2. Dünya Savaşı’nın gidişatı değişmeğe başlamıştı. Nazilerin Rusya çıkarması büyük bir fiyasko ile son bulmuştu. Bunun üzerine Türkiye de “denge politikası” güderken Müttefik Devletlerin safında (Almanya ve Japonya’ya karşı) yer aldı...”

“Günlerin birinde ise Varlık Vergisi iptal edildi, Aşkale’dekiler de salıverildi...”

“Babam kurtulduysa ona taşınan o duygular, Sirkeci’deki “mapusluk”, karısı ve kızı için endişeleri... Tüm bunlar onu derinden sarsmıştı. Sağlığını da çok bozmuştu. Önce astım krizleri, sonra da amfizem...”

Fanny Isaksohn Fradkin, I. Dünya Savaşı'nda sevgilisinin dönmesini beklerken Feodosiya Askeri Hastanesi'nde gönüllü hemşire olarak çalışıyordu.

(Ortakdaki sıra, sağdan üçüncü)

Agnes Fradkin Abigadol: "Annem Fanny Isaksohn (Fradkin)'un kendi annesi Nessia Isaksohn ile ilgili şen şakrak bir anısını anlatmak isterim: "Kanserini tedavi etmek üzere Berlin'e gitmiştik. Bir bankaya girdik. Gişenin önüne geldik. Banka memuru sabah kahvaltısını masasına yaymış çayını da içiyordu. Fanny nasılsa anlamaz deyip komiklik olsun diye Rusça şöyle söyledi: "Lopay, diadenka, lopay, tolko ne lopni!" (Tercümesi: Tıkın tonton, tıkın ama çatlama!)

Banka memuru da yemeğini tamamladığında, mükemmel bir Rusça ile Fanny'e: "Genç bayan, size nasıl hizmet edebilirim?" dediğinde büyük bir öğretiye sebep olmuştu: Anlaşılması muhtemel iken yabancı dilde 'lâtilfe'(!) yapmamak gerekti!"

İstanbul’unda bir “metalürji mühendisi” için uygun bir iş aramak – gerçekten “nafile”!

Rusya’da iç savaş doludizgin. İstanbul’dan Feodosiya ile iletişim kurulamamakta. Entelektüel sınıfın zengin burjuvaları olarak Rusya’ya geri dönmek konu bile değilken! Beraberlerinde getirdikleri tüm birikim de suyunu çekince, sıfır noktasında genç anne Fanny Fradkin kolları sıvar...

Agnes Fradkin (Abigadol), anımsadığı çocukluğu...

“Çok mutlu bir dönemdi çocukluğum. Oysa sıkça hastalanırdım, bazen hayli ciddi! Kitaplarla dolu yatağımda geçirdiğim uzun günleri anımsıyorum. 4 yaşında Rusçayı kendi başıma okumayı sökmüştüm. Uzun saatler boyunca yatarken sonsuz lezzette yolculuklara çıkardım, rengârenk, zengin hayal dün-yamda. Dr. Karako, neredeyse her hafta bizim eve gelmek zaruretinde kalırdı. Hastalıklarım bana ek bir isim de kazandırmıştı: “Lira” veya “Lirotchka”... Doktor ve ilâç harcamalarım o kadar yüksekti ki... Kuzenlerimizden biri şaka yollu bu lâkabı önerince üstüme yapıştırmıştı paranın adı: Lira! Arkadaşım Amnon Levi, 1997’de ölene dek bana bu şekilde hitap etmişti!”

“Bir ziyarete gitmek için, annem ve teyzem ile birlikte ilk atlı arabayla geyimiz... Atlar... Paytoncu... Sanırım Sofia İsrailovna Pomeranz ve Maria İsrailovna Stiris kardeşlere yapılan ziyaretlerden biriydi. Bu ayrıntıların anılarımda müthiş bir yeri var!”

“Yaşadığımız evlerin ilklerinden olan Ağa Sokak, No. 10, mal sahibinin adıyla - Pagonis Apartmanı’ydı...”

“Aynı sokakta dayım Roman (İsaksohn) da oturuyordu. Karısı Raya, minik oğulları Lionya ve evlâtlık kızları Lida ile. Çocukluğumun en büyük kahrmanıydı, Lionya. Bana bayılırdı... Korurdu beni! O, ilk büyük mutluluğum ve ilk büyük acım oldu. 5 yaşlarımda kaybettik onu, menenjitten!”

“Roman Dayım ve ailesi, hakiki bir

Agnes’in anneannesi Nessia Moisseyevna İsaksohn’un Feodosiya’daki oteli...

Agnes’in kuzeni Abraham Gulko’nun 1905 – 1925 yıllarını kapsayan anılarından^[2]: “Annem 1’i erkek, 7 kardeş idiler. En büyükleri, abla Nessia Moisseyevna İsaksohn çok zengindi. İsaksohn’lar tüm çevre illere dağıtım yapan bakkaliye ve zirai ürün toptancılığı yapardı. ASTORIA Oteli de onlarındı. Sanatsal bir doku ile inşa edilmiş zarif bir şehir oteliydi. Karadeniz manzaralı. Zemin katında Paris tipi bir açık hava kafesi... Aynı zamanda lokanta! Sadece zengin turistlerin değil, üst düzey Feodosiyalıların da önemli bir buluşma yeri. Sadece otelin girişinde ve bütün salonlarında tavan süslemeleri, her odasında farklı bir renk, farklı bir tema... Dekorasyonu Viyanalı içmimarlar tarafından yapılmış, mobilyaları da Avusturya’dan ithal edilmişti. ASTORIA Oteli, Feodosiya halkının dilinden hiç düşmezmiş...”

Agnes en genç yaşlarının hatıralarına değiniyor:

“Ev işlerinin çoğuna teyzem Nastia yardım ettiğinden annemin eli hafiflerdi. Aış-verişlerini bitirdiğinde “küçük kız”ını gezmelere götürürdü. Zamanın çoğunu, uzun saatleri Cihangir’de, içinde minik bir kahvehanenin bulunduğu çayırıkta geçirirdik. Adı “Çuval Palas” idi. Daha sonralarda adını “Yeşil Palas” şeklinde değiştirdikleri bu mekânda Valentina Constantinova Popova ve benimle yaşıt kızı ile tanıştık. Onunla birlikte büyüdük... Uzun yıllar boyunca çok candan bir arkadaşlığımız oldu.”

"Yiddishe Mamme" (Yahudi Annesi) olan Flechner'lerin kiraladığı odalarda yaşarlardı. Onların çocukları da: Henri, Fani, Roz ve Albert... Sonraları hepsi Fransa'ya göç ettiler – geleceği çok parlak bir müzisyen olarak addedilen Albert'in kariyerini sürdürebilmesi için... Fakat II. Dünya Savaşı patladı. Hepsi temerküz kamplarına götürüldü. Hiçbiri geri dönmedi!"

"Hep hastalıklı (o kadar çok hastalığım vardı ki, adlarımı bile hatırlamam...) bir çocuk olduğumdan anne-babam beni uzun süre okula gönderemediler. İlk derslerimi aldığım kişi, teyzemin arkadaşlarından biri, bizimle yaşayan "Tyotyta Katya" (Katya Teyze) – Yekaterina Salomonovna Feldman idi. Çok zayıftı, tam bir kız kurusu! Hayatını ders vererek kazanıyordu. Bana matematik, tarih ve coğrafyanın esaslarını öğretti. Zaten ömrümü kitapların içine dalmış bir şekilde sürdürüyordum. Başucu kitabım, uzun süre, Tyotyta Katya'nın 7. yaş günüm için armağan ettiği "Petit Larousse" Ansiklopedisi oldu."

Başrolünde Douglas Fairbanks'ın (1883-1939) oynadığı "Bağdat'ın Hırsızı" filmi (1924 yapımı - ilki ve en babası!) Agnes Yengemin çocukluk anılarının en ön sıralarında. Anne-babasıyla, "Petrograd" Pastanesinin yanı başındaki Alkazar Sineması'nda izlemişti. Bu filme olan hayranlığıyla, "Bağdat'ın Hırsızı" öyküsünü 'kocaman-20-kadar-sayfalı-bir-çizgi-roman' olarak kaleme almış, ilk başyapıtıyla ailenin coşku dolu büyük alkışlarına vasil olmuştu. Agnes, 9 yaşına geldiğinde artık evde olmaktan hayli sıkılmıştı. Ebeveynleri de onu "en nihayet bir adım atıp okula yollamaya" karar verdiler. Bütün okullar öğleden sonra 16:30'a kadar eğitim verirken, "Deutsche Schule" – Alman Okulu 13'te paydos ederdi.

Agnes babasını ve annesini anlatıyor:

"Rusya'dan gelirken beraberlerinde getirdikleri fonlar çoktan tükenmişti. Annem ile babam Türkçe bilmiyorlardı. Yüzeysel bir Fransızca... Babam ekmek parasını zar-zor çıkarıyordu: Kendi gibi Beyaz Ruslarla komisyon bazında çalışıyordu. Ama yetmiyordu, tabii! Bunun üzerine annem de bir dikiş makinesi alarak o günlerin modası ile "dikiş" için gündeliğe gitmeğe kara verdi. Fakat nasıl iş bulacaktı ki... Tanıdıklarından birinin tavsiyesi ile İstanbul Hahambaşı Dr. David Markus'u görmeğe gitti. Ona durumumuzu anlattı. Hahambaşı elini cebine attı ve anneme para uzattı. Bunun üzerine annem altüst olarak hıçkırıklara boğuldu. Sadaka kabul etmeyeceğini anlayan Dr. Markus annemi sakinleştirip teselli etti. Daha sonraları annemin yıllar boyunca çalışacağı Hacopulo ve Aznavur Pasajları'ndaki terzihanelere, giysi dükkânlarına girişini sağlayan da Hahambaşı Marcus'un tavsiyeleri oldu!"

Agnes, Deutsche Schule – Alman Okulu günlerinde...

"Okula başladıktan 3 ay sonra Almancayı akıcı bir şekilde konuşuyordum; bütün derslerimden iyi notlar da almağa başlamıştım. Deutsche Schule'ü çok sevmiştim. Anımsıyorum: 14 – 15 yaşlarındayken okul korosuna da girmiştim. Koronun görevi Aynalı Çeşme'deki Protestan Kilisesi'nde, Noel'deki Gece-Yarısı Ayini'nde ilahiler okumaktı. Annem-babam ve bütün Yahudi arkadaşlarımın ebeveynleri bu etkinliği asla veto etmemişlerdi. Ailelerimiz Noel kutlamalarına katılmamızı engellememişti. Zaten korumuz Noel'den epey öncelerinde, Nikitich Apartmanı'ndan komşumuz Moritz Ziffer'in Yahudi Mezarlığı'ndaki cenazesine gitmiş tören esnasında 12 yaşında ölen çocuğu, Hristiyanlığı anımsatan ezgiler eşliğinde uğurlamıştık."

Sırf bu yüzden Agnes'e 'uygun' okul olarak seçildi. Tek bir kelime Almanca bilmezken, yaşı yüzünden 3. sınıfa yerleştirildi. Bir dönem kâbus gibi olsa da... Müdür Herr Lilienthal onu yüreklendirmekten geri kalmadı. O günlerden şöyle dem vuruyor...

"Okula uyum sağlamak kolay olmadı... Ama arkadaşlarımdan çoğu Fransızca konuşuyordu. Özellikle uzun yıllar bağlılığımızı koruduğumuz Hedda ve Greta Sperco! En iyi arkadaşım olmaya dönişen Simone Albagli (veya Albaglı)... Sonra, Milly Silberman, Vicky Arditti, Edith Vollmer... Ve tabii Gabriel Jacoel, İzi Danon, İzi Fuchs..."

Agnes, Alman Okullu olduğu uzun yıllarda okul birinciliğini her zaman arkadaşı Simone (Albagli, daha sonra mimar Edmond Sarfati ile evlenecekti) ile paylaştı. Âdet üzere birincilik sadece bir kişiye verilebildiğinden ödülü bir yıl biri, bir yıl diğeri alırdı... O günlerin Therapia'sındaki (bugün - Tarabya) Alman Konsolosluğu'nun şahane bahçelerinde düzenlenen merasimlerde!

14-15 yaşlarına geldiğinde, dönemi göz önünde tuttuğunuzda son derece modern ve liberal annesi Agnes'in artık "erkek arkadaşlar" ile görüşmesinin isabetli olacağına karar verdi... Gerisini şöyle anlatıyor:

"Madam Popoff'un bir arkadaşı olan Madam Abravanel'in 16 yaşında bir oğlu vardı: Adı Renée, ama herkes ona Coco derdi... Biz kızlar onu davet ettik, yanında arkadaşlarını da getirmesini tembihleyerek. Onlardan bir kaç, Silvio Vassiliades... Armand ile Loulou! Psalti ve daha sonraları Goga Soumbatof.

Ve flörtler de doğal olarak takip etti, tabii ki. Oh, nasıl da masumduk! Simone'u an'ında Sylvio seçti, 18 yaşında, lise sonda ve tıp okumayı hedefleyen. Benim kavalıyem Armand (Nino) idi. Yolanda ise lise son tale-

1933 yılının bir bahar günü... Agnes (solda) ile Simone... Deutsche Schule – Alman Okulu günlerinde başlayıp ömür boyu süren bir arkadaşlık...

İkisinden biri her yıl okul birincisi iken, 1938'de Nazizm rüzgârları eserken birincilik ikisine de verilmemişti! Simone Albagli (veya Albaglı) İstanbul'da, Tünel'de doğdu. İzmirli Raşel ve Yakov Albagli'nin kızı. Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Yahudi kadın çocuk doktoru lakin "Gayrı Müslim" olduğundan özel veya devlet hastanelerinde çalışması yasaktı. Balat'taki Orahayim Hastanesi'nde gönüllü olarak görev aldı. 1948 yılında Alman Okulu döneminde beri nişanlı olduğu Mimar Edmond Sarfati ile (arkadaşı Agnes ile aynı yıl) evlendi. Bu satırların yazarının da çocukluk doktoru olan Simone Sarfati, muayenehanesi her zaman Nişantaşı'nda idi. Emi ve Miriam adlı iki kızı ve dört torunu var. İkiz küçük torunları da yeni doğdu...

Agnes, çok samimi olduğu Lola'nın arkadaşı gazeteci Murat Sertoğlu "Kutsanmış bir dönem" olarak adlandırdığı tercüme işini bulmuştu.

Yabancı bir basın ajansı, OFİ – Türkiye'nin temsilcisi Robert Guyon onu işe almıştı. Bir gece işiydi – babası her gece yarısı onu Babiâli'de işe bırakıyordu. Patronu ile onun asistanı François Pons, her sabah Agnes'i taksi ile evine geri götürüyordu... Daha sonralarında ise onu evden almağa da başlamışlardı. Ofiste sınırsız bir dostluk havası içinde çalışılıyordu. Guyon ile birlikte sayısız gazeteci tanıdı: Peyami Safa... Abidin Daver gibi... Robert Guyon savaşın sonlarına doğru işba-sındaki Vichy Hükümeti tarafından ifadesi alınmak üzere Fransa'ya geri çağırılmıştı. Çünkü... Dokuz haftalık umut dolu bir bekleyişten sonra Karadeniz'de batırılan Struma gemisinin yolcularına, yolculuk nedenlerine ve mağduriyetleri karşısında hümanist duruşuyla Guyon, bütün

ofis çalışanlarının takdirine şayan olmuştu. 103'ü çocuk olmak üzere 768 kişiye mezar olan Struma gemisi İstanbul Boğazı'nda, Sarayburnu açıklarında motorları bozuk vaziyette durmuştu. 9 hafta süren müzakereler sonuç vermeyince, 23 Şubat 1942'de Türk hükümeti, motoru halen çalışmayan gemiyi Karadeniz'de Şile açıklarına çekti. Gece boyunca sürüklenen gemi, 24 Şubat sabahı büyük bir patlamanın ardından batmıştı. (Fotoğrafta Agnes, patronu Robert Guyon ile)

besi, hakiki bir Kafkas prensi olan Goga ile... Helene'e ise Coco kalmıştı. Loulou ise "elleri boş" kaldı çünkü henüz 15 yaşında idi. Değil ona bakacak bir kızı bulmak, onu aramızda tutmamız bile büyük lütuftu! Böylece "Çılgınlar Badosu" kurulmuş oldu. Aslına bakacak olursanız, "delilik" ile hiçbir alakası yoktu! Bu adı takarken sadece cüretkâr ve yaratıcı görünmek istemiştik!

İlk zamanlar kaygısız ve mutlu geçti. Oyunlar oynardık, biraz da dans ederdik. En geçerli "ceza"lardan biri de 'yanaktan masum bir öpücük' idi. O günler çok kısa sürdü ve çarçabuk geride kaldı: Yolanda ve Goga kavga edip ayrıldılar. Benim edebî tercihlerim Goga'nın beğenilerine hayli uygundu... Benzersiz bir coşkunun zirvesini yaşadık – tek bir kez bile kucaklaşıp öpüşmeden... (Çünkü o günlerde, bizler bunu yapmazdık...) Ama her bahane buluşabilmek için birbirimizi arar ve sözsüzlüğün sarhoşluğunda sadece birbirimizin ellerini tutardık!

"Çılgınlar Badosu" dağıldı. Silvio ve Goga tahsillerini Fransa'da sürdürceklerdi. Armand da çalışmaya başladı. Zaten Nazizm rüzgârlarının esintisi bize İstanbul'a doğru da esti. Alman Okulu'ndan ayrılman gerekti. Gerçi okulda biz Yahudilere karşı herhangi bir davranış olmadıysa da Avrupa'daki gelişmeleri okudukça eğitimimi sürdürmek üzere (daha sonra ben de Fransa'ya gidip tahsilime devam etmenin hayalini kurarak) Notre Dame de Sion'a geçtim.

Alman Okulu'nun şen-şakrak, özgür havasından sonra bu 'Fransız Rahibe Manastırı'nın boğuculuğuna alışmak hiç de kolay olmadı! Buradaki dindarlığa rağmen (okulda Müslümanlar ve Yahudiler de vardı!) mutlu yıllardı... Her yeni gün, yutarcasına, büyük bir heyecanla bilgi doldururdum, dağarcığımı... Bu arada erkeklerle tanıştım, şüphesiz. Çay-partilerine gider, "kadının statüsü" veya "Tanrı'nın varlığı" gibi konular hakkında uzun-uzun konuşur, tartışırdık. Bu arada genç bir ressam – Avni Arbaş'a poz vermiştim: Portremi yapmıştı."

Tüm güzel şeyler gibi, Agnes'in lise günleri de son buldu. "Olgunluk Sınavı"nı "Pekiyi" derece ile tamamlayıp üniversite yıllarını

Agnes Fradkin ile Murat Abigadol'un evlendikleri gün, 14 Ocak 1948

Agnes, Dayım Murat'ı anlatıyor: "Aynı fakültede okuyorduk. Evimize sıkça gelirdi. Ailem ile ona gıyabında "otchkastiy – göz-lüklü" lâkabını takmıştık. Bir keresinde (babasının fabrikasında çalışırken) sol elinin işaret parmağını makineye kaptırmıştı. O zamanlarda kopan bir uzvun yerine dikilmesi düşünülemezdi, tabii. Bu olay Murat'ı çok sarsmıştı. Derin bir endişe ile bana, "şimdi de bir parmağım eksik olduğu için benimle evlenmeyi kabul etmezsin, herhalde"...

Bu bana ilk evlenme teklifi de değildi. Onu defalarca reddettimse de askerliğinden sonra artık bir işi de olduğu zaman evlendik!"

Agnes ile Murat... Gece hayatı... Burjuva yaşamı...

Agnes anlatıyor:

"İstanbul'daki güzel yıllarımız... Murat bir "businessman" (işadamı) olmuştu. Daima şık giyimli, takdir ve saygı gören... 1955'te ikinci oğlum Albert'in doğumunda sonra çalışma hayatımı hafifletip sadece evde doktora tezleri veya yasal dokümanlar için tercümeler yaptım. Birkaç yıl boyunca İstanbulluların rahat – yüzeysel – burjuva hayatını sürdürdüm: Arkadaş toplantıları, çocuk - bakımı, Boğaz'da ve Adalara gezmeler... Böyle olunca tabiatıyla arkadaşlarımız da çoğalmıştı..."

sürdüreceği Kimya Fakültesi'ne kaydını yaptırdı. Orada en iyi arkadaşı olacak Flor Toledo (daha sonra Akşiole – Vancouver'e göç etti) tanıştı. 36 yıllık bir birliktelik paylaşacağı kocası Murat'ı (dayım!) da orada tanıdı.

Savaş yıllarıydı. Babasının sıhhati bozulmuştu ve Agnes çalışmak zorundaydı. Bir arkadaşı - Lola vasıtasıyla gazeteci Murat Sertoğlu ile tanıştı (gazeteci Sedat Sertoğlu'nun babası). Onun yardımıyla Babıâli'deki bir Fransız basın ajansında tercüman olarak işe başladı. Türkçe gazetelerin baskıya girmeden önceki provaları gece ajansa gelirdi, Agnes de sabaha kadar onların tercümelerini yapardı. O günler hakkında şöyle söylüyor, yengem...

"Kutsanmış bir dönemdi: İşıme âşıktım. Aileme yardım edebiliyordum. Nihayet kendimi bir yetişkin olarak addedebiliyordum. Aynı zamanda da kimya fakültesine de devam edebildim."

"Sosyal açıdan da çok yoğunludum... Bir sürü gençle arkadaşlıklarım, flörtlerim oldu."

Albert Samuel vardı; 'J.P. Bertal' müstezar ismiyle yazardı. Kitaplarının oluşmasında sınırsız bir işbirliği içindeydik. Bütün bir akşamı doğru kelimeyi, doğru deyişimi arayıp bulmakla geçirirdik. O da benimle evlenmek istemişti. Hatta Murat ile onun arasında tereddüt bile geçirmiştim.

Yarınları flörtlerimden biri de Botton Han'ın avlusunda tenis oynarken tanıştığım Matoff idi. Bulgar Kültür Ataşesi. Biraz da Rusça biliyordu. Eve gelmesini reddettiğim bir gün çiçek yollamıştı şöyle bir not ile: "Gdye bili (sic) vchera, moyo vdochnovenye" – "İlhamım, diin neredeydiniz?" Evdekilerle gülmekten patlamıştık, tabii!"

Avrupa savaş içinde. Fradkin'ler zor bela da olsa geçimlerini sağlıyorlar. Evin içinde hep neşe, hep muhabbet ve sevgi... Agnes o günlere, "zengin değildik ama savaşa karşın kendimizi bir huzur vahasında, korunmuş ve rahat hissediyorduk," şeklinde değiniyor...

Yıl 1942. Varlık Vergisi. Özelden mülkü veya geliri olan bütün vatan-

'Deutsche Novocillin-Gesellschaft' şirketinden M. Bendixen'in İstanbul'daki temsilciliği ziyaretinde (Agnes soldan ikinci)

Agnes iş hayatından söz ediyor: "İlk işim İstanbul Üniversitesi'nin Patoloji Anatomisi Enstitüsü'nde idi. Atatürk'ün Türkiye'de modern bir üniversitenin kurulmasında katkıda bulunmaları için getirttiği (Nazizm'den kaçan) Alman bilim adamlarından Prof. Dr. Philippe Schwarz'a asistanlık, daha doğrusu tercümanlık yaptım. (Türkçe - İngilizce - Almanca - Fransızca lisanslarında...)

O dönemde evlendim ve oğlum Alex, 21 Ağustos 1949'da doğdu. O sıralar, genç bir adamın yönettiği ve Almanya'dan - Novocillin markası ile - Penisilin ithal eden "Feyzi Generalfeyzioğlu" şirketinde Almanca tercümanı olarak sekreterlik işine başladım. Genç müdür de aynı adı taşımakta idi.

Almanya'daki şirket genel merkezi 'Deutsche Novocillin-Gesellschaft'ın yetkilisi olarak İstanbul'a gelen M. Bendixen'e yapılan kabulde ev-sahibeliğim esnasında fısıldayarak, bana "Welcher ist der General?" (General hangisi?) diye sormuştu. Aile soyadının 'Büyükbaba Feyzi'den kalma olduğunu öğrenmek Alman konluğu oldukça hayal kırıklığına uğratmıştı. Oysa gerçek bir 'general' ile rastlaşmayı umuyordu..."

Agnes ve Murat Abigadol ilk oğulları Alex'in doğumunda...

daşlardan 'savaşın ülkeye verdiği hasarı gidermek' amacıyla alınan bir vergi. Ama Hasan veya Ahmet 20'şer lira verirken Moiz, Avram veya Vahram 20,000 lira ödemek zorunda...

Agnes: "Bütün Yahudi, Rum ve Ermeniler, zengin-fakir herkes gibi babam da 10.000 lira ödemeliydi – Hiç bir mülkümüz veya nakdimiz yok iken! Avukat bize yapılanın bir 'hata' olduğunu ve bunu kanıtlamamızı tavsiye etti. Koşuşmalar, daireler arasında çırpınmalar, raporlar vs. Ve oh! Nihayet! Mucize! Hem de tam Aşkale'ye doğru yola çıkarılmadan iki gün önce. (Bu arada Rosenthal yemek servisimizi ve piyanomuzu da satmıştık.) Babam eve dönmüştü. Onunla beraber yaşam sevincimiz de!"

Ne var ki onca sıkıntı, endişe, korku, Sirkeci Garı'ndaki tutukluluk günleri, babasının ailesi için tasalanması... Alexander Fradkin'in astım krizleri ve takip eden amfizemine yol açmıştı. Bakım. Çamlıca Sanatoryumu. Hiç bir çaba yeterli olmamıştı. O dönemin milliyetçilik akımları, Türkleştirme politikaları ile birlikte İstanbul kozmopolit yapısını kaybetmeye başlıyordu...

Bu satırların yazarından bir not: Bu aşamada, 1934'teki Trakya Olaylarını... Daha sonralarında 'mozağın çatlaması olarak' addedilen 6-7 Eylül 1955 Olaylarını, 1964'te 13.000 İstanbullu Rum'un - 20\$ para ve 20 kg eşya ile sınır dışı edilmelerine yol açan kararname gibi bir dizi üzücü olayı anmadan geçmek istemedim.

Baba Fradkin ölmeden, son bir gayret ile kızının Abigadol'ların oğlu Murat ile evliliğine tanıklık edebilmişti, Ocak 1948'de. Anne Fanny Fradkin ise hayatının son gününe kadar kızı, damadı ve onların çocukları Alexander ve Albert Abigadol ile yaşadı.

Agnes Feodosiya'da doğmadıysa da aile yolculuklarının serüveni o şehirde başlamıştı.

Agnes ve bütün ailesi Türkiye'yi evi ve vatanı bildi...

Onlarca yıllık rengârenk bir hayatın ardından Abigadollar yeni bir ufka yöneldiler: Haifa!

Dayım, Haifa'da kimya sektöründeydi – İmalatta! Agnes de hep ona destek.

Agnes oğulları Alex ve Alber ile...

18 Aralık 1960 günü Agnes, Murat, Alex ve Albert Abigadol ailece bir gezintide Agnes'in oğlu, kuzenim Alex Abigadol: "O gün, annem, babam ve kardeşim Albert ile Boğaz'dayız. Arkamızda Petar Zoranic yanıyor... O gün Galatasaray, Fenerbahçe'yi 5 - 0 yendi. Bu skor da beni havalara uçurdu."

Yeni vatanında da Agnes çok çabuk iş buldu. "Israel Program for Scientific Translations" için Rusçadan İngilizceye bilimsel tercümeler yaptı - "Freelance" (sözleşmeli) olarak... Balıkçılık konusunda ihtisaslaşmak zorunda kaldı: Biyoloji - endüstri - ticaret! Daha sonralarında kendine bir tercüme şirketi kurdu. Çoğu teknik tercümeler. Bir bilgisayar edinmiş ve işini daha da kolaylaştırmıştı... Böylece en çok sevdiği sözcüklere - cümlelere - kısacası "yazıya" geri dönmüştü... Birkaç yıl öncelerine değin çalıştı. Hep çalıştı! Yengem, şimdilerde yaşadığı Haifa'nın Carmel tepelerindeki evinde, etrafında oğulları Alex ve Albert - gelinleri Miriam ve Noomi, beş torunu - Michael, Ram, Ben, Dan, Eyal, Yael ve hatta küçük torunuyla çevrili... Küçük torunu - Bir kız: Carmel. Yengem, bir arkadaşıyla "Kelime Oyunu - Scrabble" oynamak üzere haftada bir buluşuyor... Evinin alışverişlerini yardımcısıyla beraber yapıyor... ...Ve okuyor, okuyor... Ve okuyor: Her odada bir kitabı var! ■

KAYNAKÇA:
Satırlarımın bel kemiği, Agnes Fradkin
Abigadol'un çocukları ve gelecek nesiller için
kaleme aldığı hatıralarına ait!

DİPNOTLAR:

[1] Feodosiya, Karadeniz'de, Kırım'a sahili olan bir liman kenti - üstelik en eski yerleşimi de sayılır. Helenistik dönemde bir Yunan kolonisiydi, Feodosiya: Milet şehrinden gelen göçmenlerin MÖ 6. yüzyılda kurduğu Yunan kolonisi Theodosia idi. 1266'dan 1475'e kadar Ceneviz Cumhuriyeti'nin egemenliğinde kalan şehrin adı, Kafa ya da Kaffa olarak değiştirilmişti. Şehir, 1475'te Osmanlı Devleti'nin eline geçmişti. Hızla genişleyen ve güçlenen Rus İmparatorluğu, 1783'te Kırım'ı ele geçirirken Feodosiya'ya da aynı kaderi paylaşmıştı.

Şehir, 1802'de tekrar Feodosiya olarak adlandırılmış, II. Dünya Savaşı sırasında Nazi Almanyası tarafından iki kez ele geçirilmişti. Bu süreçte şehirdeki 3,248 Yahudi "Einsatzgruppen" tarafından katledilmiş.

Şimdilerde nüfusu 70,000 kadar olan bu kent, 1954'te diğer Kırım şehirleriyle birlikte Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ne bağlandıysa da bu yıl Rusya tarafından bir referandum ertesinde ilhak edildiğine tanıklık ettik.

Helen döneminden beri Yahudilerin de çokça yaşadığı FEODOSİYA topraklarındaki en eski Yahudi yerleşimlerindendir. Feodosiya'nın eski sinagogu da Rusya'daki benzerlerinin en eskisi, şüphesiz. İnşasının MS 909 yılına dayandığı da belgelenmiş.

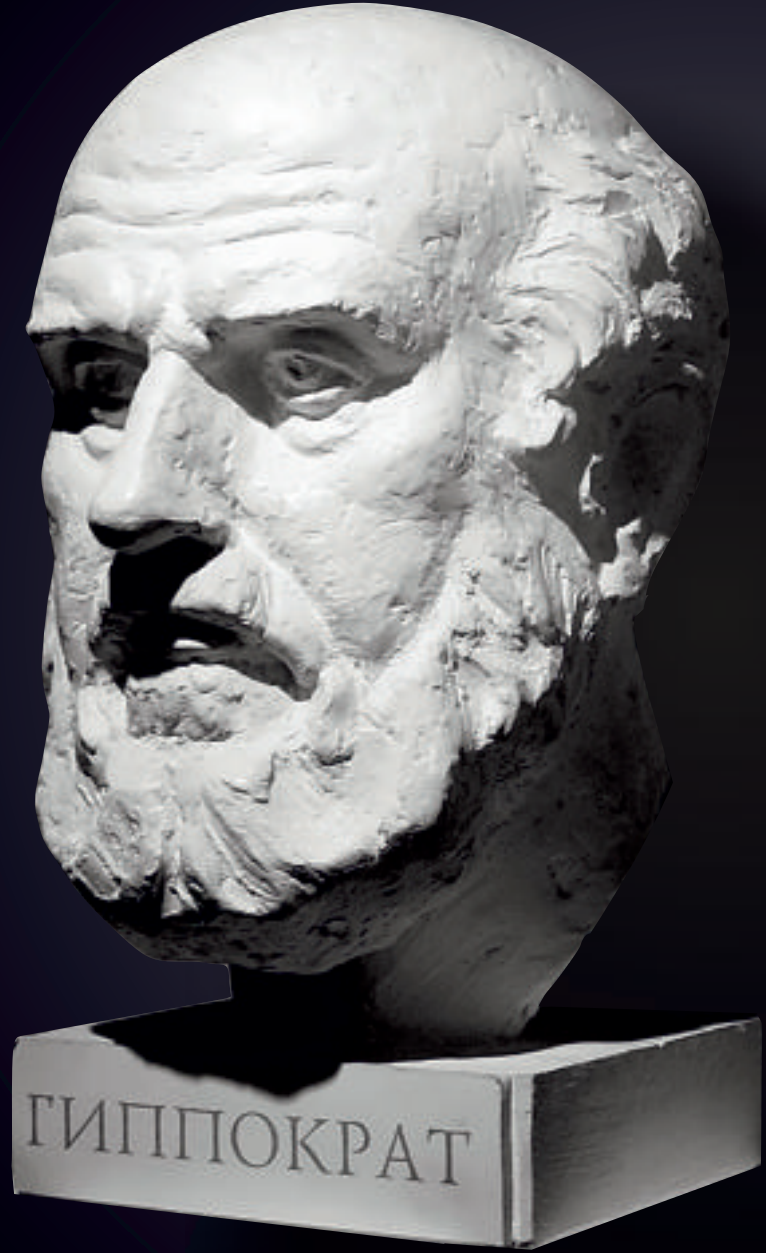
13. yüzyılda Ceneviz döneminde Feodosiya, Karadeniz'deki tüm Ceneviz kolonilerinin merkezi olmuştu. Tüm dünyanın tacirleri için de bir ilgi merkezi! Üstelik burada din özgürlüğü de hâkimdi, Hristiyanlığın tüm inançlarına, Müslümanlara... Yahudilere...

15. yüzyılda Feodosiya'ya gelen seyyah Schiltberg, bu kentte iki Yahudi grubunun varlığından söz eder. - Rabanitler ve Karaylar... Bütün bu topluluklar Yakın Doğu ve Polonya ile ilişki içindeydi. Ceneviz döneminde olduğu gibi, bu cemaat Osmanlı günlerinde de gelişmesini sürdürdü.

[2] AlGulko. Pdf

"Memories of Abraham Gulko" - Abraham Gulko'nun 1988'te kaleme aldığı, 1905 - 1925 yıllarını kapsayan anılarından.

Tipta asırlardır değişmeyen değerler var

cavitmeclisi.com

Kültürler,
diller ve
ülkeler
arasında
yaşamın
ustası

Diana Canetti'nin ardından

1943 yılında İstanbul'da doğan yazar, çevirmen ve eleştirmen *Diana Canetti*, 22 Temmuz 2014'te Düsseldorf'ta hayata gözlerini yumdu. Sefarad babası, kökleri Fenerli eski Bizans ailelerine uzanan Rum annesi, Diana'ya hem hayatı boyunca yaşadığı 'çokdilliliği', hem de farklı kültürler, dinler arasında yaşamının mümkün olduğunu öğretmişlerdi.

1970 yılında İstanbul'dan göç eden Diana Canetti, neredeyse elli yıla yakın bir süre Avrupa'nın farklı kentlerinde yaşadı. Almanca ve Fransızca olarak kaleme aldığı kitapları yayınlanan, farklı gazete, radyo ve televizyon kanalları için de çalışan Diana, 'çok dilli yaşamının' mümkün olduğunu ispatlayabilen 'örnek bir entelektüel hayatı' sürdürmüştü.

Taksim İlkokulu'nda Türkçe okuyan Diana, Notre-Dame de Sion'da Fransızca eğitim aldı. 1960'da İstanbul Üniversitesi İngiliz Filolojisi'nde başladığı yüksek eğitiminin yanı sıra özel tiyatro okullarında oyunculuk eğitimi aldı. Bu yıllarda kaleme aldığı kısa öykülerini 'Yeni İnsan' dergisinde yayınlamaya başlayan Diana, o dönemin genç yazarları ve tiyatrocularıyla yakın ilişki içindeydi. Uzun sürmeyen ilk evliliğini de bu çevre içinden gerçekleştirdi. 1969'de Salzburg'taki bir dil okulundan Almanca öğrenme bursu kazanan Diana, kısa sürede öğrendiği beşinci dille, Viyana'daki ünlü Max Reinhard-Seminar sınavlarını kazanıp, bu kente taşındı. Bir çırpıda Viyana sanat çevrelerinde ismini duyan Diana, 1972 yılında 'Eine Art von Verrücktheit. Tagebuch einer Jugend / Çılgınlar. Bir Gençliğin Güncesi' isimli otobiyografik kitabını Almanca olarak yayınlamayı başardı. Bu kitap sadece Diana'nın değil, 1968 olaylarından sonra farklı bir gerçeklik arayışı içinde olan İstanbullu gençlerin de yaşadıkları bunaltılara (cinsel özgürleşememe, geleneklerin baskısı, birey olamamanın sıkıntılarına) gönderme yapıyordu. 1975'te 'Das Gesellschaftskritische Theater in der Türkei / Türkiye'de Toplumsal Gerçekçi Tiyatro' isimli doktora tezini Viyana Üniversitesi'nde veren Diana, bu kentte kurduğu diyalogların tam karşılığını alacağı bir dönemde, ünlü DAAD bursunu kazanarak 1976-1977 arasında Berlin'de bulundu. Avusturya'dan Almanya'ya geçişi, onun yaşamın-

daki en önemli rota değişikliklerinden biriydi.

Orta Avrupa'nın en ilginç kentlerinden biri olmasına rağmen Viyana, sanatsal açıdan ancak Alman kültürünün 'sevimli' taşrası sayılabilir. Viyana elbette Diana gibi kozmopolit bir yaratıcının kesin yerleşeceği bir yer olamazdı. Ama 1975'lerin perspektifinden bakıldığında bu kentten ayrılması gerekiyordu. Çünkü Frau Dr. Diana Canetti olarak, tiyatro ve yazın alanında edindiği konum ona çalışması için ihtiyacı olan güvenli yaratı ortamını verebilirdi. Sanat, üretim her şeyden önce

düzenli ve
israrlı bir
yak-

İkişer yıl arayla yayınladığı kitapları, Diana'yı, anadili olmamasına rağmen Almanca yazan yazarlar arasında ayrıcalıklı bir konuma getirmişti. Çünkü yazış biçimiyle Türkçenin çekim gücündeki yazın dili, Almanca için belli bir kazanım, daha önce bilinmeyen tınların formlandırılması anlamına geliyordu.

laşımınla geliştiği için yoğunlaşmayı, kök salmayı gerektirir. Ancak Diana kelimenin gerçek anlamıyla 'aşkın' peşinde ilerleyen, aşkı tüm bedensel, ruhsal açılımlarıyla tecrübe eden bir kimliğe sahipti. Aşklarının peşinde koşmaktan çekinmediği için, 1974'de Cercle d'Orient / Serkl Doryan isimli İstanbul'daki ünlü klübün, kendi ailesinin biyografik detaylarıyla işlediği ikinci kitabının karşılığını almadan, Berlin üzerinden, 1979'da Düsseldorf'a taşındı. İkişer yıl arayla yayınladığı kitapları, Diana'yı, anadili olmamasına rağmen Almanca yazan yazarlar arasında ayrıcalıklı bir konuma getirmişti. Çünkü yazış biçimiyle Türkçenin çekim gücündeki yazın dili, Almanca için belli bir kazanım, daha önce bilinmeyen tınların formlandırılması anlamına geliyordu. Bunun temellendirilmesi için gereken düzenli, sistematik çalışma ortamına girmek Diana'nın karakterine uygun değildi. O, son derece iyi konuştuğu dillerde, bir eşikten

ötekine zorlanmadan geçerken, bir çalışma masasının değil, aşkın çekim gücünde olmayı tercih ediyordu. Almanca, Fransızca yazmasına rağmen Türkçe'den hiç kopmayan Diana, Almanya'daki Türk aydınlarıyla beraberdi.

Üçüncü evliliğini yaptığı bir tiyatro yönetmeniyle 1980 başlarında Düsseldorf'a yerleşen Diana, serbest yazar olarak radyo kanallarında ve çeşitli gazetelerde, dergilerde çalışmasına rağmen, Viyana'da yayınladığı kitaplarının devamını getiremedi.

1988'de Ghana'ya yaptığı yolculukla Afrika'ya, oradan Almanca öğretmeni olarak Yunanistan'a, sonra tekrar Düsseldorf'a giden Diana'nın yaşamı, bıkmadan izini sürdüğü büyük aşkların peşinde geçti. Uzun vadeli olmayan bu aşklar, onun sürekli yolculuklarının amacıydı. Belli bir noktadan sonra da sadece yolculuklarını yapabilmek için yaşadı. 1996'da yirmi yıldan beri izini kaybettiği kardeşini bulmak için çıktığı Brezilya yolculuğu, onun en etkileyici maceraları arasındadır. İki kardeşin buluşmasını anlattığı metni onun en çarpıcı çalışmaları arasında

Diana kelimenin gerçek anlamıyla 'aşkın' peşinde ilerleyen, aşkı tüm bedensel, ruhsal açımlarıyla tecrübe eden bir kimliğe sahipti.

yer almaktadır.

Diana'yı 1994'te Gazetecilik Sendikası'nın verdiği seminerlerin birinde tanıdım. Çokkültürlülük üzerine yaptığı konuşmayla hepimizi etkilemişti. Bir süre aynı şehirde yaşadığımız için diyalogumuz gelişmişti. Hatta daha sonra kitaplaştırmayı planladığımız uzun bir nehir söyleşisine de başlamıştık. Bazen on saate yakın konuştüğümüz olurdu. Ancak onun son düzenli ilişkisini sonlandırıp Paris'e yerleşmesinden sonra eskisi gibi görüşemiyorduk. Ben Almanya'da çalışma hakkı alabilmek için adeta kök söküyordum. Farklı projeler nedeniyle Fransa'ya gittiğimde ne yapıp eder Diana ile bulaşacağım bir Paris gününü programıma eklerdim. 2002'de çok güzel bir Nisan günü Paris'te buluştuk. Her zaman olduğu gibi, Rue Mouffetrad'daki küçük dükkanlardan piknik nevaletimizi aldık. Pont des Arts'a gidip bu güzel kente karşı, "gel keyfim gel", sohbet daldık. Paris'te sokakta yürürken, yeni aşkının kollarında ölmek istediğini söylüyordu. Bu samimiyeti onun gerçek dünyaya, sorunlarına karşı kullandığı bir kalkandı. Benim yaptığım öneri ve eleştiriler Diana'ya vız geliyor, beni küçük burjuvalıkla

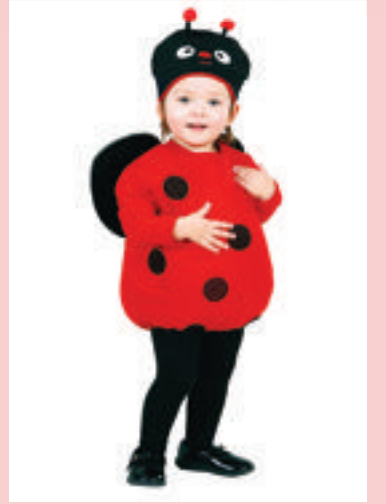
suçlayıp sadece bugünü yaşamamız gerektiğini söylüyordu. Bana "La Fontaine'e inanma, artık çocuk değilsin" derdi. Onun yumuşak Fransızca aksanını sevdiğim için bana şiirler okur, onları şarkılaştırır, arasına farklı farklı sözcükler sokup gülmemizi sağlardı. O yüzden La Fontaine okumaya bayılırdık, karga ile tilkiyi, karınca ile ağustos böceğinin onlarca versiyonunu yaptığını ve bizi gülmekten kırıp geçirdiğini daha dün gibi hatırlıyorum.

2005 sonunda Paris'ten Düsseldorf'a geri dönen Diana, Fransızca kaleme aldığı biyografik romanının basılamamasının acısını taşıyordu. Bu çalışması ancak geçtiğimiz yıl "D'Istanbul en exils- La vie cosmopolite de Diana Canetti" ismiyle basılabildi. Giderek bozulan sağlığı nedeniyle kendi evinde yalnız yaşayamayacak duruma geldiğinde bir bakımevine yerleşmek zorunda kaldı. Bir tarafına inen felçle son üç yıl boyunca zorlu yaşam mücadelesi veren Diana, aşklarının peşinde ülkeler, kıtalar arasında sürdürdüğü zorlu hayatını Düsseldorf'ta sonlandırdı. Son yolculuğuna çıkması da kolay olmadı. Düsseldorf'taki Kuzey Mezarlığı'nda dini bir tören yapmadan ışıklı yolculuğuna uğurladığımız Diana, kendine özgü kahkahası ve iflah olmaz romantizmiyle belleğimizde yaşamaya devam edecek. ■

*Sanat tarihçisi- Küratör-Radikal yazarı

Çocuk ya da yetişkin
lisanslı kostümlerle

PARTİLER DAHA EĞLENCELİ

BALON - PİNYATA
1 YAŞ KUTLAMALARI
KİŞİYE ÖZEL ÜRÜNLER

BEKARLIĞA VEDA
TEMALİ DOĞUM GÜNÜ
MALZEMELERİ

HOŞGELDİN BEBEK
DIŞ BUĞDAYI
KOSTÜM VE AKSESUAR

PARTİ VE DOĞUM GÜNÜ ORGANİZASYONLARI

Teşvikiye Mah. Şakayık Sok. No:57
Hera Apt. girişi Nişantaşı

T: 0(212) 232 41 36

▶ nisantasi@partidunyasi.com

PARTİ
DÜNYASI
"Türkiye'nin Parti Marketi"
Nişantaşı

Mesleklerinde 'İlk' Türk Yahudi Kadınlar ³

Tarihe bir not düşerek gelecek kuşaklara bazı verileri nakletmek amacıyla başladığım mesleklerinde "ilk" olan Türk Yahudi Kadınları konulu dizinin bu yeni bölümünde irdeleyeceğim hanımların çoğu akademisyen. Bazı verileri henüz yeterince doğrulayamadığım için bu bölüme alamadıklarımı da ileriki sayılarda sizlere sunmaya çalışacağım.

Janet Hanula Akyüz Mattei - İlk Türk Yahudi Kadın Gökbilim Akademisyeni

Janet Hanula Akyüz Mittei, 1943 yılında Bodrum'da doğdu. Özel İzmir Amerikan Lisesinde orta öğrenimini tamamlayarak ABD'ye gitti. 1962-1965 yılları arasında Brandeis Üniversitesinde Gökbilim dalında master eğitiminden sonra Türkiye'ye dönerek 1970 yılında Ege Üniversitesinden masterini, 1972 yılında Virginia Üniversitesinden ve 1982 yılında Ege Üniversitesinden Gökbilim Ana Bilim dalında doktora aldı. Bu sırada Mike Mattei ile yaşamını birleştirdi. ABD'de bulunduğu sıralarda Nantucket-Massachusetts'de Maria Mitchell gözlemevinde çalışmaya başladı. Daha sonra AAVSO (American Association of Variable Star Observers - Amerikan Değişken Yıldız Gözlemcileri Birliği) Sivil Toplum Kuruluşuna katıldı ve Margaret Mayall'ın asistanı oldu. Mayall'ın vefatını takiben, 1973 yılından 2004 yılına kadar kesintisiz, kurumun yöneticisi ve bilimsel temsilcisi olarak görevde bulundu. Bu süre içinde, dünyanın neresinde olursa olsun amatör astronomlar tarafından yapılan gözlem sonuçlarını toplayıp sınıfladı, bilimselleştirdi. Okullarda 200'ü aşkın araştırma programı geliştirdi. Aralarında 'Société Astronomique de France Yüzüncü Yıl Madalyası' (1987), 'American Astronomical Society GVB ödülü' (1993), 'Astronomical League Leslie Peltier ödülü' (1993), 'Unione Astrofili Italiani Giovanni Batista Lacchini' (1995) ve 'Royal Astronomical Society Jackson Gwilt' (1995) madalyaları da bulunan sayısız bilimsel ödülle onurlandırıldı. Gökbilim alanında değişik uluslararası kurum ve kurulların kurucusu, yöneticisi, üyesi olarak da görev yapan Janet Akyüz onuruna bir gök cismine 'Asteroid 11695 Mattei' adı verildi. Yakalandığı lösemiden kurtarılamayarak 22 Mart 2004 günü Boston'da vefat eden Janet Akyüz Mattei adına, AAVSO tarafından bir bilimsel burs ihdas edildi.

Suzy Hug Levy **Çağdaş Sanat, Performans,** **Video ve Yerleştirme dalında** **İlk Türk Yahudi Kadını**

1944 yılında İstanbul'da doğdu. Tahsiline, St. Pulcherie Fransız Kız Okulu ve Amerikan Kız Kolejinde (Robert Kolej) devam ederek 1965 yılında mezun oldu. 8 yaşından lise yıllarına kadar İstanbul Konservatuvarı piyano bölümünde Prof. Ferdi Statzer'in öğrencisi olan Suzy, 'çekingen kimliği nedeniyle konser piyanisti olamayacağını' fark edince konservatuardan ayrıldı. Bir süre, Birleşmiş Milletler Çalışma Bürosu ILO'da tercüman/sekreter, Pakistan Havayolları Genel Müdür sekreteri, CPC International Genel Müdür sekreteri olarak çalıştı. 1973'de dinleyici olarak Boğaziçi Üniversitesinde Özer Kabaş'ın Sanat Tarihi derslerine katılırken, diğer yandan da İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nde desen kurslarına yazıldı. Yapıtları ilk olarak 1980 yıllarında Müze'deki yılsonu sergilerinde yer aldı. 1989 yılında da Galeri sahibi Yahşi Baraz ile sanatta profesyonelliğe adım attı. 1991 yılında Milli Reasürans Sanat Galerisi ile çalışmaya başlayan Suzy Hug Levy, 1998 yılından beri Galeri Apel'in sanatçısı olarak sanat yaşamına devam etmektedir. Sanatçının, 1993 yılında Resim ve Heykel Müzeleri Derneği 'Günümüz Sanatçıları 'Başarı' ödülü: '1997 Şarjah Bienal ödülü'; '1998-2000 Yılın Sanatçısı ödülü' (Heykel Dalında) ; 2004 Londra Yahudi Sanat Müzesi tarafından 'Uluslararası Yılın Sanatçısı ödülü' (Heykel Dalında); 2005 Londra Sanat Müzesi tarafından 'Başarı Ödülü' (Video - Arcadia) bulunmaktadır. Resim ve Heykel dalında başladığı sanat çalışmalarını özellikle yerleştirme, heykel ve video alanında geliştiren sanatçı 15 kişisel sergi açmış, yurt içinde 49 ve yurt dışında (ABD, Almanya, Avusturya, Birleşik Arap Emirlikleri, Çin, Fransa, Hollanda, İngiltere, Japonya, Macaristan, Makedonya ve Mısır) 38 Karma Sergiye katılmıştır. Suzy Hug Levy ayrıca 'Sergi Düzenlemeleri' de gerçekleştirmektedir. Fransızca ve İngilizce bilen sanatçı 1965 yılında Hanri Levi ile evlenmiş olup 2 çocuk (Eytan ve Alida) ve 3 torun sahibidir.

Norma Razon **İlk Türk Yahudi Kadın Profesör**

1946 İstanbul doğumlu Prof. Dr. Norma Hananel Razon, 1964'de Notre Dame de Sion Fransız Kız Lisesi'nden, 1968'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Pedagoji Bölümü'nden mezun oldu. Okuma bozukluğu-disleksi hakkındaki tezi ile doktor (1972), çalışan anneler ve annesi çalışan çocuklar üzerindeki araştırması ile doçent (1979), gençlerin meslek seçiminde yetenek ve ilgiler adlı tezi ile profesör (25.11.1988) unvanlarını kazandı. İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü'nde eğitim, öğretim ve yönetim görevlerini (1968-1997) üstlenen Norma Razon, lisans ve lisansüstü programlarında ders verdi, Ana Bilim Dalı Başkanlığı ve

dergilerde yayınlanmış ve eğitim-öğretim sorunları, okuma-öğrenme güçlükleri ve benzeri konuları işlediği, ellinin üzerinde makalesi vardır. 1968'den bu yana Norma Razon, çeşitli kurum ve kuruluşlarda konferanslar verdi, seminerlere katıldı ve Marmara, Eskişehir Anadolu ve Kayseri Erciyes Üniversitesinde, Türk Spastik Çocuklar Derneğinde, Ya-Pa okul öncesi eğitim seminerlerinde, Akbank eğitim konferanslarında, Ana baba okullarında, öğretmen adaylarına ve ana babalara yönelik konuşmalar yaptı. Ayrıca, Kıbrıs'ta, Fransa'da, Kanada'da, ABD'de Texas, Washington ve New York'ta değişik üniversite, enstitü ve

Bölüm Başkan Yardımcılığı yaptı ve bölüme bağlı 'Çocuklar Evi' adlı anaokulunun yönetim ve denetiminde çalıştı. Norma Razon'un bilimsel araştırmalarını konu alan basılmış üç kitabı, inceleme niteliğinde bir ortak kitabı, okulöncesi çocukları okuma yazmaya hazırlayan üç ortak kitapçığı, çevirileri,

kurumlarda konferanslar verip mesleki uygulamalara katıldı. 1968'den bugüne, Norma Razon, akademik çalışma ve bilimsel araştırmalarının yanı sıra, farklı yaşlardaki çocukların gelişim, eğitim, öğretim ve davranış sorunlarının saptanması ve giderilmesi ile ilgilenmekte, normal ve sorunlu çocuklara ve ailelerine psiko-pedagojik destek vermekte, eğitim danışmanlığı yapmaktadır. Norma Razon verdiği hizmeti "ekipnormarazon çocuk, genç ve aile danışmanlık merkezi" adıyla bir ekip çalışmasına dönüştürerek ekibinde yer alan uzmanlarla Nişantaşı ve Caddebostan'da psiko-pedagojik rehberlik yapmaya devam etmektedir. NDS Fransız Lisesi Mezunlar Derneği, Eğitim Bilimcileri Derneği, Türk PDR Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Derneği üyesi Eğitim Danışmanı-Pedagog Prof. Dr. Norma Razon 1965 yılında Selim Razon ile evlenmiş olup iki çocuk annesidir.

Rejin Akyüz Kebudi **Çocuk Onkologu Profesör İlk Türk Yahudi Kadın**

Rejin Akyüz Kebudi 1958 yılında İzmir'de doğdu. İzmir Amerikan Kız Koleji'nden (1976) ve Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinden (1982) birincilikle mezun oldu. 1983-85 yılları arasında Bakırköy Verem Savaş Dispanserinde mecburi hizmet görevini tamamlayan Rejin 1985'den beri İstanbul Üniversitesi'nde görev yapmaktadır. 1990'da İstanbul Tıp Fakültesi'nde Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı oldu. 1993'de Çocuk Onkolojisi Yan Dal Uzmanı ve Doçent, 2000'de Profesör unvanını aldı. Halen İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı ve İstanbul Üniversitesi, Onkoloji Enstitüsü, Pediatrik Hematoloji-Onkoloji Bilim Dalı öğretim üyesidir. Onkoloji Enstitüsü yönetim kurulu üyeliği (2001-2006) ve bilim dalı başkanlığı (2001-2004) gibi çeşitli idari görevlerde bulunan Rejin Akyüz Kebudi 2004 yılından beri Amerikan Hastanesi Çocuk Kliniği ve Çocuk Onkoloji konsültanıdır.

Rejin Akyüz Kebudi, henüz öğrenciyken değişik yıllarda Liselerarası ve Üniversitelerarası proje yarışmalarında TÜBİTAK biyoloji ve tıp ödüllerine layık görüldü. İleriki yıllarda birçok kez, TÜBİTAK Uluslararası Bilimsel Yayınları Teşvik Ödülü ve İstanbul Üniversitesi Araştırma Fonu Başarılı Araştırmacı Belgesi sahibi oldu, YÖK Bilime Katkı (1998), İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü Bilime Katkı Teşekkür Belgesiyle (1998, 2000) onurlandırıldı. Kanada'da (1999), Brezilya'da (2009), Hong Kong'da (2013) Uluslararası Pediatrik Onkoloji Derneği'nin (SIOP) kongrelerinde En İyi Çalışma Ödülünü kazandı. Yurt dışında New York, University of California Los Angeles, Nijmegen St. Radboud ve Madrid Üniversitelerinde çeşitli araştırmalarda bulundu.

Türk Pediatrik Onkoloji Grubu Derneği kurucu üyesi olup yönetim kurulunda yer aldı (1999-2011), 2009-2011 döneminde Başkanlığı yüklendi. Amerikan Klinik Onkoloji Derneği, Amerikan Çocuk Onkoloji Grubu, Uluslararası Pediatrik Onkoloji Derneği, Türk Hematoloji Derneği gibi birçok önemli bilimsel derneğin aktif üyesi, SIOP'un eğitim komisyonu üyesi ve Destek Tedavi Çalışma Grubu Başkanı'dır. İngilizce, Fransızca, Almanca ve İspanyolca dillerine vakıf olup Türkçe ve yabancı dilde 300'ü aşkın bilimsel yayını mevcuttur.

1986 yılında, Prof. Dr. Abut Kebudi (Genel Cerrahi ve Cerrahik Onkoloji Uzmanı) ile evlenen Rejin Akyüz Kebudi, iki çocuk annesidir.

Nil Molinas Mandel

Onkoloji Profesörü İlk Türk Yahudi Kadını

1955 yılında İstanbul'da doğan Nil Molinas lise tahsilini Çanakkale'de tamamlayarak 1978'de İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nden mezun oldu ve aynı üniversitenin Kardiyoloji Enstitüsünde çalışmaya başladı. İç hastalıkları uzmanlığını 1983 yılında tamamladı. Genel Dâhiliye uzmanlığı tezini 'meme tümörleri' konusunda hazırladı. Tez hocası Prof. Uğur Derman'ın teşvikiyle, üniversitede gelişmekte olan Onkoloji Bilim Dalına yöneldi. 1985 yılında İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Medikal Onkoloji Bilim Dalı'nda göreve başladı. Bu arada 1983-1985 Malatya Devlet Hastanesinde zorunlu hizmetini tamamladı ve 1987'de doçent, 1994'de profesör oldu. 1 Temmuz 2008

itibarıyla VKV Amerikan Hastanesi Medikal Onkoloji Bölüm Şefi olarak hizmet veren Prof. Dr. Nil Molinas Mandel, 2011 Şubat tarihinde İstanbul Üniversitesi'nden emekli oldu ise de Amerikan Hastanesi'nde hastalarına şifa dağıtmaya devam etmektedir. Şubat 2013 tarihinden bu yana Koç Üniversitesi Tıp Fakültesinde öğretim üyesi

olarak görevini sürdürmektedir.

Türk Tıbbi Onkoloji Derneği (2006-2008 Yönetim Kurulu üyesi), Türk Akciğer Kanseri Derneği (2011-2013 Dernek ve Kongre Başkanı), Kemoterapi Derneği, Senoloji Meme Bilimi Derneği (2008-2010 Yönetim Kurulu üyesi), Türk Jinekolojik Onkoloji Derneği, Türk Solunum Araştırmaları Derneği, Nöroonkoloji Derneği (Yönetim Kurulu üyesi), European Society of Medical Oncology, European Society of Gynecological Oncology, Intl. Association for the Study of Lung Cancer gibi dernek ve kurumların üyesi olan, kongre, sempozyum ve panel düzenleyen ve birçok mesleki yayına imza atan Nil Molinas Mandel İngilizce ve Fransızca bilmektedir. 1985 tarihinde İrvin Mandel ile evlenen Prof. Dr. Nil Molinas Mandel iki kız çocuk annesidir.

Belkis İzer Halfon – Kimya Profesörü İlk Türk Yahudi Kadını

1943 yılında İzmir’de doğan Belkis İzer Halfon Lise tahsili- ni Arnavutköy Amerikan Kız Koleji’nde (şimdiki Robert Koleji) tamamladı ve yazıldığı Boğaziçi Üniversitesi Kimya Bölümü’nden B.Sc. (1967) mezun oldu. Brown University, Department of Chemistry’de “NMR Studies of Halogen-Metal Exchange Processes in Organolithiums and a Preliminary Investigation of CIDNP (Chemically Induced Dynamic Nuclear Polarization) from Deuterated Compounds” te- ziyle 1970 yılında Yüksek Lisans (M.Sc.) diplomasını; İstanbul Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi’nden “Artemisia Annu Bitkisinin Hidrokarbon, Terpe- noid, Kumarin ve Alkaloid Tipi Bileşikleri ile Çalışmalar” tezini sunarak 1976 yılında Eczacılık Doktorasını aldı. 1983 yılında, “Euphorbia Bitkileri- nin Flavonoidleri” teziyle Organik Kimya bilim dalında doçent olan Belkis İzer Halfon 3 Şubat 1989 tarihinde aynı dalda profesör oldu. 1976–2008 yılları arasında Boğaziçi Üniversitesi Kimya Bölümü’nde öğretim üyesi olarak görev yaptı ve 2008 yılında emekli oldu. Kendisi aynı bölümde ilintili öğretim üyesi olarak ders vermeye devam etmektedir. Araştırma konuları, nükleer manyetik rezonans teknikleri ve doğal ürünler kimyası olan Prof. Dr. Belkis İzer Halfon’un “Natural Products” (2005) adlı bir ders kitabı ve bu konuda makaleleri bulunmaktadır. 1971 yılında Pinhas Halfon ile evlenen Prof. Dr. Belkis İzer Halfon iki çocuk annesidir.

Klara Farhi Kandiyoti Sigorta Eksperi İlk Türk Yahudi Kadını

1931 yılında Kuzguncukta doğan Klara 30 Haziran 1947 günü Üsküdar 4. Kız Ortaokulundan onur derecesiyle mezun oldu. Babasını henüz 8 yaşındayken kaybeden

Klara, ailevi mali nedenlerle, lise ve yüksek tahsil hayallerini geride bı- rakıp çalışma zorunluluğunu hissetti. Mezuniyetinin ertesi günü 1 Tem- muz 1947 tarihinde, İstanbul Umum Sigorta Şirketinde bordro memuru olarak işe başladı. İş yerinde karşı- laştığı sigorta terminolojisi ve hatta âmirlerinin klasik eski Türkçesi okuldaki eğitim lisanından farklıydı. Azimle çalışarak kısa bir süre sonra Yönetim Kurulu tutanaklarını düzen- leyecek seviyeye ulaştı. Ayrıca kendi olanaklarıyla Fransızca ve İngiliz- ceyi, bazı kurslara devam ederek de İtalyancayı öğrendi. Bu arada sigor- tacılıkta da yol alarak 1948’de “kaza şefi” olarak atandı.

1959 yılında Moiz Kandiyoti ile yaşamını birleştirdi. Eşinin ailesi gelinlerinin çalışmasını uygun görmedikleri için, 13,5 yılını verdiği görevden ayrılmak durumunda kaldı. 1960 yılında da bir kızları dünyaya geldi. Eşinin işleri, 1960 Devrimi arifesinde ekonomik şartların etkisiyle aksayın- ca, “yokuşu beraber tırmanmak için” iş hayatına dönme konusunda kendisini ikna etti ve yeni kurulmakta olan Başak Sigorta’da, “sigorta terimlerini ve Fransızca’yı bi- len” eleman olarak, Fransa’dan gelen fen müşavirinin çevirmen asistanı sıfatıyla göreve başladı. Azmi ve çalış- kanlığıyla kısa bir sürede sigortanın kaza dışındaki diğer

alanlarında da uzmanlık kazandı ve özellikle reasürans inceliklerini laikiyle öğrendi. O kadar ki, fen müşaviri ül- kesine dönerken bıraktığı raporda “Reasürans departma- nını Klara yürütebilir” diye not düşüyordu. 1961 yılında İsviçre’ye 2 aylık bir staja yollandı. Başak Sigorta’da oldu- ğu süre içinde, Karayolları Genel Müdürlüğü’nün lehtar olduğu Boğaziçi Köprüsü’nün ve Haliç Köprüsü’nün sigorta çalışmalarını da yü- rüttü. Klara Kandiyoti, Başak Sigortadaki çalışma dönemini “sigorta üniversitesi” olarak yorumlamakta.

1978–83 döneminde bir arkadaşıyla berab- er, inşaat şirketlerine sigorta danışman- lığı hizmeti veren Klara, Hür Sigorta’nın kuruluş aşamasında aldığı daveti değ- erlendirdi. Part-time olarak başladığı bu dönemde sigortacılık faaliyeti yanında sigorta ve sigortacılık eğitimi de verdi. Ağustos 1996’da eşini kaybeden Klara 1993 yılında, sonradan Bayındır adını alan Denge Sigorta’da Teknik Koordina- tör olarak kuruluş çalışmalarına katıldı. Şirketin TMSF bünyesine alınunca tasfiye çalışmalarını da tamamladı. Geçirdiği bir ameliyat sonrasında 30 Haziran 2008 günü emekliye ayrıldı.

Bir günlük ortaokul mezunu olarak baş- layıp günü gününe 61 yıl sonra bir sigorta duayeni olarak tamamladığı maratonda Klara Kandiyoti sayısız sigorta uzmanı ve acentesi yetiştirdi, ülkemiz sigorta sektörüne yapısal katkıda bulundu. TRT-TV de “Işıltılı Kadınlar” programında özel bir yer verildi 2008 yılında, meslek yaşamı süresince topladığı Tarihi Sigorta Polisiçeleri ko- leksiyonunu Ray Sigorta’da sergileyen Klara Kandiyoti, Genç Sigortacılar Derneği’nin Kasım 2010’da düzenlediği ‘50 Yıllık Ustalara Saygı’ gecesinde onurlandırıldı.

Anet Nahum Gomel **Yabancı Özel Okullarda Türk Müdür** **Başyardımcısı olan ilk Türk Yahudi** **Kadını**

İzmir doğumlu Anet Nahum Gomel 1970 yılında Özel İzmir Amerikan Kolejinden mezun oldu. Yüksek tahsilini 1970–1974 yıllarında Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Bölümünde gerçekleştiren Anet'in ideali, kendi okuluna öğretmen olarak dönmek, değer verdiği bu bilimi gençlere sevdirmek misyonunu üstlenmektir. Hayali, yetiştiği okula Eylül 1974 de Matematik Öğretmeni olarak göreve başladığı gün gerçekleşti. Bir süre sonra Matematik Bölüm Başkanı oldu, 1998'de Akademik Müdür Yardımcılığı görevine getirildi.

Yabancı özel okullarda okul idaresi bir yabancı müdür ve bir Türk Müdür Başyardımcısından oluşmaktadır. Anet Gomel, Eylül 2003'te Özel İzmir Amerikan Koleji Türk Müdür Başyardımcısı görevine atanmakla önemli bir sorumluluk üstlendi. Bu arada 2011 yılındaki yeni yapılanma sonucunda Okul Müdürü ünvanıyla çalışmaya devam eden Anet Gomel, meslek hayatı boyunca matematik öğretmenliğini hiç bırakmadı; yöneticiliği süresince de her yıl mutlaka bir sınıfın dersine girdi. Mezun olduğu okulda kesintisiz 40 yıl çalıştıktan sonra 1 Eylül 2014 itibarıyla emekliye ayrılan Anet Gomel, durumu "ikinci mezuniyetim olarak kabul ediyorum" şeklinde ifade etmektedir. Öğrencileri Anet Gomel'i "bize matematiği sevdiren öğretmen" olarak tanımlarlar. Anet'e göre, "yöneticilik bir görevdir, ama mesleğimiz öğretmenliktir".

Anet Gomel, Ege Üniversitesi Diş hekimliği Fakültesinde 12 yılı aşkın bir süre Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi Ana Bilim Dalı Başkanlığında bulunan, uzun yıllar Üniversite Senatosunda, Üniversite Yönetim Kurulunda görev yapan ve Nisan 2013'te emekliye ayrılan Prof. Dr. Murat Gomel ile evlidir. Anet'in annesi ve iki oğlu (Cem ve Erol) da Özel İzmir Amerikan Koleji mezunlardır.

Korin Macar

Diş Hekimi İlk Türk Yahudi Kadını

Korin Macar 1922'de İstanbul'un Tepebaşı semtinde doğdu. İstanbul Kız Lisesinden mezun olduktan sonra, ailesinden gerekli desteği bulamayınca amcası Diş Hekimi Moiz Macar'ın evine geçti. Amcasının teşvikiyle İstanbul Üniversitesi Dişçilik Fakültesine kaydoldu ve 1946 yılında diplomasını aldı. Meslek hayatına atılmadan önce Paris'teki diğer amcasının yanına gitti ve bir yıla yakın süreden sonra İstanbul'a döndü. 1947 yılında,

genç yaşta vefat eden ve toplumda bir hayli ünlü olan amcası Moiz Macar'ın kliniğini devralarak ününü devam ettirdi. Şişhane'de Frej Han'daki muayenehanede yapılan tek değişiklik, kapıdaki tabelada "Diş Tabibi Moiz Macar" yazısında Moiz'in yerine "K." harfinin yazılması oldu. 1950 yılında İsak Seçim (Eskojo) ile evlendi ve 1954 yılında Viktorya adlı kızları doğdu. Kalp rahatsızlığı nedeniyle 1964'ten sonra kliniğini kapatmak zorunluğunda kalınca, kendisinden ayrılamayan bazı özel hastalarının tedavisini bir süre evinde sürdürdü. Korin Macar 7 Mayıs 1987'de hayata veda etti.

Derlemenin yayınlanmış 3 bölümünde, toplanan verilerden mesleklerinde "ilk" oldukları "aksi sabit oluncaya kadar" varsayılan 35 Türk Yahudi Kadınının başarı öykülerini sizlere sundum. Bu bilgiler, Temmuz sayımızda da belirttiğimiz gibi, İstanbul Kadın Müzesi küratörü Sayın Meral Akkent ile de paylaşılmış olup, kendileri, düzenlemekte oldukları "Türkiye'de Kadınların Üniversitede 100 Yılı" sergisinde değerlendireceklerdir. Sergi muhtemelen Kasım 2014'de İstanbul'da açılacaktır. Değişik akademik, fen ve ilim, sanat ve gösteri ve benzeri alanlarda yer almış yaklaşık 10–12 isim konusunda da gerekli inceleme ve çapraz kontrollerin sonuçlanmasını beklemekteyim. Tamamlananları da ilk fırsatta sizlere sunacağım. Bu arada sizlerden beklediğim muhtemel düzeltme ve/veya eklemeler için peşinen teşekkür ederim. ■

Devam edecek...

gulavi960@gmail.com

BİLGİSAYAR DESTEKLİ ESTETİK DİŞ TEDAVİLERİ

Sağlıklı ve doğal görünümlü dişlerle, ahenkli bir gülümsemenin sosyal hayatımıza olumlu etki yaptığını hepimiz biliyoruz. Ancak, dişlerimiz, çok çeşitli nedenlerle istediğimiz renk, şekil ve formun uzağında kalmış olabilir. Bu durumda, dişhekimleri, artık 3 boyutlu dijital bilgisayar teknolojisini kullanarak, kısa sürede ve konforlu tedavi yöntemleri ile doğal ve estetik bir gülüşe sahip olmamızı sağlayabiliyorlar. Bilgisayar destekli diş tedavileri, özellikle zamanı çok değerli olan çalışan hastalar için büyük bir kolaylık sağlıyor. Bu sayımızda, diş tedavilerini uzun ve yorucu süreçler olmaktan çıkaran bir çok yeni uygulamayı Nişantaşı ve Göktürk/Kemerburgaz'daki kliniklerinde hastalarının hizmetine sunan **Dişhekimisi Can Ergene** ile bir söyleşi yaptık.

“...Diş tedavilerinin bir çoğu artık bilgisayar desteği ile yapılabilmektedir. Bunlara örnek olarak dolgular, kuron kaplamalar, lamineler ve implant üstü kuronları sayabiliriz. Daha önce en az 3 seans gerektiren bu tedaviler artık bilgisayar desteği ile birkaç saatlik tek seansta tamamlanabilmektedir. Ayrıca tedavi şekli daha kolay ve konforlu hale gelmiştir. Planlanan tedavi için önce ağızda gereken hazırlık yapılır. Daha sonra, ağız içi, optik kamera ile taranır ve elde edilen görüntü 3 boyutlu olarak bilgisayar ekranına yansıtılır. Yapılacak işlem, özel bir yazılım kullanılarak bu 3 boyutlu görüntü üzerinde sanal olarak tasarlanır ve üretim için bluetooth aracılığı ile klinikteki 3 boyutlu yazıcıya gönderilir. 3 boyutlu yazıcı, bir heykeltıraş gibi, elmas frezler ile doğal diş rengindeki seramik blokları oyarak ve traşlayarak istenilen ürünü hazırlar. Hasta dilerse, 10 dakika civarında süren bu üretim aşamasını bizimle birlikte

izleyebilir. Üretim tamamlandığında, cila ve son kontrolleri yapılarak hastanın ağızına yerleştirilir. Böylece, ölçü alma, model hazırlama, laboratuvar, prova seansları, geçici diş gibi zahmetli ve zaman alan aşamalar ortadan kalkmaktadır. Ayrıca, tedavinin tüm aşamaları bilgisayar kontrolünde yapıldığından insan hatasından kaynaklanabilecek sorunlar da yaşanmamaktadır.

Doğal ve ahenkli bir gülümseme elde etmek için öncelikle dişlerdeki renklenme problemlerinin diş beyazlatma işlemi yapılarak çözümlenmesi gerekir. Bazı renk ve şekil bozuklukları ise porselen lamine uygulaması ile kolaylıkla düzeltilebilir. Ağızdaki rengi ve yapısı bozulmuş eski dolgular, kompozit veya porselen dolgular ile değiştirilmelidir. Çok hasarlı ve önceden kesilmiş dişlerin tedavisinde metalsiz porselen kuronlar kullanılmaktadır. Gelişen teknik ve malzemeler sayesinde, ileri derecedeki şekil bozuklukları her yaşta ortodonti tedavisi ile düzeltilebilmektedir. En güzel dişler bile sağlıklı dişetleri ile çevrelenmedikleri takdirde estetik bir görünüm elde edilemez. Dişetlerindeki düzensizlikler çeşitli ufak operasyonlar ile giderilebilmektedir.

Ancak, yapılan her türlü tedavinin uzun vadede ağızda sağlıklı kalması için düzenli bakım ve kontrollerin önemi unutulmamalıdır. 6 ayda bir kere veya en geç yılda bir kere mutlaka bir dişhekimisi tarafından klinik ortamda kontrol ve diştaşı temizliği yapılarak ağız hijyeninin tam olarak sağlanması şarttır...”

PRODENT / Özel ERGENE Ağız ve Diş Sağlığı

Göktürk Polikliniği

Belediye Cad. Işıldar Sk.
Göktürk İş Merkezi K: 1 D: 1
Göktürk / Eyüp - İstanbul

0212 322 69 98 • 99

Dişhekimisi Can ERGENE

Valikonağı Cad.
Sorak Apt. 109/5
Nişantaşı - İSTANBUL

0212 230 46 35

www.prodent.com.tr

Türkiye’de “Salyangoz” olabilmek

HAYKO BAĞDAT

Onu cesur köşe yazılarından, kendi hazırlayıp sunduğu radyo programından ya da son dönemde giderek daha çok katılmaya başladığı televizyondaki haber ve tartışma panellerinden tanıyabilirsiniz. Onu sosyal medyada takip ediyor ve yorumlarını kimi zaman hayret, kimi zamansa beğeni ve takdirle okuyor da olabilirsiniz. Peki, Hayko Bağdat’ı bir de geçtiğimiz günlerde piyasaya çıkan ve kendi tabiriyle “üzerinden gömleğini çıkartıp” yüreğini tüm çıplaklığıyla gözler önüne serdiği kitabı “Salyangoz” ile tanımaya ne dersiniz?

FOTOĞRAFLAR: TERİ ERBEŞ

N

asıl anladınız azınlık olduğunuz? Aileniz mi anlattı, yoksa birileri mi size "öğretti"?

Azınlık kavramı insana "öğretilen" bir bilgi değil elbette, daha çok içine doğduğunuz bir gerçek. Doğduğunuz evin, ailenin, mahallenin, sokağın, çevrenin tamamı size bir his veriyor ve bu algı çocukluktan başlıyor.

Zaten kitabımda da bunu anlatmaya çalıştım. Yani aileniz bir gün sizi karşınıza alıp, "Oğlum bak işte, sen azınlıksın," demiyor; bu zaten hayatın gündelik akışında, değişik vesilelerle her gün hissedilen, bir toplumun içine karıştığınız andan itibaren yavaş yavaş olgunlaştıracağınız ve kendi kendinize sorular sorarak el yordamıyla bulabileceğiniz bir durum. Bende de algı süreci böyle oldu.

Size göre nasıl bir duygu, Türkiye'de "öbürü" olarak büyümek ya da yaşamak?

Şimdi önce şunu belirtmekte fayda var: azınlık olmak bir hastalıktır, yani hastalık derken toplum normlarına göre "anormal" olarak görüldüğünüz bir durumdur. Bu da çok sağlıklı bir şey olmadığı için "hastalık" benzetmesini yapıyorum. Bu sadece Türkiye için geçerli değil, dünyanın her yerinde böyle. Diasporada olan her azınlık için geçerli. Yaşadığınız ülkenin egemen kültürünün sizin kutsallarınızla sorunu varsa, bu problemli bir durumdur. Hayatta kalabilmek, ayakta kalabilmek ve her şeyden önemlisi onurlu kalabilmek için bununla başa çıkmanın, bir başka deyişle "tedavi" olmanın iki farklı yolu var bence. Bir tanesi mümkün olduğu kadar bu hastalıklı tarafınızı gizlemek. Yani insanların bu tarafınızı yok saymalarını istersiniz, göz önünde olmamaya çalışırsınız – bunu her alanda söylüyorum. Ve sizin bu halinizi deşifre edebilecekleri bütün sembollerinizi, isminizi, ibadethanelerinizi, evinizi kamufle etme kaygısıyla yaşarsınız. Bunun sizin suçunuz olmadığını göstermeye çalışırsınız, ne de olsa bunun sorumlusu siz değilsinizdir.

İkinci yolu nedir peki?

İkinci yolu, bu işin sorumluları ile kavga etmektir. Normal, eşit, onurlu, sağlıklı bir hayat yaşamak için... Sadece kendiniz için değil, normal bir hayat, normal bir iklim oluşması için... Bunun için de sizinle benzer durumda olan insanlarla bir olup yeni bir kabile kurarsınız. Yani Türkiye'deki diğer "ötekiler" ile. Bugün bu ülkede Kürt sorunu varsa, Alevi sorunu varsa, kadın sorunu ya da LGBTİ (lezbiyen, gey, biseksüel, trans, interseks) sorunu varsa, ötekileştirilen ne gibi sorunlar varsa, onlarla yakınlaşırsınız. Bunların aslında tek bir sorundan kaynaklandı-

ğının, ideolojik, demokratik bir sorun olduğunun farkına varırsınız ve tüm bu dertleri bir havuzda toplarsınız. O zaman bu sorun, "Ermeni derdi" olmaktan çıkar ve siz de ondan beslenmeye başlarsınız. Bir başka deyişle ailenizi büyütürsünüz; daha büyük bir kabilenin parçası olursunuz. Ve artık azınlık olarak kalmazsınız, bir sürü azınlıktan oluşan bir çoğunluk haline gelirsiniz. Ben ikinci yolu seçtim.

"Yahudilerin, Ermenilerin, Rumların durumları farklı farklı, dolayısıyla birbirine benzemeyen değişik hayatta kalma yöntemleri icat etmek zorunda kalmışlar tarih boyunca."

Ortak bir havuz yarattınız yani...

Şöyle demek daha doğru olur: kendi kavmimin dertlerini, sıkıntılarını bu ortak havuza akıtmayı kendime borç bildim. Ama bunun üzerinden prim yapmaya ya da Ermeni olmanın "avantajlarını" (ne kadar avantajlıysa artık) kullanmaya çalışmadım.

Her azınlık için uygun yol bu mu yani?

Kavimlerin, etnisitelerin, dinlerin kendi yaşadıkları tarihten gelen ve birbirlerine benzemeyen birtakım durumları var. Yahudilerin, Ermenilerin, Rumların durumları farklı

farklı, dolayısıyla birbirine benzemeyen değişik hayatta kalma yöntemleri icat etmek zorunda kalmışlar tarih boyunca. Gençlik yıllarımda bu farklılıklar yüzünden çok kavga etmişliğim oldu, ancak şimdi daha iyi anlıyorum – her ne kadar onaylamasam da! Bir yere hapsolmanın ya da gizlenmenin hayat kurtaran bir yöntem olduğundan da emin değilim. İşin aslı pek de işe yaramadığını düşünüyorum. Kendini daha güvende hissetmek için kavgadan kaçmanın iyi bir yol olmadığı görüşündeyim.

Ermeni okulunda okudunuz, doğal olarak çevrenizde Ermeniler çoğunlukta idi. Müslüman ya da diğer azınlıklardan arkadaşlarınız yok muydu hiç?

Kitabımda bu iki farklı boyuta genişçe yer verdim, yani içeridekiler ile dışarıdakiler, iyiler ile kötüler, bizden olanlar ve olmayanlar kavramları hakkında neler hissettiğimi hikâyeleştirerek anlatmaya çalıştım. Benim avantajım erken yaşta mahalleye çıkma özgürlüğünü kazanmış olmaktı, dolayısıyla "bizden olan kimdir?" sorusunu çocukluk arkadaşlarım üzerinden kolayca irdeleyebildim ve şöyle bir sonuca vardım: arkadaş olmak için bir insanın illa ki benim kavmimden, benim etnisitemden olması şart değil. Bu bana ailem tarafından aşılınmış bir şey değil-

1976 yılında İstanbul'da doğdu. İlköğrenimini Esayan, orta ve lise eğitimini Mihitryan Ermeni okullarında tamamladı. İstanbul Edebiyat Fakültesi Tarih bölümüne devam etti. Babasının vefatı sebebiyle eğitimini tamamlayamadı. 2002 yılında Yaşam Radyo'da azınlık sorunlarını gündeme taşıyan ve Türkiye'de ilk kez gerçekleşen "Sözde Kalanlar" adlı programın yapımcılığını ve sunuculuğunu üstlendi. 2003 yılında Marmara Gazetesi'nin Türkçe bölümünde haftalık köşe yazmaya başladı. 2007 yılında Hrant Dink'in ardından kurulan ve bu cinayete adalet arayışını sürdüren "Hrant'ın Arkadaşları" ekibinin kurucularındandır. Çeşitli gazete ve dergilere makaleler yazan Bağdat, 2012 yılında İMC TV'de Roni Margulies ile beraber "Azı Karar Çoğu Zarar" programının yapımcılığını ve sunuculuğunu üstlendi. Bağdat, halen Taraf Gazetesi'nde köşe yazısı yazmaya devam etmektedir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

di, kendim inşa ettim. Bu düşüncelerimi karşımdakilerle paylaştığım zaman da, özellikle karşımdaki bir azınlığa mensupsa, “tamam arkadaşlık, dostluk tamam da, bir yere kadar!” gibi bir yorumla karşılaştım. Ama bana göre kesinlikle öyle değil. Kendime küçük yaştan beri kurduğum, aklımla, vicdanımla, zekâmıla inşa ettiğim bu insan seçme yönteminde “bizden” kriterini ortadan kaldırmayı başardım – buna eşim de dahil.

Çocukluk hayallerinizi gerçekleştirebildiğinizi düşünüyör musunuz? Ya da azınlık olmanızdan ötürü gerçekleştiremediğiniz bir hayaliniz oldu mu?

Hiçbir şey olmadı. Ben bunun kavgasını veriyorum sonuçta. Çocukluğumda ne düşündüysem, hemen hepsi oluyor. Mesela ben babamın bıraktığı meslek üzerinden devam etmektense, ticaret yapmaktan ya da maaşlı bir memur olarak çalışmaktansa, daha yaratıcı olabileceğim bir mesleğim olmasını tercih ettim. Konuşma kabiliyetimi kullanarak ve kendimi o alanda iyi hissettiğim için medyaya yöneldim. Her zaman için köşe yazarı olmak isterdim ve oldum; TV programı yapmak isterdim, onu da yaptım. Sonra kitap yazdım...

Kitap yazmak da var mıydı hayalleriniz arasında?

Aslında yoktu. Bu da hiçbir zaman kendimi “layık” görmekten kaynaklanıyordu. Hani kendini yazar olarak görmezsin de, birilerinin seni ikna etmesi gerekir, o hesap. Benim kitap maceram da biraz öyle oldu. Hayallerime geri dönecek olursak, sadece o hayallerimi profesyonel hayatımla henüz tam olarak birleştirebilmiş değilim. Bir başka deyişle, medyadan para kazanmıyorum. Şimdiki hayalim de bu, yani iki çocuklu bir aile babası olarak geleceğimi bu yönde kurmak.

Hani klasik bir araştırma sonucu vardır, Türkiye’de insanların yüzde bilmem kaç azınlıklardan komşu istemiyor diye... Neden sizce?

Şimdi şöyle bir şey var: bu ülkenin kurucu zihniyeti belli. Devlet, bu ülkenin kadim halklarını yani topraklarında binlerce yıldır yaşayan medeniyetleri kabul lenmek konusunda sorunlar yaşamıştır. Ve çeşitli etkenler yüzünden, bir zamanlar gerçek bir mozaik oluşturan farklı kavimler, günümüzde ancak Atatürk Olimpiyat Stadını doldurabilecek bir nüfusa düşmüştür. Bu kavimler sadece yok edilmekle kalmamış, maalesef bunların şeytanlaştırılması ya da lanetlenmesi için yoğun bir kampanya da başlatılmış. Bu kampanya eğitim, siyaset, medya, müfredat gibi aklınıza gelebilecek her türlü farklı yollarla olmuş. Ve uzun süre, farklı dinlere mensup kişilere karşı bir husumet empoze edilmiş. Bu yüzden şimdi insanların azınlıklardan komşu istememesinden doğal hiçbir şey olamaz. Bu insanlar yok yere böyle bir kanaat geliştirmiyorlar, neticede onlara bu inancı empoze eden resmi bir ideoloji var. Maalesef günümüzde de bu konuda iyileştirici bir adım atılmıyor. Açın bakın 10. sınıf ders kitaplarına, ne dediğimi daha iyi anlayacaksınız. Özetleyecek olursak, bu tepeden inme bir sorundur ve çözüm de sorumluları ile mücadele ederek, onlara yaratıkları bu husumetin toplum üzerinde ne kadar olumsuz sonuçlar doğurduğunu anlatarak elde edilebilir ancak.

Hiç olmazsa gelecek nesiller için...

Çocuklarımızın hayatını korumak, bütün bu sorunlar karşısında kayıtsız kalmaktan geçmiyor, çünkü bir gün biz artık burada olmadığımız zaman, bu sorunlar o çocukların karşısına giderek büyüyen bir kartopu gibi çıkacak. Bu yüzden yaşımız ve sağlığımız el verdiği sürece kalkıp bunu göğüslememiz lazım. Sorulması gereken doğru soru: “Ya, çocuğun çocuğun var, sen niye bu işlere karışyorsun?” değil. Esas sorulması gereken: “Çoluğun çocuğun var, niye bu işlere karışmıyorsun?” olmalı.

Peki, sizce azınlıkların kendi aralarındaki ilişkileri nasıl? Bu soruyu özellikle sormamın nedeni anne babanızın farklı azınlıklara mensup olmaları...

Evet babam Ermeni, annem Rum. Kitapta bunu “Rumlar mı, Ermeniler mi? Tabii ki Rumlar” adlı bölümde biraz mizahi bir dille de anlattım. Geniş toplumda genel görüş, bütün azınlıkları (pek de tercih etmediğim bir tabir olan) “gayrimüslim” çatısı altında toplamaktır. Ama bu bence yanlış, çünkü farklı dine mensup azınlıklar, toplumsal hayatta, siyasette, ticarete, kültürel alanlarda, gerek İstanbul’da gerekse Anadolu’da, birbirlerine pek çok konuda rakip olmuşlardır. Ve birbirlerine karşı, çok da azımsanmayacak bir çekişme olmuştur aralarında. Daha da ileri gitmek gerekirse, Ermenilerin Anadolu’dan İstanbul’a gelenleri ile İstanbul doğumlu olanları arasında bile büyük sıkıntılar yaşanmıştır. Keza Yahudilerin İspanya’dan göç edenleri ile Almanya’dan buraya taşınanları arasında da böyle sorunlara rastlamak mümkündür. Bu sadece azınlıklara özgü bir durum değil üstelik, aynı bölgenin farklı şehirleri, hatta köyleri – mesela Trabzonlu ile Rizeli diyelim – arasında da çekişmeler olur. Bu aslında aidiyet duygusunu fanatizm gibi yaşama halidir ve bundan azınlıklar da nasibini almıştır.

“Salyangoz” adlı ilk kitabınız İnkılap Kitabevi’nden kısa süre önce yayınlandı. Böyle bir kitabı yazma amacınız ya da ihtiyacınız neydi?

“Geniş toplumda genel görüş, bütün azınlıkları “gayrimüslim” çatısı altında toplamaktır. Ama bu bence yanlış, çünkü farklı dine mensup azınlıklar, toplumsal hayatta, siyasette, ticarete, kültürel alanlarda, birbirlerine pek çok konuda rakip olmuşlardır.”

Açıkçası ben bu kitabı yazmayı kendim akıl etmedim. Teklif, İnkılap Yayınevinin editöründen geldi. Bir gün bir ortak arkadaşımız vasıtasıyla bana ulaşıp, beni yayınevine davet ettiler. Biliyorsunuz yayınevlerinin – her sektörde olduğu gibi – farklı farklı projeleri vardır: çok satanlar, popüler yayınlar, kişisel gelişim serileri vs. gibi. Benim son dönemde bir “market değerimin” oluşmaya başladığını, insanlarda bir merak uyandırdığımı ve bu hikâyeleri anlatmak için doğru bir zaman olduğunu söylediler. İlk başta çok tepki gösterdim, çünkü ben bu hikâyeleri herkesin bildiğini ve tekrar anlatılmasının yersiz olduğunu

düşünüyordum. Ancak beni ikna ettiler ve bu öykülerin kendi çevremde, kendi sokaklarımda, kendi mahallemde bilinseler dahi, Türkiye geneli için belirsizliğini koruduklarını söylediler. Bana da mantıklı geldi, çünkü düşünün ki televizyona çıktığım zaman Türkçe konuştuğumu duyup şaşırıyorlar oluyor hâlâ.

Kendi hayatınızdan kesitler veriyorsunuz kitapta, kısa kısa başlıklar altında...

Aslında ilk projemiz, bu hikâyeleri uzun bir röportaj olarak yayınlamaktı. Ama maalesef sonradan hoşumuza gitmedi ve röportajın deşifresini olduğu gibi çöpe attık ve yeniden yazmaya başladık. Çok uzun bir çalışma değildi aslında, ama süreci uzatan benim bu süreçte yedi sekiz kere yazmaktan vazgeçmem oldu. İnsanın iç yolculuğu, kendi tarihine yolculuğu çok da kolay bir şey değil, çünkü kitapta anlatılan her şey çok keyifli, çok eğlenceli anılardan oluşmuyor. Sıkıntılar da var. Fakat her vazgeçtiğimde, devam etmek için ikna edildim.

İçeriği konusunda sizi yönlendirdiler mi?

Özellikle karışmadılar. Tarzı da, içeriği de bana bıraktılar. Böyle bir denetim gazete yazılarında da, yayınevlerinde de vardır. Bazen avukatlar, bazı bölümler hakkında sizi uyarırlar ve bir tazminat davası ile karşı karşıya kalabileceğinizi söylerler. Şimdiye dek gazetede bu durumla çok az karşılaştım, sadece bir kez olmuştu. Yayınevinin de bana, iki yerde benzer bir uyarısı oldu. Bir tanesini kabul ettim, diğerinin olduğu gibi yayınlanmasını istedim. Sağ olsunlar kabul ettiler. Dolayısıyla yayınevinin ne editor-yal, ne de kurgusal bir müdahalesi olmadı.

Sanırım kitap ilk haftada 4. baskıya ulaştı bile. Böyle bir ilgi bekliyor muydunuz?

İnanın beklemiyordum, hem çok heyecanlıyım, hem de çok şaşırdım. Kitap çıkalı henüz 10 gün oldu ve toplam 23.000 adet basıldı, bu süreçte medyanın da çok büyük ilgisi oldu. Söyleşi yapmaya gelenler de, okuyup beğenenlerdi. Çok fazla kitap imzaladım ve her kesimden –AK Partili Bakandan, CHP’li ya da HDP’li vekile, ulus-salcısından cemaatçisine kadar– olumlu geri dönüşler aldım. Neticede ben siyasi kimliği belli ve gerektiğinde sert yazılar da yazan bir insanım, buna rağmen gerek sözel, gerekse sosyal medyada bir tek kötü yorum ya da eleştiri ile karşılaşmadım. Türkiye koşullarında meğer 3.000 satan kitap, “iyi satmış” olarak değerlendiriliyor-muş. Sanırım Kasım’daki kitap fuarı ile bu rakam daha da artacak ve bu da gösteriyor ki, bu senenin sonunda Salyangoz, Türkiye’de “en çok satan” kitaplar arasına girebilecek. Bence ilk kitap için iyi bir başarı.

İnsanlara “gerçek” Hayko Bağdat’ı göstermek için bir fırsat olduğunu düşünüyor musunuz?

Açıkçası ben fonda ince bir müzik sesiyle, sadece yaşadığımız zorlukları anlatan bir insan olmak istemiyorum. Benim hayatımın başka yönleri de var. Yaşım belli, bir ailem, iki çocuğum var. Her insan gibi, gezip eğleniyorum, maç seyrediyorum, yemeğe gidiyorum. Dolayısıyla insanlarla bunları da paylaşmak istedim. Bu zaten gazete yazılarımla bir yere kadar aştığım bir durumdu. Şimdi bu kitapla biraz daha “insanlaştığımı” düşünüyorum. İnsanlar birtakım kimliklere, her ne anlatırlarsa anlatsın-lar şüpheliyle yaklaşırlar, hep ikinci bir ajandaları ya da

Hayko Bağdat ve Aylin Yengin

farklı bir amaçları olduğunu düşünüler. Ben bu kitapta tam anlamıyla gömleğimi çıkardım. Hikâyelerimi bütün samimiyetimle anlattım; bence bu topraklarda yaşayan insanlar samimiyete değer veriyor.

Kınalıada'dan söz edelim biraz da... Nedir bu adaya sizi bu denli bağlayan?

Kitaptaki hikâyelerin hepsi, her insanın hikâyesi aslında. Herkesin bir mahallesi, bir yokuşu, denize girdiği bir plajı var. Yaşadıkları sokağın bir delisi, bakkalı, manavı, sokağa çıktığında bir kavgası var. Dolayısıyla bu kitap, uzaydan gelen hikâyelerle dolu değil. Genellikle bu tür kitaplar üzerinden çok uzun zaman geçtikten sonra yazılır. 60'ların Beyoğlu'nu ya da Margosyan'ın 50'lerin Diyarbakır'ını okurduk. Ben farklı bir şey denedim ve olayları anında, güncel şekilde yazdım. Yani bunlar dün oldu ve bugün oraya gittiğinizde, o evlerle, o insanlarla karşılaşsınız. Aslına bakarsanız 38 yaşında bir adamın hayat hikâyesini anlatması insana komik gelebilir. Ben de zaten bu anlattıklarımı hayat hikâyesi olarak algılamıyorum. Bütün bu olaylar olurken, arka planda bizi rahatsız eden bazı olaylar var ve kitabın tamamında ben bu olaylarla, o egemen ideolojiyle kavga ediyorum. Zaten kitabı okuyan herkes, *"Bu kitap film olsa, herkes o çocuğun tarafını tutar,"* görüşünde, onunla rahatlıkla empati kurabiliyorlar. Tek sıkıntıları, o çocuğu rahatsız eden algıyla. Bu anlamda, Kınalıada benim mekânlarımdan bir tanesi. İnsanın okulda kendi kavminden bir çevresi vardır, sokakta farklı bir arkadaş grubu vardır, ada tüm bu çevrelerin birleştiği ender alanlardan bir tanesi.

Bir denemeniz olmuş sanırım, eninde sonunda politika atılacak mısınız?

Ben zaten siyasetin içindeyim. Diğer yandan gazete yazısı yazıyorum, ama kendimi gazeteci olarak görmüyorum; radyo programı yapıyorum, radyocu değilim; TV programı yapıyorum, televizyoncu değilim; kitabım

çıktı, kendimi yazar saymıyorum... Ben bir mücadelenin içindeyim ve daha insanca yaşamak için bütün bu işleri bu mücadelenin enstrümanları olarak görüyorum. Aktif siyaset de bunlardan bir tanesi. Daha önceden, üzerimde uzlaşan isimlerin önerdiği bir durum söz konusuydu, gerçekleşmedi, ama bu asla olmayacak demek değil. Beni bir gün sokakta bir eylemde de görseniz ya da Ankara'da meclis kürsüsünden konuşurken de görseniz, bilin ki hepsinin arkasında insanca yaşayabileceğimiz bir ülke ve bir dünya için verdiğim mücadele yatıyor.

Son olarak... Anlatacak başka öyküleriniz var mı? Bir kitap müjdesi daha verebilir miyiz?

Doğrusunu isterseniz, ben bu kitabı o kadar ıkına sıkına yazdım ki, istesem bu tarzda üç dört kitap daha çıkar, ama bundan bir tane daha yazmanın gerekliliğine inanmıyorum. Yine de zaman gösterir... Bundan sonra bir çocuk kitabı yazmak istiyorum, çünkü oğullarım –özellikle de büyük oğlum– büyürken, geceleri onu uyutmak için uydurduğum bir masal vardı. Çocuklar çok sert eleştirmenlerdir (benim oğlum da öyle) ve o günkü motivasyonlarının, heyecanlarının, duygularının masala yansımaları isterler, beğenmezlerse de bağırıp çağırmaya başlarlar. O yüzden ben de çok iyi masal anlatmak zorundaydım. *"Zürafa Joe"* diye bir masal tutturmuştum, çok başarılı olmuştu. Sonra misafirliklerde, başka ailelerin çocukları yaramazlık yaptıklarında bu masalı onlara da anlatmaya başladım ve böylece masal ünlendi. Hayatımda çok önemli bir yeri olan, Türkiye'nin en önemli çizerlerinden bir tanesi Kemal Gökhan Gürses ile ortak bir proje yapmayı düşünüyorum. Ben masalı yazacağım, o da güzel çizimleriyle kitabı resimleyecek. Bu sadece bir masal kitabı olmayacak, çünkü babanın kitabı okurken bir performans göstermesi ve vücut dili kullanması gerekli. O yüzden yanında bir de *"babalara şematik bir kullanma kılavuzu"* ile bir arada satılacak. ■

YAŞLANMAYA SON !

VENUS LEGACY İLE AMELİYATSIZ VÜCUT ŞEKİLLENDİRME...

Almanya'da düzenlenen Dünya Makyaj Şefleri yarışmasından birincilik ile dönen make up Hacer Göktaş'ın sahip olduğu Koşuyolu Güzellik ve Estetik Merkezinde bayanlara tecrübe ile birlikte teknolojik imkanlarda sunuluyor.

FDA onaylı, Amerika'da ödül kazanmış İSRAİL-AMERİKA ortak yapımı son teknolojiye sahip **VENUS LEGACY** ile yaşlanma karşıtı uygulamalar yapılıyor. Özellikle yüz ve boyun bölgesinde meydana gelen kırışıklıkları giderme, cildi germe ve toparlama, bölgesel inceltme, selülit ve çatlakları azaltma, cilt sıkılaştırma, doğum sonrasında meydana gelen karın bölgesindeki sarkmalara karşı 30 gün gibi kısa sürede fark edilir sonuçlar veriyor.

EL VE
AYAK
BAKIMI

VÜCUT
BAKIMI

BÖLGESEL
İNCELME

SELÜLİT
TEDAVİSİ

CİLT VE
SAÇ BAKIMI

PROFESYONEL MAKYAJ • G5 MASAJI • VÜCUT ŞEKİLLENDİRME
KALICI MAKYAJ • RELAX MASAJ • DEPİLASYON
SELÜLİT TEDAVİSİ • KAŞ TASARIMI • EPİLASYON
KIRIŞIKLIK GİDERME • KIRPIK PERMASI
CİLT SIKILAŞTIRMA • ÇATLAK GİDERME
GÖZ BAKIMI • GELİN PAKETLERİ

Mehmet Akman Sk. No:67 D:2
Koşuyolu Tahtalı Parkı Bilfen Anaokulu
yanı KADIKÖY-KOŞUYOLU

0216 340 60 44
www.kosuyoluguzellik.com

Koşuyolu Güzellik Salonu

kosuyolubeautyhouse

Paris'te bir barış bahçesi

Paris'in merkezinden 10 numaralı metro hattına binin. 15 dakika sonra son durak Boulogne-Pont de Saint-Cloud'da inin. Gezeceğiniz muhteşem müze-bahçede Albert Kahn'ın ayak izlerinde dünya barışı noktasında nerede olduğumuzu bir daha düşünün.

Albert Kahn kimdir?

Doğumu Abraham Kahn Marmoutier olan Albert Kahn, Fransa'nın Almanya sınırındaki Alsace bölgesinde 3 Mart 1860'da doğar. Hayvan tüccarı bir babanın oğlu ve dört kardeşin en büyüğü Albert on yaşındayken annesi Babett Bloch'u kaybeder. O yıl Alsace ve Moselle bölgeleri Alman İmparatorluğu tarafından ele geçirilir. Birçok Alsace'lı gibi Kahn ailesi de Fransız vatandaşlığında kalmak ister ve önce Meuse bölgesine sonra da Paris'e taşınır. Aile Marais semtine yerleşir. Kahn 1878'de Edmond ve Charles Goudchaux kardeşlerin kurdukları bankada memur olarak işe başlar. Aynı zamanda eğitimine devam eder, önce edebiyat, ardından fen ve hukuk okur. 1892'de bankanın ortağı olur, 1898'de kendi bankasını kurar. Kısa zamanda büyük bir servet edinir. Bir arkadaşına yazdığı mektupta *'işlerim çok iyi gidiyor ama biliyorsun benim idealim bu değil'* diyen Kahn'ın gönlünde yatan aslan dünya barışına kendince katkıda bulunmaktadır. Hayatını ve servetini bu hedefe adanmış bir adamdır.

1898'de *'Autour du Monde'* (Dünya Çevresinde) adını verdiği bir uluslararası işbirliği bursu oluşturur. Bir yıl süreyle verilecek bu yabancı ülkeleri keşif bursu sayesinde

Albert Kahn

de geleceğin öğretmenlerine bilgi ve görgülerini arttırma ve özellikle dünyayı tanıma imkanını sunar. 1908'de Albert Kahn, Çin ve Japonya'yı kapsayan uzun bir seyahate çıkar. Japonya'ya özel bir ilgisi vardır. Japonya'nın Paris büyükelçisi Hichiro Motono'yla yakın dostluk kurar. 1897 yılında Japonya'ya yaptığı bir seyahatte Tokyo Üniversitesinde Japon İmparatoru tarafından bizzat ödüllendirilir. Bir dergiye verdiği röportajda *'Japonya'yı çok seviyorum. Kültürlerine hayranım. Yaşam tarzlarının sakinliğini ve yumuşaklığını beğeniyorum. Bu atmosferi yakalamak için bahçemde Japon ağaçları ve çiçekleri içinde yaşıyorum'* der. 1909 yılında profesyonel fotoğrafçı Auguste Léon ile Güney Amerika'ya gider, iki ay boyunca Uruguay, Arjantin ve Brezilya'yı gezer. 1912 ila 1914 yılları arasında Stéphane Passet Çin'e, Moğolistan'a, Hindistan'a, Pakistan'a yaptığı seyahatleri belgeler. Tüm bu gezilerde oluşturulan fotoğraflar *'Les Archives de la Planète'* (Gezegen Arşivi) adlı koleksiyonun ilk parçaları olur. Kahn'ın amacı farklı ülke ve halkların yaşam biçimlerine, alışkanlıklarına, geleneklerine şahitlik ederek dökümanete etmek; aynı zamanda başka ülkelerin daha iyi tanınması sayesinde anlaş-

ma yolları oluşturmak ve dünya barışına katkıda bulunmaktır. Albert Kahn hakkında detaylı kişisel bilgiye ulaşmak mümkün değil. Kendisini geniş kalabalıklardan uzak tutmayı yeğleyen ve kendiyle ilgili fazla konuşmayı sevmeyen Kahn'ın yalnız yaşamayı seçtiği, köpekleri sevdiği, piyano dersleri aldığı ve vejeteryan olduğu biliniyor. Yazdığı bir notta şöyle özetliyor kendini: *'Çok gezdim, çok okudum, dönemin bütün 'büyük adam'larını tanıdım. Aradığım ise hayatın işleyiş prensipleriydi. Hayatta ilerledikçe bu hedefin ne kadar güç olduğunu gördüm. Bu hedefe ulaşmaya çalışmak insanlığın en asil görevi olmalı'*

Albert Kahn bahçesi

Kahn'ın yaşamak için tercihi Paris değil, Boulogne-sur-Seine şehri olur. Paris'e 17

km mesafede bulunan şehrin Seine nehri kıyısındaki konumu, Meudon, Saint-Cloud gibi çevresindeki geniş ormanlık arazisi, muhteşem manzarası ve doğal güzelliği Kahn'ı bu seçime yönlendirir. 1893 yılında şehrin burjuva köşkleriyle bezeli sahil şeridinde bir konak kiralar. Ertesi yıl ünlü peyzajist Eugène Dénys konağın bahçelerini düzenler. 1895 yılında kiracısı olduğu konağı ve çevresindeki dört parsel toprağı satın aldıktan sonra kendini bahçe sanatı tutkusuna adanır. 1910 yılına dek ek parseller satın alarak bahçesini sabırla genişleten Kahn, bu toprak parçalarını bir harmoni içinde bütünleştirmek için uzun ve zorlu çalışmalardan ve harcamalardan kaçınmaz. Sonuçta 4 hektar üzerinde oluşan, 23 parsel üzerine yayılan 19. yüzyıl için özel bir bahçe tipi, *'jardin de scènes'* yani *'sahneler bahçesi'* kavramını

Tüm çiçekleri saksılarda yetiştiren bahçıvan ordusu, misafirler geçer geçmez mavi çiçekli saksıları kaldırır, yerine kırmızılarını yerleştirirdi.

yaratır. Kahn her satın aldığı parselde yeni bir sahne oluşturur. Fransız bahçesinde klasik stil, İngiliz bahçesinde manzara stili, Japon bahçesinde Japon etkisi bulunur. Bahçesinde sevdiği dostlarını ağırlamak en büyük zevklerinden biriydi. En yakın dostu filozof Henri Bergson, sanatına hayran olduğu heykeltıraş Auguste Rodin, Nobel edebiyat ödüllü sahibi Hintli yazar ve şair Rabindranath Tagore sıkça kendisini ziyaret ederlerdi. Dostlarını şaşırtmak ve on-

lara dünyadan esintilerle farklı ve büyüleyici keşifler yaptırmayı çok sevdi. Mavi çiçeklerle bezeli Fransız bahçesinde gezerken, mavi çiçeklere dikkatleri çeker, dönüş yolunda yine aynı bahçeye girdiklerinde bu sefer kırmızı çiçeklerle şaşırtırdı misafirlerini... Tüm çiçekleri saksılarda yetiştiren bahçıvan ordusu, misafirler geçer geçmez mavi çiçekli saksıları kaldırır, yerine kırmızılarını yerleştirirdi. Farklı temalarda eğlenceler düzenlemekten büyük keyif alırdı. Kasım-

Geniş bir perspektiften bakıldığında bu bahçeler, farklı kültürlerin özelliklerini yansıtarak, Kahn'ın dünya barışı idealini gözler önüne sermekte.

Bahçenin müze bölümü

Albert Kahn bu ideale hayatını adanmış, bu uğurda bedeller ödemişti ama ne yazık ki çok emek verdiği bu ideal, bir ütopya olmanın ötesine geçemedi henüz...

patılar açtığında kasımpatı resepsiyonu, mevsimlere göre muhteşem ziyafetler, gece gezintileri sırasında ağaçlara asılan ampullerle ziyaretçilerin yürüyüş temposuna göre ışık oyunları, peri masalı ambiyanslarıyla adından söz ettirirdi.

Hüzünlü son ve yeni bir başlangıç

1930'ların ekonomik krizi Albert Kahn'ın sonunu hazırlar. Bankası batır, mallarına haciz konur, iflas eder. Tüm mal varlığı elden gider. Arazisi ve koleksiyonu ise Hauts-de-Seine Departmanı

tarafından satın alınır. O kadar çok sevdiği arazisi artık kendisine ait değildir ama yaşadığı sürece evinde kalmasına izin verilir. Albert Kahn 14 Kasım 1940'da Boulogne-Billancourt'daki evinde vefat eder.

II. Dünya Savaşı sırasında işgal kuvvetleri, Yahudi olması nedeniyle Kahn'ın mal varlığıyla yakından ilgilenip bir kısmına el koydularsa da, 1974 yılına dek müze ve parkın yöneticisi Mme Magné de Lalonde filantropun (hayırsever- insanlığın iyiliği için çalışan

kimse) mirasını elinden geldiğince muhafaza etmeyi başarır. Takip eden müdür Mme Jeanne Beausoleil kendi ekibini oluşturarak büyük bir tarihi inceleme ve restorasyon çalışması başlatır. Yurtiçi ve dışında organize ettiği sergiler ve yayınladığı çalışmalarla Albert Kahn'ın tanıtımına büyük katkıda bulunur. 1989 yılında Kahn'ın yaşamını ve eserini onurlandırmak için peyzaj mimarı Fumiaki Takano tarafından ek bir çağdaş Japon bahçesi yaratılır. Bugün ziyaretçiler Paris'e 15

dakika mesafede bulunan bu 'saklı mücevher' müzede yaratıcısının özel dünyasına adım atabiliyorlar. Kendi bahçesinde, gözlerden uzak sakin bir yaşamı tercih eden Kahn, mükemmel bir harmoni yaratmıştır. Geniş bir perspektiften bakıldığında bu bahçeler, farklı kültürlerin özelliklerini yansıtarak, Kahn'ın dünya barışı idealini gözler önüne sermekte. Hem sergide hem de Avrupa, Amerika, Afrika, Asya ve Okyanusya'nın biraraya geldiği 7 tip bahçede minik bir dünya turu yaparken ziyaretçi barışın halen ne kadar uzak olduğunun nedenlerini sorgulamadan edemiyor. Albert Kahn bu ideale hayatını adanmış, bu uğurda bedeller ödemişti ama ne yazık ki çok emek verdiği bu ideal, bir ütopya olmanın ötesine geçemedi henüz...

Ziyaret için:
Albert-Kahn, musée et jardin départementaux
10-14, rue du Port
92100 Boulogne-Billancourt
Metro: N° 10, Boulogne-Pont de Saint-Cloud ■

Sibel Cuniman Pinto

Kids Country Preschool

İngilizce Ağırlıklı
olan Eğitimimizle
1-5 yaş çocuklu
ailelere hizmet
vermekteyiz.

ÇOCUĞUNUZ

İÇİN

İYİ

BİR

BASLANGIÇ

- Haftalık konular

- Düzenli günlük program ve değişken içerik

- Oyun

- Kitap

- Sanat

- Müzik

- Drama

- Modern dans

- Bale

- Aşçılık

- Math and Chess

- Konsantrasyon aktiviteleri

- Zamanı planlama ve bu plana uyma

- Fiziksel hareketleri destekleyen spor ve dans

- Programı destekleyici gezi ve aktiviteler

- Uzman psikologu desteği

- Branşlarında uzman eğitim kadrosu

Göktürk Mah. Köprübaşı Cad. No:7 Eyüp-İSTANBUL

Tel:+ 90 (212) 227 64 25 Gsm: 0542 894 18 95

e-mail: info@kidscountrypreschool.com - www.kidscountrypreschool.com

FOTOĞRAFIN SERÜVENİ

Meraklısı için, geçmişini sevmenin özel bir nedeni yok; dönemleri anlatan filmlerin, dizilerin gördüğü ilgi, podyumdaki geçmiş on yılların etkisi herkesin içini tarif edilmez bir özlemle kaplamaya yetiyor. O günleri düşününce gülümsemeyen yok gibi; belki bugün artık hayatta olmayanların özlemi bu, kim bilir? Ya da teknolojinin verdiklerinin yanı sıra, aldığı sıradan, iddiasız, masum hayatların nostaljisi... Koleksiyonerlerin belki de aşkla 'biriktirme' ya da 'toplama' eğilimleri, bir anlamda böylesi insancıl bir temele dayanıyor. Onlar eskiyi sevmekle kalmıyor, bir parçasına sahip olmak için ömürlerinden önemli bir zaman dilimini geçmişini anlamaya, bulmaya ve sahip olmaya adanıyorlar. Ve geçmişini bu günle birleştiriyor, arada bağ kuruyorlar.

'Fotoğrafın Serüveni' kitabının yazarı Gülderen Bölük de, kendisini "iflah olmaz bir koleksiyoner" olarak tanımlıyor. Oysa onun koleksiyonerliği bundan daha fazlasını hak ediyor. Zira geçmişe, fotoğrafa, tarihe olan merakı 'her şeyden biraz' toplamaktan ibaret değil; ilgi alanları var; koleksiyonuna dahil olan yaklaşık 5000 fotoğraf karesine sahip olma nedenleri belli. Kendi deyişle "cicileri"ni sergilemeyi çok seviyor; ama her şeyden önemlisi tarihe ışık tutacak şekilde bir belge olarak, onları paylaşmak Gülderen Bölük için çok önemli. www.kolektomani.com adresi onun bu anlamda son tutkusu; söz konusu değerleri, yüzünü bugüne dönen ama geçmişin de peşine düşenlerle orada buluşturuyor. Yine bu bakış açısından yola çıkarak, tarihsel sürecini, estetik bakış açısını, neden-ihya ilişkisini inceleyerek kitap haline getirdiği 'kendi fotoğraf serüveni', ilgilenen herkesle paylaşacağı çok özel bir kitap haline geldi. Ve fotoğraf koleksiyonunu yıllarca üzerinde çalıştığı ve fotoğrafları gibi biriktirdiği bilgilerle birleştirerek 'Fotoğrafın

Serüveni' kitabını ortaya çıkardı. Tam sevdiği gibi; içinde geçmiş var, koleksiyon var, bilgi var, paylaşım var... Bugün genç, yaşlı, milyonlarca insanın ellerindeki teknoloji harikası, birer 'mini bilgisayar'a dönüşen mobil telefonlarla çektikleri 'selfie'lerin atalarının, bir zamanlar 'Fotoğrafın Serüveni' kitabında bahsi geçen stüdyolarda ya da seyyar olarak sokaklarda çekilen fotoğraflar olacağını kim bilebilirdi? Üstelik ışık, kimyasallar, dekorlar olmadan, birbirinden yaratıcı platformlarda birbiriyle yarışan bu "anlık" belgelerin kartlara bile basılmadan, albümlere yerleştirilmeden, hatta ilk birkaç günden sonra dönüp bir daha bakma ihtiyacı bile duyulmadan harici bir diskin bir kenarında kalacağını, o günün emektar fotoğrafçılarından hangisi tahmin edebilirdi? İşte 'Fotoğrafın Serüveni' kitabından çok hoş kesitler...

Gülderen Bölük anlatıyor:

"Fotoğrafın icadı 1839 yılında Fransa'da ilan edildikten kısa süre sonra makinesini alan ilk fotoğrafçılar hemen her yerin ve her şeyin fotoğrafını çekmek üzere yollara düşmüşler. Görenleri güzelliğiyle büyüleyen

İstanbul şehrinin ve Osmanlı sınırlarında kalan diğer şehirlerin fotoğrafları da çekilmiş haliyle. Hatta İstanbul'da stüdyo açan yabancılar da var ki bunlardan bir tanesi fotoğrafın mucidi Louis-Jacques-Mandé Daguerre'in öğrencisi Mösyö Kampa'ya ait. Osmanlı vatandaşlarından ilk stüdyo açanlar ise Ermeni ve Rum asıllı fotoğrafçılarımız. İlk Vasilaki Kargopulo olmak üzere, Abdullah Biraderler, Pascal Sébah, Nicholas Andriomenos, Febüs gibi isimler fotoğraf tarihimiz için çok değerli isimlerdir."

Abdullah Biraderler önemli bir stüdyo ve ilklerden. İlk Müslüman stüdyomuz ise 1910 yılında Bab-ı Ali Yokuşunda Rahmizade Bahaddin Bediz tarafından Resne ismiyle açılıyor. Aslında Bediz, Girit henüz Osmanlı sınırlarındayken 1895 yılında orada açtığı kırtasiye dükkânını, tesadüflerin de yönlendirmesiyle sonradan fotoğrafhaneye çevirir. Çok da başarılı olur. İki şube daha açar. İşlerinin ters gitmeye başlaması üzerine 1927 yılında İzmir'e geçer ve 1936 yılına kadar çalışır. Bahaddin Bediz'in ardından kendi adıyla Ferit İbrahim bir stüdyo açar.

Stüdyo Apollon, romantik örneği

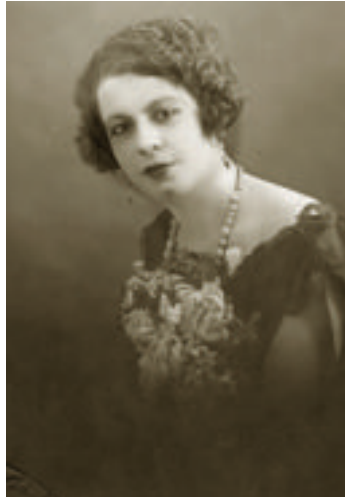

1932 yılı, renklendirme örneği

Fotokart örneği

Nicholas Andriomenos'un
çektığı
fotoğraf

Gülderen Bölük

GÜLDEREN BÖLÜK'TEN FOTOĞRAF STÜDYOLARININ IŞIĞINDA OSMANLI'DAN CUMHURİYET'E TÜRKİYE KADINLARI, ERKEKLERİ VE ÇOCUKLARININ ÇARPICI DEĞİŞİM SERÜVENİ...

Fotoğraf sanatçısı ve araştırmacı Gülderen Bölük, yıllardır Osmanlı ve Cumhuriyet'in ilk yıllarına ait dergi, gazete, kitap, müzayede katalogları ve orijinal fotoğraflardan özveriyle oluşturduğu koleksiyonundan görsel malzemeleri ortaya koymuş. Ait oldukları dönemlerin ruhunu yansıtan bu karakteristik malzemeler, sadece görsel sanatların bir dalıyla değil modernleşen bir toplumun seyriyle de ilgili veriler sunuyor. Fotoğrafın Serüveni, Türkiye'de sosyal bir olay haline dönüşen fotoğrafçılığın tarihine dair rahatlıkla ve keyifle takip edilecek bir perspektif.

Önce Sirkeci'de sonra da Beyoğlu'nda, son olarak da Kadıköy'de çalışmalarını sürdürür. Ferit İbrahim aynı zamanda yoğun bir şekilde resimle de ilgilenir. Bu bakımdan onun portreleri çok başarılıdır. Behçet ve Neş'et kardeşler de Resne'de çıraklık edip sonradan Turan adıyla kendi stüdyolarını açarlar. Türkiye'de fotoğrafın serüveni stüdyolarla başlar ve uzun yıllar da onlarla devam eder. Henüz branşlaşmanın olmadığı ilk dönemlerde stüdyolarda veya o günün deyişiyle fotoğrafhanelerde sadece portre fotoğrafı çekilmiyor, stüdyo dışına çıkılarak şehir güzellikleri ve tarihi eserler de çekilip satışa sunuluyor. Bunun yanı sıra gündelik yaşamdan kareler, giyim kuşam kültürüne ve mesleklerle dair belgesel çalışmalar da ortaya konuluyordu. Fotoğrafın gazetelerde kullanılmaya başlanmasıyla doğan ihtiyaçlar da ilk stüdyo fotoğrafçıları tarafından karşılandı. Bu bağlamda, bizim topraklarımızdaki stüdyoların tarihi aslında fotoğrafçılığımızın da tarihi." Askeri okullarda 1860'lardan itibaren öğrencilere fotoğraf dersi verilmeye başlanması asker kökenli fotoğrafçıların yetişmesine neden olur ki bu fotoğrafçılar daha sonra fotoğrafa meraklı olanların yetişmesine katkıda bulunacaklardır. Matbaanın kurulmasıyla eş zamanlı olduğu için gazetecilik batıya oranla bizde geç başlar. Birkaç istikrarsız gazete girişimiyle dahi başlasa, resim, basında ilk günden itibaren kullanılır. Bu arada gerçek anlamda resimli basın tarihimiz 1874 yılında, Musavver Medeniyet adındaki haftalık yayınlı başlar. Basılı malzemelerde fotoğraf kullanabilmenin yeni yöntemlerini gün be gün bulan basın dünyası, her geçen gün kitap, gazete ve dergilerin sayısının arttığına şehitlik edecektir. Bu esnada fotoğrafları basına sağlayanlar yine stüdyolar yani fotoğrafhaneler olacaktır. Çünkü fotoğrafhaneler aslında teknik donanımları sağlayan, fotoğraf malzemeleri satan ve fotoğrafları çeken yerlerdir. Zamanla fotoğraflar gazeteleri, dergileri resimlendirmekle kalmaz, güncel olaylarda kullanılacak gazetelerin gerçekten haber ulaştırma görevini üstlenmesine sebep olur. Ve doğal olarak, fotoğraf muhabiri ihtiyacı doğar ve bu alanda yetişmiş insan sağlamak için fotoğraf yarışmaları tertiplenir,

dergilerde fotoğraf köşeleri açılır, hatta kiralık laboratuvarlar ve amatörler özel kütüphaneler fotoğrafçı adaylarının kullanımına açılır.

1800'lerde fotoğrafçılık hali vakti yerinde olan ve kültürlü insanların yaptıkları bir iştir; bunların çoğu temelde resimden anlayan kişilerdir. Bu fotoğrafçılar ilk zamanlar stüdyoları için gerekli malzemeleri Avrupa'dan temin ederler. Dönemin alaminüt fotoğraf makineleri ise bir fotoğrafhaneye ihtiyaç duymadan fotoğraf çekip basmayı mümkün kılar. Bu makinelerle başımıza gelen en iyi şey, fotoğraf gibi herkesin bilmediği bir şeyin, halkın en alt kesimine kadar ulaşması olur. 'Şipşakçı' olarak da bilinen bu fotoğrafçılar, üç ayak üzerindeki sandıklı fotoğraf makineleriyle çektikleri portreler, manzaralar, hatıra fotoğraflarını son derece hızlı bir şekilde sahibine teslim ederler. Tıpkı stüdyolarındaki gibi fonlar kullanır, birkaç renkle fotoğrafları renklendirir, hatta montajla fotokart hazırlarlar.

Kayıt tutma bilincine sahip batılılar, bu dönemi, bizim yerimize belgelerler. 18. yüzyılda sayısız batılı ressam gelir, Boğaz'ı, Osmanlı giysilerini, önemli olayları resmeder. Üstelik bugün turistik tüm şehirlerde turistler için geleneksel giysileri giyerek fotoğraf çekirme geleneğinin temelleri, o günlerde Osmanlı giysilerini giyerek stüdyolarda poz vererek atılır.

Fotoğraf her şeyden önce toplumun, devletin bir aynası olmaya başlar.

Devlet adamlarına ait portreler, kentin görüntüsü ve sosyal yaşamdan kesitler bunun en iyi örnekleri olur. Öte yandan 20. yüzyıldan itibaren stüdyolara, düğün gibi özel günler için sipariş verilerek fotoğraf çekimi yaptırılır.

Fotoğraf sayesinde gelişmez kartpostallar. Şöyle mi değiştirsek; Fotoğraf sayesinde ivme kazanan ve yaygınlaşan kartpostallar çoğaltılabildiği için fotoğraftan çok daha ucuza gelmekte ve eşe dosta rahatlıkla gönderilebilmektedir. Kartpostal gönderenler ve hatta bu kartpostalların koleksiyonunu yapanlar, o zamanlar toplumsal hayat, gündelik yaşam ve insan portreleriyle ilgili bir arşiv tuttuklarının farkında değillerdir. Kartpostalları fotokartlar takip eder; bunlar da aslında fotoğraflar ancak üzerlerine bilgi yazılması gibi bazı özelliklerinden dolayı bu isimle anılırlar. Sadece manzara resimleri değil, portrelerin de basılı olduğu

fotokartlar birer tebrik kartı olarak kullanılır.

"Fotoğrafın en önemli özelliklerinden biri belge niteliğinde olması. Bu vesileyle kitapta yer alan fotoğrafların kıymetini bir kez daha belirtmek isterim. Onlara bakarak fotoğraf tarihine dair bilgiler edindiğimiz gibi demografik, sosyolojik pek çok çıkarımda da bulunmak mümkün. Fotoğrafa sadece bakılmaz. Fotoğraf okunur da... Dönemlerine ilişkin çokça ayrıntılı bilgiyi, belge niteliğinde fotoğraflardan okumak mümkündür."

Stüdyolarda kullanılan dekorlar ilk zamanlar dışarıdan gelir. Çekim için fonlar kullanılır ve fonların önüne onlara uygun mobilya ve aksesuarlar yerleştirilir. Sanki bir saraydaymış, gemideymiş ya da şahane bir bahçede, ağaçlı bir patika yolda yürüyormuşçasına verilen pozlara 1900'lerin başında cephe tasvirlerinin eklenmesi, fotoğrafın aynı zamanda bir tarih arşivi olduğunun kanıtı değil de nedir?

"Stüdyolar birbirinden ilginç ve değişik fon perdeleri kullanmıştır. Doğa görüntüleri, saray ve konak gibi iç mekân tasvirleri en çok tercih edilenler. Ancak Birinci Dünya Savaşı'nın patlak verdiği o zorlu yıllarda fon perdesi üzerindeki tasvirlerde bu kez cephe görüntüleri veya savaş gemilerinin olduğu dalgalı deniz betimlemeleri de göze çarpar. Yani toplumları etkileyen birçok konu stüdyo fotoğraflarını da etkilemiştir."

Yeni buluşlar gün geçmeden fotoğraf stüdyolarına yansır. Dekorların, perdelerin, fonların önünde özellikle çocuklar için bisikletler, arabalar, uçaklar yerleştirilmesi, bu modanın ürünüdür. 1960'lı yıllardan itibaren ve 70'lerin sonlarına kadar süren ferforje aksesuar modası, sehpa, korkuluk, paravan formlarıyla stüdyolarda hüküm sürer. Hemen ardından sütunlar bir başka akım olarak başlar ve biter.

"Stüdyo dekor ve perdeleri son derece zengin ve eğlenceli unsurlar. Düz fonlar ve resimli fonlar kadar geometrik desenli fonlar da çıkıyor karşımıza. Teatral dekorlar da bolca kullanılmış. Örneğin stüdyoya bir kayık getirilmiş, insanlar içine oturtulup çekilmiş. Rötüşla da su efekti yapılmış."

Fotoğrafta teknik gelişmeler, renk, rötüş, kağıt, banyo ve benzeri alanlardaki gelişmeler birbirini kovalar.

Sanat akımları ise fotoğraf ve resmin etkileşim sebebi olur. Oryantalizm, neoklasizm, romantizm akımlarının etkisi stüdyolarda birbirini kovalar. Rönesans, Osmanlı'da batılılaşma hareketleri, Meşrutiyet'in ilanı gibi sosyal değişimler de, her şey gibi fotoğraflara yansır. Toplumda moda olan her şey gibi... Elde sigarayla fotoğraf çekirmek, değil yetişkinlerin, küçük kız çocuklarının bile favori pozudur. Pileli etekleri iki yana açarak prenses pozu vermek, 1950'lerde Amerikalı çocuk yıldız Shirley Temple döneminde çocuk olan tüm kızların kaderidir.

"Bunun nedenini kurcaladığımda altında, o zamanın dünya görüşünün, modasının ya da sosyolojik nedenlerin yattığını gördüm. Mesela, bazı fotoğraflarda kadın beli rötüşlanıp aşırı inceltilmiş. Biraz araştırınca aslında bunun 1800'lerde bir dünya modası olduğu, Amerikalı illüstratör Gibson'un çizimlerindeki ince belli ideal kadın çizimlerinin bu konudaki etkisi ortaya çıktı. Peki, bizim stüdyolarımıza yansıyan bu ince belli kadınlar nereden çıktı? Dönemin kadın dergileri incelendiğinde, bizde de korse kullanımının yaygın olduğu görülmekte. Zaten 1800'lerin ikinci yarısında kadınlarımızın dünya modasını yakından takip ettiğini söyleyebiliriz."

Yılmaz Güney'le birlikte bıçkın delikanlı pozları, Cumhuriyet döneminde grup fotoğrafları, el ele tutuşarak poz verilen dostluk fotoğrafları, kadınların ellerini bellerinin bir yanında birleştirdiği, erkeklerin bastonla, kadınların şemsiyeyle batılı ve asil göründükleri fotoğraflar tarihe damgasını vurur.

"Toplumları şekillendiren iç ve dış olayların stüdyolara yansımaları görülür. Bir örnekle anlatacak olursak, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerine ait fotoğrafların birçoğunda erkeklerin ellerinde bastonla poz verdiğini görürüz. Aslında Avrupa'da da baston simgesel bir objedir. Kral ve soyluların karşısında yükselişe geçen burjuva sınıfının simgelerinden biridir. Kral ve soylulara ait peruk ve kılıcın yerini artık silindir şapka ve baston almaktadır. Bizdeyse batılılığın bir simgesi olarak yansıma bulur. Öyle ki, Beyoğlu'ndaki mekânlarda söylenen kantoların sözleri de baston kullanmayı, şıklık ve alafrangalıkla bir tutar." ■

“Yükselen Çağ;
beden, zihin, ruh sağlığı”
hakkında

EBRU ŞİNİK’le başbaşa...

Ebru Şinik, insanların yaşam kalitesini yükseltmek amacı ile “Yükselen Çağ” beden, zihin, ruh sağlığı adı altında bir merkez kurdu. ABD’deki Chopra Center Üniversitesi’nin, bilimsel temelli Meditasyon ve Ayurveda fakültelerinden mezun olduktan sonra, İstanbul’da mesleğini sürdürmeye karar veren Ebru Şinik’le siz okuyucularımız için keyifli bir söyleşi gerçekleştirdik.

Ebru Şinik kimdir, bize anlatır mısınız?

Aslında ben kurumsal dünyada 17 yıl boyunca, üst düzey yöneticilik pozisyonlarında bulunduktan sonra, yeniden okullu olan ve yeni bir yaşama başlayan bir insanım. Uzun yıllar soluksuz olarak çalıştım.

Eşimle tanışıp evlendikten sonra, bir gün kendimi sorgulamaya başladım. Bu tempo nereye kadar? Hem kendimi, hem de eşimi yeteri kadar mutlu edebiliyor muyum? O zaman bu sorular beynimi kurcalarken, kendimi rahatlatmak için Meditasyon yapmayı öğrendim. İşte tam bu dönemde, ünlü doktor, yazar ve filozof Deepak Chopra ve Chopra Center Üniversitesi'nin varlığını öğrendim. Eşime bu okulda öğrenim görmek istediğimi söyledim. Ondan tam bir destek aldım. Üç yıl boyunca devam ettiğim üniversitenin, Meditasyon ve Ayurveda Fakültelerinden mezun olup diplomalarımı aldım.

Bütünsel sağlık alanında aldığım bu eğitimden sonra, bu üniversitenin ilgili bölümlerinden mezun olan ülkemizdeki ilk ve tek "Ayurveda ve Meditasyon" uzmanı olup, halen ABD New Mexico'da bulunan "American Institute of Vedic Studies" merkezinde, 'Ayurveda' ve 'Bütünsel Sağlık ve Zindelik' konularını içeren eğitim ve çalışmalara devam ediyorum. Hatta şimdi de, "Kadim Nefes Teknikleri Fakültesine" devam etmeye başladım. Böylece her üç konuda da yetkin, diplomalı uzman niteliğim ile çalışmalarına devam edeceğim. Şimdilerde her ay düzenli olarak, İstanbul 'Hilton Garden Inn Golden Horn' otelinde, grup eğitim seminerleri düzenliyorum. Birçok kurumsal şirkete, üst düzey yöneticiye, sanatçıya, öğrencilere vb. 'Bireysel Danışmanlık' ve 'Grup Semineri' hizmetleri vererek, yaşam kalitesini yükselten kadim bilgilerin ışığında, hayatlarımızı stresten uzak, daha

**Ebru Şinik ve
Sara Yanaracak**

sağlıklı, farkındalıklı ve bilinçli seçimler yaparak yönlendirmenin yollarını gösteriyorum. Evimde, ev ofisim var. Özel olarak kişisel yardım isteyen danışanlarımı evimde kabul ediyorum. "Yükselen Çağ" adı altında yürüttüğüm bu çalışmalarla insanlara hizmet verip rahatlatmak, üniversitedeki hocamın bana yüklediği bir misyon...

Meditasyon nedir, faydaları nelerdir?

Bilimsel bir zihin dinlendirme olan Meditasyon, derin bir şifa yöntemi olup, iş, okul ve özel hayatta stresi azaltma, stres yönetimi, verimlilik ve yaratıcılık artışı için kullanılan, bilinen en önemli ve en etkili araçtır. Meditasyon, Harvard ve Yale gibi uluslararası saygınlığı olan üniversitelere bağlı tıp kurumları, Meditasyonu strese karşı pan-

zehir olarak nitelemekte olup, Meditasyonun faydalarını şöyle sıralamaktadır: Stresi giderir / Uyku kaliteniz artar / İç huzuru kazandırır / Genel verimlilik halini artırır / Yaratıcılığınızı ve sezgilerinizi uyarır / Kaygı, endişe ve muhtelif korkuları azaltır / İlişkilerinizi iyileştirir ve geliştirir / Odaklanma yeteneğinizi artırır ve konsantrasyonu güçlendirir / Yüksek tansiyonu indirir, kan basıncınızı azaltır / Bağışıklık sisteminizi güçlendirir / Yorgunluğu giderir / Kalp çarpıntısını hafifletir / Daha az yargılayıcı olmanızı sağlar / Erken yaşlanma sürecini azaltır / Ruhunuzla, Özünüzle bağınızı ve temasınızı güçlendirir. Hayatınızda sadece bir kere katılmanızın yeterli olduğu "Yükselen Çağ Meditasyon Semineri" ile her zaman ve her yerde Meditasyon yapabile

yetileri ile donanarak, dünyanın en güçlü 'Mantra' tekniklerinden birini öğrenebilirsiniz. Chopra Center Üniversitesi Vedik Matematik Bölümü tarafından hazırlanan 'Şahsi Mantra'lar danışanlara teslim edilerek Meditasyon çalışması yapılmaktadır. Böylece her kişi kendi 'kişisel Mantra'sına sahip olmaktadır.

Ayurveda nedir, faydaları nelerdir?

Ayurveda Sanskritçe bir kelime olup, 'Yaşam Bilimi' manasına gelen, kökeni Hindistan'ın Vedik kültürüne dayanan 5 bin yıllık bir doğal şifa sistemidir. Bilince dayalı bir sağaltım sistemi olan Ayurveda, insanların kendi kişisel potansiyellerinin üst sınırlarını gerçekleştirirken, her yönden dengede ve zinde kalmalarına yardımcı olan bir bilgelikler bütünüdür. Yaşamda bütünsel dengenin sağlanmasını amaçlayan Ayurveda, ideal olan gündelik ve mevsimsel rutinler, beslenme tarzları, davranış biçimleri ve duyularımızın doğru kullanımı konularında bir kılavuz olarak bize sağlığın çevremiz, bedenimiz, zihnimiz ve ruhumuz arasında dengeli ve dinamik bir bütünlük olduğunu hatırlatır. Ayurvedik yaşam tarzı; bilincimizi yükselten, genel sağlık halimize olumlu ivme kazandıran, yaşlanmayı geciktiren, gıda seçimi ve sportif aktivitelerimize yön verme gibi faydalarının yanı sıra genel olarak yaşamda daha mutlu, huzurlu ve tatminkâr olmamızı sağlayan etkiler barındırır.

Kadim Nefes Tekniği nedir, faydaları nelerdir?

Başlıca 10 tane kadim nefes tekniği vardır. İnsanların çoğu öğrendikten sonra bunlardan en fazla iki tanesini uygularlar ki bu dahi onlara çok yeterli olur.

Hayat boyu bir defa katılmanızın yeterli olduğu bu eğitim neticesinde 10 ana kadim nefes tekniklerini öğrenecek ve günlük rutininize oturtduğunuzda, size belirtilen başlıca etkileri deneyimleyeceksiniz. Örneğin;

**Ebru Şinik ve
üniversiteden
hocası
Dr Deepak
Chopra**

**Resim Hocası
Vzsant Lad**

Fiziksel ve Zihinsel Detoks / Strese Karşı Panzehir / Sıcak Basmasına Karşı Serinletici / Metabolizma Hızlandırıcı / Zayıflatıcı / Enerji Yükseltici / Konsantrasyonu Artırıcı / Prostat Bezi Masajı / Sindirim Sistemi Düzenleyici / Damar Kas Tonüsü Artırıcı / Cesaret Verici / Özgüven Yükseltici / Mükemmel Ses Tonu / Zihni Sakinleştirici /

Bilinci Yükseltici / Timüs Bezinin Uyarılması / Doğal Botoks / Muhtemel Tümör Oluşumlarına Karşı Şifalandırıcı / Anti-Depresif / Astımı Şifalandırıcı...

Yaşam kalitesini yükseltecek olan seminerlerden bahsedermisiniz?

Beden, Zihin ve Ruh Sağlığı bütünlüğünüz için, bazı paketlerimiz var. Bunları 'Bireysel Danışmanlık' veya 'Grup Seminerleri' şeklinde veriyoruz. Paket seçeneklerimiz ise: Şahsa Özel veya Meditasyon Paketi / Şahsa Özel Ayurvedik Oryantasyon ve Beslenme Paketi / Şahsa Özel veya Grup Kadim Nefes Teknikleri Paketi / Şahsa Özel Duyularımızla Kendimizi Şifalandırma Teknikleri Paketi / Ayurvedik Yemek Pişirme Teknikleri ve Yemek Tarifleri Paketi / Mevsimsel Detoks ve Beslenme Önerileri / Duygusal Detoks Teknikleri Paketi / Bilinçli

İletişim Kurma Paketi'dir.

Sevgili Ebru Şinik'le söyleşimiz çok arkadaşça ve neşeli bir atmosferde süre geldi. Açıkçası öğrettiklerini kendisi de uyguladığından olsa gerek çok enerjik, güzel, sağlıklı ve mutlu görünüyordu. Ben derim ki, madem bu fırsat bir adım ötemizde duruyor, kendimize ödül vermenin vakti geldi demektir..■

KORKU,
ENDİŞELERE ve
ANKSİYETEYE
SON

STRES
YÖNETİMİ

ERKEN
YAŞLANMAYI
DURDURMAK

UYKUSUZLUK,
KRONİK
YORGUNLUK
ve YÜKSEK
TANSİYONA SON

FARKINDALIK
YARATARAK
SAĞLIKLI
KİLO VERMEK

YARATICILIK ve
SEZGİLERİNİZİ
UYANDIRMAK

FİZİKSEL, ZİHİNSEL
ve RUHSAL
BEDENLERİMİZDE
SAĞLIK YARATMAK

BERRAK BİR
ZİHNE SAHİP
OLMAK

KONSANTRASYON
ve VERİMLİLİĞİ
ARTTIRMAK

SEVDİKLERİNİZLE
DAHA MUTLU
ve TATMINKAR
İLİŞKİLER
YARATMAK

'CHOPRA CENTER ÜNİVERSİTESİ' MEDİTASYON ve AYURVEDA FAKÜLTELERİ ÜLKEMİZDEKİ TEK EĞİTMENİ OLAN N. EBRU ŞİNİK LİDERLİĞİNDE YAŞAM KALİTEMİZİ YÜKSELTİYORUZ !

HAYATINIZ BOYUNCA SADECE BİR KERE KATILMANIZIN YETERLİ OLDUĞU BU SEMİNER İLE HER ZAMAN
VE HER YERDE MEDİTASYON YAPABİLME YETİLERİ İLE DONANARAK, DÜNYANIN EN GÜÇLÜ MANTRA
TEKNİKLERİNDEN BİRİNİ ÖĞRENECEKSİNİZ !

Dünyanın en saygın bilimsel kurumlarından olan Harvard Tıp Fakültesi, Yale Üniversitesi, Massachusetts Institute of Technology ve Massachusetts Üniversitesi tarafından yapılan klinik araştırma neticelerine göre meditasyon genel sağlık ve mutluluk halini arttırmaktadır. Bu klinik araştırmaların işlendiği seminerimizde çağımızda çığ gibi büyüyen stres kaynaklı hastalıklardan korunmanın en basit ve en etkili yolu olan meditasyon tekniği, tüm katılımcılara Chopra Center Üniversitesi Vedik Matematik Bölümü tarafından hazırlanan ŞAHSİ MANTRA'ları teslim edilerek, öğretilmektedir.

YÜKSELEN ÇAĞ

WWW.YUKSELENCAG.COM

"cazsevmeyen"lerden değilsiniz, umarım...

Bundan 30 yıl kadar önce, o zaman eşimle ortak kullandığımız Renault 12'mizin "radyo-teyp"inde bir Dizzy Gillespie kasetim kalmıştı... Eşim de -ismi önemli değil- bir arkadaşıyla o gün arabaya binip kontağı çevirdiğinde Dizzy'nin trompet solosu yüzlerine patlar patlamaz, ismi önemli olmayanın yüzü ekşimis - hele hemen ardından orkestra elemanları, parçanın adı olan "Salt Peanuts, Salt Peanuts!" diye haykırdıklarında, ismini burada asla anmayacağım o hatun kişi, "şu Safinaz'ı sustursana!" diye çıkmıştı... İşte, o günden bu güne aramızdaki kod adı "cazsevmeyen"dir..!

Eğer siz öyle değilseniz, 23 Ekim - 2 Kasım tarihleri arasında düzenlenecek olan 24. Akbank Caz Festivali boyunca 300 kadar müzisyenin, 17 ayrı mekânda vereceği 44 konserde bu olağanüstü zenginlikteki müzik dağarından yararlanabilirsiniz!

Bu festivalde her şeyden önce, günümüzün en önde gelen beş usta caz sanatçısını dinleme ayrıcalığına kavuşacağız. En başta sıralayacağımız isim, biri Grammy, ikisi Altın Küre olmak üzere sayısız ödül almış Jamie Cullum'dur. Dünyanın dört bir yanında verdiği konserlerdeki müthiş enerjisi ile izleyenleri kendisine hayran bırakan bu genç caz piyanist ve vokalisti, beş kişilik

grubuyla 30 Ekim akşamı Zorlu Center'da sahne alacak. Ondan hemen bir gün sonra Dizzy Gillespie ve Miles Davis gibi caz tarihinin efsaneleri tarafından keşfedilmiş olan piyanist Kenny Barron ile kontrbasçı Dave Holland ikilisi aynı yerde, kontrbas sanatçıların günümüzdeki diğer önemli temsilcilerinden Grammy ödüllü Christian McBride ise piyanist Christian Sands ve Grammy ödüllü davulcu Ulysees Owens Jr. ile yayınladıkları son albümleri "Out Here"nin turnesi kapsamında 24 Ekim akşamı CRR Konser Salonu'nda caz tutkunlarıyla buluşacak. 26 Ekim akşamı ise, bundan birkaç yıl önceki Akbank Caz Festivali'nin açılış konserinde alkışladığımız cazın önemli kadın müzisyenlerinden piyanist ve vokalist Patricia Barber'i dörtlüsüyle Babylon'da dinleyebilirsiniz - ancak bu "şair müzisyeni" daha çok "katıksız" cazseverlere önermek gerekiyor...

Gelelim, yıldızları yeni yükselmiş iki genç vokalist. Cazın yaşayan en popüler seslerinden Dee Dee Bridgewater'in kızı olan China Moses ilk single'ı "Time"nin video clip çekimi için kamera karşısına geçtiğinde henüz 16 yaşındaydı. Bu başarısının ardından yayınladığı ilk albümü "China"dan bugüne dek beş albüm kaydetti. Hip-hop ve funk gibi müziğin farklı türlerine de ilgi duyan sanatçı, aynı zamanda "Alarash" isimli bir rock grubunun da vokalistidir. Etkileyici ses renginin yanı sıra

sahne performanslarıyla da izleyenleri büyüleyen China Moses, 23 Ekim akşamı The Seed'de yer alacak açılış konseri kapsamında son albümü "Crazy Blues"dan şarkılar seslendirecek. - Diğer kayda değer genç sanatçı, 2013 yılında Rolling Stone Dergisi tarafından "En İyi Bağımsız Sanatçı" seçilmiş olan Avustralyalı besteci ve şarkıcı Nicholas James Murphy'dir. Efsanevi caz trompetçisi Chet Baker'den kendine uyarlamış olduğu Chet Faker sanatçı ismiyle, günümüzde tanımı çok genişlemiş "electronica" müziğin en özgün sanatçılarından biri olarak anılmaktadır kendisi... Dansa ruhani bir boyut kazandıran down-tempo, soul ve dub-step tabanlı bestelerini kendine has etkileyici vokali ile harmanlayan Faker, 2014 yılında kaydettiği ilk albümü "Built On Glass"dan önce çok sayıda single ve 4-5 şarkılık kısa kayıtlar yayınlamış olup, tüm

dünyada olduğu gibi ülkemizde de kendine has bir hayran kitlesine sahip.

Peki, "bizden kimse yok mu?" diyecekseniz - o da var...

Beyoğlu Aksanat Salonu'nda 24 ve 25 Ekim akşamları başlı Sarp Maden'in solo performansı ve ayrıca Engin Recepoğulları Üçlüsü'nün konseri dışında, 31 Ekim akşamı Moda

Sahnesi'nde Hüsnü Şenlendirici'li İlhan Erşahin's Wonderland topluluğunu dinleyebilirsiniz. Öte yandan, 25 Ekim akşamı gene CRR-KS'nda tasavvuf müziğinin ana enstrümanı ney'i caz aletleri arasına sokan Kudsi Erguner'in, Alman caz piyanisti Michael Wollny ve perküsyon ustası Hamdi Akatay ile buluşmasının caz tutkunları olmayanları da cezbedeceğini iddia edebilirim! Klasik Osmanlı ve tasavvuf müziği sanatçısı olan neyzen Erguner, Peter Gabriel ve Anouar Brahem gibi dünya çapındaki sanatçılarla gerçekleştirdiği konserler vermiş, ortak albümler üretmiş, Montreux, Rocella ve Molde International gibi prestijli caz festivallerine de konuk olmuştur. Erguner'i yıllar önce İKSV Müzik Festivali'nde Fazıl Say ile birlikte dinledikten sonra, bu kez de "Alman cazının kuyruklu yıldızı" olarak anılan Wollny'nin tuşları eşliğinde yaşayabilmek ne güzel - kaldı ki aynı sahnede akşamın ilerleyen saatlerine ayrı bir konserde rock'tan caz'a farklı türleri ustalıkla harmanlayan, Beyrut asıllı Fransız trompetçi İbrahim Maalouf ile son derece dinamik grubunu dinleyebilmek, "caz'ın cabası" olsa gerek..!

İşte size 2014/2015 müzik sezonunun son derece hareketli açılışı - on gün boyunca "Vapurların balıkçılarla, seyyar satıcıların kornalarla, kedilerin martılarla atıştığı, her köşesi farklı tınlayan şehre caz'ın geri gelişi" ve Akbank'dakilerin deyimiyile: "Şehrin Caz Hali..!"

Michael Wollny ve Kudsi Erguner

» **Brendan&John Freely: Galata, Pera, Beyoğlu: Bir Biyografi, çev. Yelda Türedi - Yapı Kredi Yayıncılık, 2014; 264 sayfa**

Bugünkü Beyoğlu'nun geçmişi hakkında onlarca monografi geçti elimin altından, bunlardan bazı- larını da bu köşeye aldım – ne var ki, baba/kız Freely'lerin bu yeni çıkmış (ancak niye “biyografi” olarak adlandırdıklarını pek anlayamadığım) kitabı, kesinlikle en keyifle okunanları arasındadır! Bizleri Haliç'ten başlayıp Cihangir'e kadar sokak sokak, adım adım dolaştırarak oradaki önemli binaları tek tek ele alıp geçmişlerini irdeleyen, kimi çok ilginç kişilikleri de kısaca tanıtarak, hiç bil(e)mediklerimizi de gözlerimizin önüne seriyorlar. Örneğin, şimdiki “Voyvoda”, eski adıyla “Bankalar” Caddesi'nde işleyen tramvayda iş tutan Kürt Şakir'in günün birinde çaldığı şişkin cüz- dandan çıkan köpek pisliği ile kendisine yönelik “Sevgili Yankesici, geçen sefer cüzdanımı çaldığında paramı yemenin zevkini sürdün; umarım bu seferkini yemekten daha çok zevk alırsın...” satırlarını içeren mektup gibi. Veya, eskiden Kuledibi'nde yaşamış Yahudilerden Ladino'yu kapmış, bugün halen hayatta olan yaşlı Erzincanlıların günümüz İspanyol turistlerle kolayca sohbet edebildiklerine ne dersiniz? Artık klasikleşmiş bir İstanbul Rehberi'nin yazarı olan, yıllardır ders verdiği Robert

Kolej'in tarihçesini, ayrıca beş ciltlik bir Türkiye Uygarlıklar Rehberi'ni, bu arada Sabetay Sevi'nin ilginç bir biyografisini de kaleme almış “baba” Freely'in, P.Mağden ve E.Şafak'ın romanlarını İngilizceye kazandırmış kızı ile birlikte kotardıkları bu capcanlı kitabı Galatasaray'daki YKY dükkânından %20 indirim ile 15 TL'ye alıp, başlayın keyifli keşif turlarınıza...

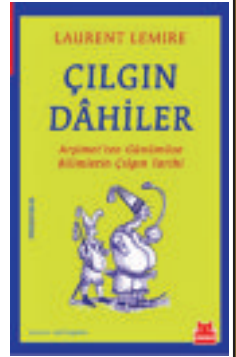
» **Samuel S.Cox: Prinkipo'da tatlı yaşam ve Prens Adaları, çev. Baki Çokneşeli – Adalı Yayınları, 2014; 374 sayfa**

Bilmem, siz arada bir “zaman makinesi” özlemi çeker misiniz? Bana sık sık olur – ve bu durumlarda derhal kütüphanemdeki eski İstanbul gravür ve seyahatnamelerine “sığınırım”! İşte, İstanbul Adaları'na odaklanmasıyla gönlümde özel bir taht kurmuş olan Adalı Yayınları'nda çıkmış bu ilginç anı kitabıyla geçtiğimiz yaz aylarında çok keyifli birkaç saat geçirdim. 1885-1887 yılları arasında İstanbul'da ABD Büyükelçisi olarak görev yapmış olan Samuel Sullivan Cox, yaz aylarını geçirmiş olduğu Büyükada izlenimlerinin yanı sıra, “takım yıldızları” olarak adlandırdığı diğer adaları, ayrıca Hanibal'ın mezarını- nın bulunduğu Gebze'den Bursa'ya kadar olan kıyı şeridini gözlerimizin önüne seriyor. Renkli biçimde kaleme alınmış bu anılar demetinden özellikle Büyükada'nın önemli yapıtlarıyla oradaki çok uluslu, çok katmanlı toplumsal yaşam hakkında nice ayrıntılar öğreniyor, tüm kara parçalarını, bu arada ge- nellikle üzerinde pek durulmayan Yassı (Plati), Sivri (Oxia) ve Sedef (Andirovitha) Adalarını da geziyor, İstanbul'un yanı başındaki bu “cennet köşesi”nin o dönemdeki doğal güzel- liklerini de doya doya algılamış oluyoruz... Teknesiyle adalar arası bir yolculuk yaparken, “Temmuz ayında deniz bir pınar ka- dar berrak ve dipteki çakıllar tek tek seçiliyor. Birkaç balıkçı ağlarını atmakta, kırmızı kuşakları, şalvarları ve fesleri ile son derece resimsel görünü- yorlar...” gözlemine aktarıyor ve Bü- yükada kıyılarını şöyle tanımlamayı sürdürüyor Mr. Cox: “Solumuzda yamaçları taçlandıran muhteşem villalar görünmekte. Kıyıdağı hoş kuytular ve büklümlü kayalıklar, yoğun kokulu bah- çeler, çiçekler ve nadir rastlanan ağaçlar sanki uykumuzun arasında gördüğümüz sihirli bir rüya imişcesine önümüzden geçiyor...”

» **Laurent Lemire: Çılgın Dâhiler, çev. Işık Ergüden – Kırmızıkedici Yayınevi, 2014; 185 sayfa**

“Deli Doktor” tanımı çoğumuza yabancı olmasa gerek – akli dengesini yitirmiş bilim adamlarını simgeler, zaman zaman da kötü ruhlu roman kahramanlarını, örneğin Dr.Frankensteen, Dr. Moreau veya Dr. Jekyll gibi... Fransız bilim tarihçisi Lemire ise, 2011 yılında kaleme aldığı, alt başlığı “Arşimet'ten Günümüze Bilim- lerin Çılgın Tarihi” olan incelemesinde Antik Çağ'dan Nükleer Yüzyıl'a kadar öne çıkmış onlarca garip huylu bilim adamının bu özelliklerini renkli bir dil- le öne çıkarıyor. Kitabın hemen başında “Tuhaf, acayip, meczup ya da acımasız kişiler olmadan, bilimin macerası nasıl tahayyül edilebilir?” sorusunu yönelten Le- mire, “Laboratuvarındaki bilim insanı, çevresindeki nesneleri özel gözlüklerle inceler...” diye sürdürüyor açıklamalarını ve bu kişileri “kendi büyülerinin tuzağına düşmüş” olan “çılgın mucit”ler olarak tanımlamaktan çekinmiyor! Peki, örneğin kimlerdir bu çılgınlar? Simyaya ve ezoterizme yönelmek- ten çekinmemiş Isaac Newton, ölümlerle iletişime geçebi- leceğine inanan Thomas Edison, kendisini Antarktika'nın imparatoru sanan John Nash, bunlardan sadece bazıları... Bu garip kişilerin arasındaki en çağdaş örnek, ABD Clay Matematik Enstitüsü'nün 100 yıldır kotarılamayan, dünyanın en büyük 7 probleminden biri sayılan Poincaré önermesini çözmesi karşılığında bir milyon dolarlık Mi- lenyum Ödülü ile matematiğin Nobel'i olarak bilinen Fi- elds Ödülü'nü, ABD'deki bazı matematikçilerden gerekli saygıyı görmediğinden onuru kırıldığı için reddetmiş olan Rus Grigori Perelman'dır. İşte, gökkuşağındaki enf- raruj ve ultraviyole renklerinin birbirlerine değmesine benzer biçimde, dahiler ve çılgınların arasındaki farkın, “rasyonel ile irrasyonel arasındaki terazi”nin ne derece has- sas olduğunun öyküsü..!

Savaşın gölgesinde MÜZİK

100 yıl önce 28 Temmuz'da dört yıl sürecek ve tüm tarihi savaşlarda olduğu üzere sonuçları, bir türlü tükenmek bitmeyecek Birinci Dünya Savaşı başladı. Hafızalarımızı tazelersek savaşın- en azından görünen-başlama nedeni 28 Haziran 1914'te Avusturya-Macaristan İmparatorluğu veliahtı Arşidük Franz Ferdinand'ın bir Sırp öğrenci tarafından öldürülmesiydi. Yükselen milliyetçilik ile savaşın sonucunda dünya haritası ciddi değişikliklere sahne oldu. Ya müzik dünyası neler sahne oldu? Sanatçı, besteci bu savaştan payını nasıl aldı? Daha doğrusu kendine pay çıkarıp, düşünce ve duygularını nasıl yansıttı?

Dönemin Avusturya-Macaristan İmparatorluğu kapsamında Moravia'da doğan Leos Janacek (1854-1928), Dvorak'ın etkisinde kalsa da Smetana ile birlikte Çek müziğinin en önemli temsilcilerindendir. Aynı zamanda çok önemli bir halk müziği derlemecisi olan Janacek, dönemin yükselen milliyetçilik ruhuna uygun olarak 1897 yılında arkadaşla-

Leos Janacek

ıyla birlikte Avusturya ve Almanya karşıtı Rusya'nın destekçisi hareketin de kurucusuydu. Janacek'in çok dikkat çekmeyen, günümüzde biraz daha sık seslendirilmeye başlanan 1.X.1905 piyano sonatı duygu yoğunluğu ile etkileyici bir küçük mücevherdir adeta. 1905 yılında Brno Üniversitesi için yapılan gösteri yürüyüşü esnasında bir işçinin polis tarafından hunharca öldürülmesi, Janacek'i derinden etkiledi. 1.X.1905 piyano sonatı bu etkileşimin sonucu ortaya çıktı. Janacek'in "Sokaktan" başlığını verdiği sonat iki bölümden oluşuyor: "Önsezi-Con moto" ve

"Ölüm-Adagio". Aslında üç bölümden oluşan sonatın "Cenaze Marşı" adını verdiği son bölümünü beğenmeyen Janacek, ilk seslendirilmeden önce bu bölümü yakar. İşin kötüsü, Ocak 1906 tarihinde arkadaşı Ludmila Tuckova tarafından seslendirilen eserin geri kalan iki bölümünden de hoşnut kalmayıp Vltava nehrine atar. Ardından da pişmanlığını "Ve bir kuğu gibi suların üzerinde süzülüp gitti" sözleriyle betimler. Eseri seslendirmeden önce kopyalayan Ludmila Tuckova, bu tek ve son kopyayı 1924 yılında Janacek'e 70. yaş gününde hediye ederek, günümüze kadar ulaşmasını sağladı.

Yeni Dünya da doğal olarak savaş krizinden etkilendi. Orada ise kendi kendini eğitmiş bir genç besteci, müzik dilini günümüze uzanacak bir şekilde değiştirdi: Henry Cowell (1897-1965). Annesi ve babası küçük yaşta ayrılan Cowell, California Berkeley Üniversitesi'nde bir süre öğrenim gördükten sonra New York'a geldi. Burada oldukça zor koşullarda yaşadı. Dönemin önde gelen, radikal ve uzgörümlü piyanisti Leo Ornstein ile tanıştı ve çalıştı. 1912-1914 yılları arasında yazdığı *Tides of Manaunaun* (Manau-naun Dalgaları) adlı eserinde büyük dalgaları betimlemek için kullandığı "tone cluster" lar-tını kümeleri- müzik dilini kökten değiştirdi. Amerikalı başka bir devrimci besteci, John Cage (1912-1992) ise, öğrencisi olduğu Cowell'ın etkisiyle tüm yüzyılı derinden etkileyecek başka bir yeniliğe imza attı: "prepared piano" - konserden önce çivi, plastik parçası gibi materyelleri teller arasına yerleştirilerek piyano-dan farklı tınlar ve tını kümeleri elde etme sanatı. "Prepared piano"da kullanılan yöntemler, daha sonra "extended techniques" - gelişmiş teknikler- tanımıyla tüm çalgıların kendi olanakları kapsamında uygulanmaya başlandı.

Eric Satie, Sports et Divertissement, 1914

Rus Balesi, Stravinski ve Satie

Eski kıtaya geri dönersek, 1907 yılından itibaren Paris'te ciddi bir Rus Balesi rüzgârı esmektedir. Rusya'nın duruşunu ve sanata yaklaşımını fazla "tutucu" bulan Sergei Dhiagilev (1872-1929), Paris'te bir Rus sanatı fuarı düzenledikten sonra Mariinski Tiyatrosu ve St. Petersburg balelerinin en iyi dansçılarını seçerek, "Rus Balesi"ni kurar ve Paris'e yerleşir.

Paris'te dönemin Fransız bestecileri ile işbirliği yapmanın yanı sıra, genç Rus besteci, Igor Stravinski'ye (1882-1971), siparişler verir. Stravinski'nin pagan Rus geleneksel müziklerini kullanarak yazdığı "Bir Bahar Ayini", her ne kadar ilk seslendirilişinde gerek müzik otoriteleri gerekse seyirci tarafından hiç de hoş olmayan bir şekilde karşılandıysa da, müzik diliyle yeni bir çığır açtı. Tekrar etmekle birlikte, vurguları sürekli değişen, dolayısıyla son derece kafa karıştıran ritmik yapısı ve günün şartlarında bir bale için bu kadar yoğun ve çeşitli vurmali çalgı kullanımı, bu yeni dilin en temel unsurlarıdır. Stravinski'nin müzik dili daha sonra Macar besteci Bela Bartok'u (1881-1945) da derinden etkiledi. Bu etkiyi yansıtan en tipik ve sevilen eserleri arasında *Orkestra Süiti*, *Yaylı ve Vurmali Çalgılar ve Çelesta için Müzik*, İki

Piyano ve Vurmali Çalgılar için *Konçerto* yer almaktadır. Diğer taraftan ise duruşuyla Debussy, Fauré, Ravel gibi dönemin diğer önde gelen Fransız bestecilerinden sıyrılan bir besteci: Erik Satie (1866-1925). Zamanın ekonomik krizinde, zaten varlıklı bir aileden gelmeyen dolayısıyla oldukça zorlanan Satie, herkes gibi başka bestecilerin kompozisyon tekniklerini taklit etmektense, dönemin

edebiyat ve sanat çevrelerinden gelen etkilerle kendine has bir dil oluşturdu. Bugün dahi bazıları tarafından biraz küçümsenerek bakılan bu küçük dev insan, eserlerinin tanımlamalarında kullandığı oksimoronlarla Liszt ve Chopin'e gönderi yaparak, kendine has "basit" müzik diliyle, kendi de dahil olmak üzere herkesle ince ince dalga geçmesini bildi. Partisyonları adeta birer küçük tabludur. Bu kü-

çük "tablolarda" metin ile notaların "şekli ve hareketi" arasında bağlantı kuracak kadar müşkülpeşenttir Satie. Dönemin önde gelen edebiyatçılarından Jean Cocteau'nun ise dekor ve kostümlerini tasarladığı *Parade* adlı balesiyle Wagner ile bile dalga geçmiştir. Wagner Alman milliyetçiliğini yeniden tanımlamışsa da, müzikte çığır açan "değişiklikler" gerçekleşmiştir. Bunlardan birincisi *Tristan ve Isolde* operasının uvertüründe kullandığı "Tristan akoru"dur. Eskilerin "diabolus musicum" –müziğin şeytani- olarak adlandırdığı ses aralığını kullanarak, geleneksel armoni kurallarını delmesi, diğeri ise operalarında "Gesamtkunstwerk" yaklaşımıdır. Wagner operanın bir bütün olarak librettosundan, kostümüne ve tabii ki bestelenmesine kadar tek elden tasarlanması gerektiğini savundu ve her şeyi kontrolü altına alarak kendisi tasarlamayı tercih etti. Satie

ise, dönemin konusunda önde gelen sanatçı arkadaşları ile işbirliği yaptı ve bu yaklaşımını, "Gesamtkunstwerk ohne Sauerkraut" (lahanasız Gesamtkunstwerk) şeklinde tanımladı. Fransa'nın müttefiki Almanya ol(a)maz dercesine...

Ya 100 yüzyıl sonra neredeyiz? Tarih gerçekten tekerrürden mi ibaret acaba? ■

Birbirine tamamen
zıt 2 şehir

Eskişehir Kütahya

Kütahya ve Eskişehir'i aynı seyahatin içinde arka arkaya görmek ilginç bir deneyimdi. Kütahya ne kadar kapalı ise Eskişehir o kadar açık.

Eskişehir yıllardır görmek istediğim şehirlerden biri. Her giden ballandıra ballandıra anlatır. Öyle güzel, böyle güzel. Belediye başkanı mucizeler yaratmış. Ama ne zaman gitmeye kalksam karşıma çıkan cümleler, "bu dönemde gidilmez çok soğuk", "bu dönemde gidilmez çok sıcak" ya da her şey uygun olur bu sefer de gidecek tur bulamam. Bu sefer tüm şartlar uygun geldi. Tur tarihinden birkaç hafta evvel gezme tarzı benim gezme tarzıma yakın bir arkadaşım bu tur şirketinden bahsetti, "Eskişehir- Kütahya turu var, tur şirketi şahane, fiyat

yapamaz oluyorsunuz. Öyle her arkadaş olmaz, o seyahati beraber yapmak istediğiniz arkadaşlarınızın programı size uyacak, o sizinle aynı yere gitmek isteyecek vs. vs. Hâlbuki ben atlayıp gidiyorum; o

gidilecek mesafe... Program şöyle: Cumartesi sabahı otobüsle Kütahya'ya hareket. Gün boyunca Kütahya civarını gezmece, akşam 5 yıldızlı otelde kalmaca - inanılır gibi değil aynı fiyatın

derme çatma binaların arasına sıkışıp kalmasa.) Bunun dışında tarihi 5 bin yıl önceye dayanan eserler var ki onları görmek ve o bölgeyi gezmek neredeyse tüm seyahate bedel. Eskişehir de adı üzerinde, eski bir şehirken cabbar bir belediye başkanına rastlamış, ve baştan yaratılmış. Kocaman parklar, oyun alanları, çocuklar için özel tema parkları, kocaman havuzlar. Biraz yapay bir cenne... Ama gerçekten de yemyeşil, soluk alınabilecek kültürel açıdan çok zengin bir şehir çıkmış ortaya. Bir de tabii Odunpazarı var. Tekrar tekrar gitmekten sokaklarını arşınlamaktan sıkılmayacağım bir mekân... Bunlar genel izlenimlerdi. Kütahya'da gördüklerimizin detaylarına gelince...

KÜTAHYA

Ulu Cami

İlk durağımız Ulu Cami 1410'da yapılan caminin yerine 1800'lü yılların sonunda tekrar yapılmış. Ve ikinci eser yapıldığında orijinalinden çok farklı inşa edilmiş. İlk cami tamamen

"Bu bölge ciddi bir tarihi birikime sahip, o yüzden anlatılacak ve dinlenecek çok hikâyesi var. Selçuklular, Germiyanogulları, Osmanlılar şehirde hepsinin izlerini görmek mümkün."

da süper" diye. İki şehri de görmedim, neden olmasın? Ama benim sağım solum belli olmaz, hele o tarih gelsin de hangi ruh halinde olacağım, ya da kim bilir nerelerde olacağım. Bir süredir çok ileri tarihli planlar yapamaz oldum. Bazen planı yapıyorum, ya o dönemde İstanbul'da olmamı gerektirecek bir iş çıkıyor, ya da canım hiç onu yapmak istemez oluyor. Yurtdışında tek başıma çok kez seyahat etmeme rağmen, nedense Türkiye'de buna pek bayılmıyorum. Neden tek başına seyahat dersiniz, gezmek ve görmek önceliğiniz olduğunda her an birileriyle program

gün yanımda bunu beraber yapmak isteyeceğim bir arkadaşım varsa amenna ama yoksa o da güzel. Nasılsa gittiğim her yerde bir şekilde sosyal ortamımı yaratıyorum. Türkiye'yi tek gezmenin de yolunu turlara katılarak buldum. Bazen turlarda anlaşacağım pek kimse olmasa bile o kadar çok yeri görme durumunda kalıyorsunuz ki sosyal olmaya fırsat kalmıyor. Eskişehir de böyle oldu. Turu bana söyleyen arkadaşşıma "ben gidiyorum" dedim, sonrasında Arjantinli bir arkadaşımı kafaladım, ardından turu bana söyleyen arkadaşım da katıldı 3 kişi olduk bile. Yol yaklaşık 350 km. Yani aslında arabaya atlayıp

içinde Kütahya Hilton'da kalmak vardı - ertesi gün Eskişehir. Kütahya ve Eskişehir'i aynı seyahatin içinde arka arkaya görmek enteresan bir deneyimdi. Kütahya ne kadar kapalı ise Eskişehir o kadar açık. Bu arada insanların açık kapalı olmasından bahsetmiyorum, nasıl anlatsam Kütahya şehir olarak kapalı. Ortalıkta çok fazla erkek ve çok az kadın var. Erkekler genelde kahvede oturuyorlar. Bu bölge ciddi bir tarih birikimine sahip, o yüzden anlatılacak ve dinlenecek çok hikâyesi var. Selçuklular, Germiyanogulları, Osmanlılar şehirde hepsinin izlerini görmek mümkün. (Bir de bu eserler

ahşap ağırlıklıymış, sütunlar ahşapmış, bugün ise camiyi 6 taş sütun ayakta tutuyor. Benim için ilginç tarafı ise iç süslemeleri oldu. Açıkçası ben bugüne kadar gezdiğim hiçbir camide bu şekilde çiçek süslemelerine rast gelmemiştim.

Arkeoloji Müzesi

Ulu Cami, yanında Vacidiye Medresesi olarak bilinen yapıda yer almakta. Medrese binası 1314 yılında Germiyan beylerinden Umur Bin Savcı tarafından yaptırılmış. Müzede yer alan vitrinlerde Paleolitik, Kalkolitik, Eski-Tunç, Hitit, Frig, Hellenistik, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait eserler teşhir edilmekte.

Çini Yapım Atölyesi

Bize tur programında çini yapım atölyesini ziyaret edeceğiz dediler, ben de açıkçası bugüne kadar gördüğüm atölyelerden bir tane daha diye düşündüm. Ancak bizi hoş bir sürpriz

bekliyormuş. Sürprizin adı Mehmet Gürsoy. Kendisi 2010 yılında Unesco tarafından "Living Human Treasure- Yaşayan İnsan Hazinesi" seçilmiş. Mehmet Gürsoy İznik Çini'sini tekrar yaşar kılmış, unutulmuş formülleri canlandırmış, bunu yaparken de hem biçim, hem de desen olarak eserlere kendi yorumunu katmış.

Çini müzesi

Germiyan Beyi II. Yakub Külliyesi'nin imaret bölümü olan bu yapı, Kültür Bakanlığı'nca restore edilerek, Çini Müzesi olarak 1999 tarihinde düzenlenmiş. Müze içinde yer alan vitrinlerde 14. yüzyıldan başlayarak günümüzde yapılan örneklerle karşılaşılan çini eserler yer almaktadır. Müzenin içinde bulun-

"Tarihi 5 bin yıl önceye dayanan öyle eserler var ki onları görmek ve o bölgeyi gezmek neredeyse tüm seyahate bedel."

duğu bina, özellikle de kubbesi görülmeye değer.

Aizanoi Antik Kenti

Seyahatte en mutlu olduğum anlardan biri. Aizanoi, Kütahya şehir merkezine 58 kilometre uzaklıkta, Çavdarhisar ilçesinde bulunan antik bir kent. Öyle sanılıyor ki ismi Zeus'un kızı su perisi Erato ile Arkadya ulularından Kral Arkas'ın oğlundan gelmekte.

“Odunpazarı dediğinde aklımda kalanlar kıvrımlı yollar, çıkmaz sokaklar, ahşap süslemeli bitişik düzenli, rengarenk cumbalı evler, konaklar, lületaşı dükkanları ve o gezinin dağarcığımda bıraktığı keyfin tadı.”

Odunpazarı

Aizanoi kültürel yapısıyla ikinci Efes unvanını almış. Kentte dünyanın en iyi korunmuş Zeus tapınağı, dünyanın ilk örneklerinden Stadyum-Tiyatro kompleksi, dünyanın ilk borsa yapısı, nekropoller, olimpiyat şeref tribünü var. Roma dönemine ait tapınağın çevresinde yürütülen kazılarda İlk Tunç Çağı'na ait (M. Ö. 3000) yerleşim tabakaları açığa çıkmış. Aslında Aizanoi ile ilgili söylenecek o kadar çok şey ve anlatılacak o kadar geniş bir tarih var ki. Neyse ki ben bir tarihçi değilim, bu yazı da bir araştırma yazısı değil. O yüzden size tek söyleyebileceğim çok etkileyici olduğu ve görmek için bir fırsat yaratmanıza geçeceği...

ESKİŞEHİR

Biraz şehirle ilgili genel bilgi... Eskişehir; içinde Osmangazi Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi'nin

bulunması nedeniyle bir öğrenci kenti görünümünde. Met helvası, Nuga helvası, Haşhaşlı çörek, Çiğbörek ve Lületaşı ile meşhur. İşlenebilir lületaşı, Türkiye'de yalnız Eskişehir'de çıkarıldığı için Eskişehir taşı olarak biliniyor. Sanat kurumları ve tesisleri ile kültür ve sanat alanında gelişmiş bir şehir. Anadolu Üniversitesi ve büyükşehir belediyesi bünyesinde iki adet senfoni orkestrası bulunmakta. Ayrıca her yıl düzenlenen Uluslararası Eskişehir Festivali ile şehirde müzik, tiyatro, resim ve sinema gibi dallarında sergiler ve gösteriler yapılmakta. Eskişehir günümüze kadar değişik uygarlıklar altında varlığını sürdürmüş. Üzerinde kurulan medeniyetlerden bazıları: Frigya, Bizans, Anadolu Selçukluları ve Osmanlı İmparatorluğu.

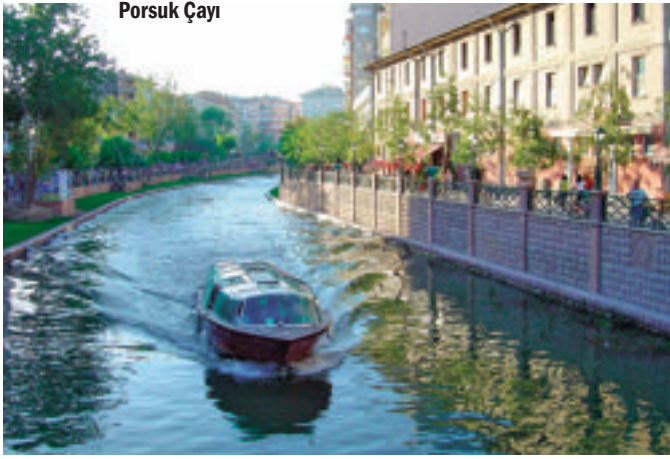
Odunpazarı evleri

Bu evler Eskişehir'in ilk yerleşim yerini oluşturan Odunpazarı semtindeki Osmanlı Dönemi'nden kalma tarihi evler. Safranbolu, Beypazarı, Göynük gibi yerlerdeki evlerle ortak mimari özellik taşıyorlar. Bu bölgede yerleşimin başlaması ile ilgili de ilginç bir hikâye var. Bir rivayete göre Eskişehir'e yerleşmeyi düşünen ilk

halk Odunpazarı ve şimdiki Porsuk Çayı'nın olduğu bölgeye birer koyun ciğeri asarlar. Hangisi çok dayanırsa orayı yerleşim bölgesi seçeceklerdir. Odunpazarı'na asılan ciğer daha geç bozulur ve ilk yerleşim burada olur. Odunpazarı tarihi Bizans'tan Selçuklulara, Osmanlılardan Cumhuriyet'e kadar uzanan bir şehir. Eskişehir gezisinin büyük bölümünü Odun Pazarı'nda geçirdik desem yeridir. Gördüklerimiz:

Beyler sokağı ve restore edilmekte olan evler...
Sokağın bir ucundan diğer ucuna yürüyüp durduk. Bugün Odunpazarı'ndaki evleri restore etmekle ilgili çok kapsamlı bir çalışma yürütülmekte. Özellikle Beyler Sokağı'nda.

Hafız Ahmet Efendi Konağı... Ahmet Efendi aynı anda bir lületaşı usta-

Porsuk Çayı

Kentpark

Odunpazarı Çağdaş
Cam Sanatları Müzesi

sı. Yaptığı asarlardan bir tanesini Şah Rıza Pehlevi'ye hediye etmiş, bir diğerini de Atatürk'e.

Kurşunlu Cami ve külliyesi... 16. yüzyılın başında yapılmış bu cami ve külliyyede geniş kapsamlı bir lületaş müzesi var.

Çağdaş cam sanatları müzesi... Ben oldum olası camı çok severim, o yüzden müze bana enteresan geldi. Binanın ortasındaki cam avize pek meşhur. Bir de şansımıza Yıldız Moran'ın fotoğraf sergisi vardı içerde. Fotoğrafları da hayat hikâyesi de beni çok etkiledi. Odunpazarı dendiğinde aklımda kalanlar kıvrımlı

yollar, çıkmaz sokaklar, ahşap süslemeli bitişik düzenli, rengârenk cumbalı evler, konaklar, lületaş dükkanları ve o gezinin dağarcığımda bıraktığı keyfin tadı.

Eveet, gelelim şehrin modern taraflarına. Öncelikle şehir merkezinde iki büyük park var.

Bilim Kültür ve Sanat Parkı... Eskişehir'in Sazova Mahallesi'nde 400 bin metrekare üzerine kurulmuş. Parkta Nuh'un Gemisi'nin yanı sıra 25 bin metreka-relik bir gölet, park çevresinde dolaşan buharlı mini tren, çocuk oyun alanları, hayvanat bahçesi, bilim ve deney müzesi, konser alanları, amfi tiyatro bulunmak-

ta. Sazova Parkı içinde yer alan en dikkat çekici yapı Masal Şatosu.

Kentpark... Eskişehir'in bir diğer büyük parkı olan Kentpark'ta ise plaj duygusunu yaşatmak üzere kocaman bir havuz ve etrafında kumluk alan yapılmış.

Şelale Park... Eskişehir'in en yüksek noktasındaki Şelale Park'ın çok güzel bir

manzarası var. Ancak şelale dedikleri gerçek bir şelale değil ve çok küçük, yani büyük boyda süs havuzu niteliğinde. Tepedeki yemek de vasattı. Bana kalsa ille de manzarayı göreceğim demezseniz, tepeye çıkmaya değmez.

Porsuk çayında tekne turu... Porsuk çayı Eskişehir'in ortasından geçiyor. Çayın iki tarafına da restoranlar ve kafeler yapılmış. Çayın üzerindeki tekne turu sembolik. Toplam 15 dakika sürüyor.

Sonuç olarak Eskişehir ve Kütahya gezisini iki günlük bir tura sığdırmayı becerdim. Biraz yorucu olmasına rağmen birbirine neredeyse tamamen zıt ama bölge olarak inanılmaz bir tarih barındıran bu iki şehri bir arada görmeye kesinlikle değdi. ■

esrahekimoglu@yahoo.com

"Kocaman parklar, oyun alanları, çocuklar için özel tema parkları, büyük havuzlar. Biraz yapay bir cennet yaratılmış. Ama gerçekten de yemyeşil soluk alınabilecek kültürel açıdan çok zengin bir şehir çıkmış ortaya."

“hayat paylaştıkça güzeldir”

24 - 28 Ekim ve 28 Ocak - 01 Şubat
13 - 16 Kasım ve 27 - 30 Kasım
15 - 18 Kasım ve 22 - 25 Kasım
16 - 23 Kasım
20 - 23 Kasım
12 - 18 Aralık
27 Aralık - 03 Ocak
24 Ocak - 31 Ocak
25 Ocak - 02 Şubat 2015
25 Ocak - 03 Şubat 2015
24 - 29 Ocak ve 30 Ocak - 04 Şubat
31 Ocak - 07 Şubat

İbiza & Barcelona Turu

Roma

Malta

Klasik İtalya Turu (Roma & Floransa & Venedik)

St. Petersburg & Hermitage

Madrid & Endülüs

Klasik İtalya Turu (Roma & Floransa & Venedik)

Klasik İtalya Turu (Roma & Floransa & Venedik)

“Amerika Rüyası” Turu (Los Angeles & Las Vegas & San Francisco)

Latin Amerika Turu (Arjantin & İguassu & Brezilya)

İtalyan Alplerinde Kayak Turu (İtalya Montecimone)

Klasik İtalya Turu (Roma & Floransa & Venedik)

Pegasus H.Y	795 €
THY	399 €
THY	269 €
THY	499 €
Aeroflot	399 €
Pegasus H.Y.	399 €
THY	699 €
THY	599 €
THY	2.599 €
THY	2.950 €
Pegasus H.Y.	690 €
THY	599 €

www.litetur.com

“Since-1998”

Lamartin Cad. Demircioğlu İş Merkezi 40/3 - 34437 Taksim-İstanbul

T. : 0 212 361 7450 F.: 0 212 361 7451

İletişim gücü yüksek

TERAZİ

Terazi burcu, 23 Eylül ve 22 Ekim tarihleri arasındaki dönemde etkisini gösterir. Yönetici gezegeni Venüs'tür. Belki hatırlarsınız. Venüs aynı zamanda Boğa'nın da yönetici gezegenidir. Venüs gezegeni, Güneş Sistemi'nde Dünya'ya en yakın olan iki gezegenden birisi olması sebebiyle biz insanlar üzerindeki etkisi çok yüksektir.

Venüs, adını Yunan mitolojisindeki güzellik tanrıçasından alır. Venüs gezegeninin en önemli özelliklerinden birisi, aynı Boğa burcundaki gibi etkisindeki kişiye sade ama göz alıcı bir duru güzellik katmasıdır.

Venüs'ün Boğa'dan farklı olarak Terazi burcuna kattığı en önemli özellikse Terazi burcu insanların diğer insanlarla olan ilişkilerindeki yaklaşımda görmekteyiz. Terazi burçları diğer burçlara nazaran hemen hemen her tür insanla iyi iletişim kurar. Hava grubuna ait bir burç olmaları sebebiyle zihinsel kurgularını Venüs'ün onlara kattığı sanatsal duygularla pekiştirip doğal bir şekilde dışa yansıtır. Bu da Terazi burçlarına üstün bir hitabet yeteneği katar.

Zodyak burçlar kuşağının Koç'tan Terazi'ye kadarki ilk 6 burcunda kişinin "ben"liğini oluşturan özellikleri görürüz. Terazi burcundan Balık burcuna kadarki diğer 6 burçtaysa "sen"liği görürüz. İşte bu "sen"liği başlatan burç Terazi'dir. Buradaki "sen" tanımı, kişinin kendisi dışındaki dünyayı sembolize eder. Kişinin kendisi dışındaki dünyasında sahip olacağı ilk varlık "sen" diyebileceğimiz diğer insanlardır. Terazi burcunun bu noktada diğer insanlarla olan iletişimi-mizde çok büyük bir etkisi vardır.

Terazi burcu insanları canayakın, düşünceli, anlayışlı, toleranslı ve iletişim gücü yüksektir. Aynı zamanda Terazi

burçları kültür ve sanata da çok yatkın ve meraklıdır. Eğer etrafınızdaki Terazi burçlarını incellerseniz, mutlaka yukarıda saydığım özelliklerden birini göreceksiniz. İletişim gücü yüksek olan Terazi burçlarının bir diğer özelliğiye, yabancı dillere ve onların kültürlerine çok ilgili olmasıdır. Kültürel seyahatleri çok severler. Değişik kültürler tanımak ve o insanlarla birarada olmak, sohbet edip onları daha yakından tanımak en çok hoşlarına giden şeylerden biridir. Terazi burçları her zaman hayatlarında "çift" olmak ister. Örneğin ev içerisindeki "çift" tanımına uyan en önemli kavram olan evlilik, Terazi burçlarının simgelediği özelliklerden biridir. Bu özelliği sayesinde Terazi burcu insanları evlilik hayatındaki en uyumlu burçlardan birisi olarak belirtilir.

Terazi burcunun etkisindeki dönemde, bir önceki burç olan Başak'la başlayan yazdan sonbahara geçiş dönemi biter ve kendimizi sonbahara daha çok adapte etmiş oluruz. Terazi burcu öncü burçlar arasında yer aldığı için, sembolik olarak biz insanları sonbaharın merkezine resmen itekler. Öyle ki en şiddetli sonbahar havalarını özellikle bu dönemler içerisinde görürüz. Bu göstergeler bize şunu söylemektedir; artık yazın enerjisi bitiyor ve kışın enerjisi devreye giriyor. Dolayısıyla kış için kendini her türlü hazırla. Bu dönemde özellikle kendisi, yükselen burcu ve Ay burcu Terazi olanlar sonbaharın etkilerini çok fazla yaşarlar ve yaşatırlar. Bu dönemde özellikle Ay burcu ve yükseleni Terazi burcunda olanlar, insanlara ve sosyal çevreyle anlaşabilmek için kendi içlerindeki dengeyi yapılandırmaya çalışır.

Terazi burçlarının hayattaki en önemli görevi sahip oldukları çevrelerde (sosyal, aile, iş vs.) insanlarla olan iletişimlerini her zaman uyum içerisinde kılmak ve dengeyi kurmak. Böylece bulundukları her ortamda insanların birbirleriyle uyumlu olduklarını görebilecek ve kendine bu uyumlu ortamda bir yer edinebilecek. Terazi burçları etraflarındaki bu hayatlarda dengeyi bulmakla uğraşırken öbür yanda kendi iç dünyalarında da dengeyi ve uyumu sağlamaya çalışır. Sonunda Terazi burçları hedeflerine ulaşabilirlerse eğer, hayatlarındaki en büyük amaca ulaşmış olurlar.

İşte bu sebeple Terazi ayının etkili olduğu dönem içerisinde hepimizin kendi iç dünyasındaki kendiyi dikkatlice dinlemesi gerekir; çünkü o iç ses kişiye kendi iç dengeyi ve uyumu nasıl sağlayacağını bildirecektir. ■

Kemerburgaz'da yeşeren yeni bir hayat...

Forest Country Kemerburgaz Göktürk'e 5 dk mesafededir. Tüm villalar müstakil olup, her villanın kendine ait bahçesi, havuzu (25m² yarı olimpik) ve otoparkı mevcuttur. 24 saat güvenlik ve kamera sistemi bulunmaktadır. Projede 10 adet A tipi, 4 adet B tipi, 5 adet C tipi villa bulunmaktadır. Villalar bodrum, zemin ve birinci kat olmak üzere üç kat ve birde çatı katından oluşmaktadır. Her villanın kendine ait havuzu, konumuna göre farklı genişlikte büyük bahçeleri ve otoparkları bulunmaktadır.

A TİPİ VİLLALAR

Bu tip villaların en önemli özelliği salonunda galeri boşluğu olması, salonunuzdan gökyüzünü izleyebilirsiniz. A tipi villaların net kullanım alanı 325m² civarındadır. Bahçe ve havuz metrekaresi eklendiğinde 400-450m² arasında bir kullanım alanı ortaya çıkmaktadır.

B TİPİ VİLLALAR

B tipi villaların en önemli özelliği ise villanızın içinde sadece size özel bir iç bahçe olması. B tipi villaların net kullanım alanı 365m² civarındadır. Bahçe ve havuz metrekaresi eklendiğinde 450-500m² arasında bir kullanım alanı ortaya çıkmaktadır.

C TİPİ VİLLALAR

C tipi villaların en önemli özelliği ise 3 villa tipi arasında en geniş terasa sahip villalar olmasıdır. C tipi villaların net kullanım alanı 310m² civarındadır. Bahçe ve havuz metrekaresi eklendiğinde 350-400m² arasında bir kullanım alanı ortaya çıkmaktadır.

Davit Levi

0532 705 06 66

İTALYAN SINEMASI -12

Bu yazımızda, 1980'lerdeki iç karartıcı kriz ortamından yavaş yavaş sıyrılarak, günümüz sinemasında hakkı olan yere adım adım tırmanmaya devam eden İtalyan Sinemasının genç kuşağını tanıyalım

Giorgio Diritti

1959'un son haftalarında doğan *Giorgio Diritti*, önemli İtalyan yönetmenlerin asistanlığını yaptı, belgeseller, kısa filmler, televizyon programları yönetti. Bir Fransız eğitmenin, yerleştiği dağ köyündeki yaşama uyum sağlama çabalarını ve bunu başarmayıp anılatan ilk uzun metrajı *"Il vento fa il suo giro / Rüzgâr Geri Döner"* (2005), ulusal ve uluslararası 60 festivalde gösterilerek 36 ödül aldı.

Diritti, 1944'de, 1800'den fazla sivilin Alman Askerleriyle İtalyan Faşistleri tarafından acımasızca öldürüldüğü, *"Merzabotto"* katliamını, *"L'uomo che verrà / Gelecek Olan Adam"* da (2009), 8 yaşlarında bir kız çocuğunun gözünden anlattı. İlki gibi bol ödül kazanan bu ikinci çalışmasından sonra, *"Un giorno devi andare (Vanità) / Bir Gün Gitmek Gerekecek"* de (2012), çocuğunun ölümünden sonra kocasından ayrılan bir kadının, İtalya'yı terkedip yerleştiği Brezilya *favela*'larında, parçalanmış yaşamına yeni bir anlam arayışına odaklanır.

Daniele Luchetti

Sinema öğrenimi sırasında *Nanni Moretti* ile tanışan ve birkaç filminde yönetmen yardımcılığını yapan *Daniele Luchetti*'nin (d.1960) ilk filmi *"Domani accadrà / Yarın Gelecek"* (1988) yapımcılığını *Moretti*'nin kurduğu *Sacher Film* yaptı. 1848'de Maremma bölgesini terkederek yollara düşen iki *"butteri"* nin (İtalyan sığır çobanı) yolculukları boyunca yaşadıklarının ve tanıştıkları insanların hayata bakış açılarını nasıl değiştirdiğini anlatan film, *'David di Donatello En İyi İlk Film'* ödülünü kazandı. Bir gecelik ilişkinin ardından veda bile etmeden çekip giden sevgilisini tüm İtalya'da arayan Gloria'nın eğlenceli öyküsü *"La settimana della Sfinge / Sfenks'in Haftası"* ndan (1990) sonra *Luchetti*, siyasetin sapkın düzeneklerini açığa çıkaran,

Domani accadrà /
Yarın GelecekRüzgâr
Geri Döner

È stato il figlio/ Oğuldu O

Mio fratello è figlio unico /
Abim Ailenin Tek Çocuğu

tamamen kurmaca olmasına karşın tarihe *Mani Pulite (Temiz Eller)* adıyla geçecek olan İtalya'daki siyasi değişimin sanki habercisi olan bol ödüllü üçüncü filmi, "*Il portaborse / Çanta Taşıyıcısı*"'nı (1991) çekti. Ardından çektiği, içerdiği karmaşık, grotesk ve gerçeküstücü siyasal taşlaması kadar, bireysel kurtuluşun ancak aşkla gelebileceğini öne süren "retro" finaliyle izleyicileri şaşırtan, "*Arriva la bufera / Fırtına Geliyor*" (1993), eleştirmenlerce pek beğenilmedi.

Yine acı-tatlı eleştiriler alan, "*La scuola / Okul*" (1995) ve "*I piccoli maestri / Küçük Ustalar*"'ın (1998) ardından *Luchetti*, eğlenceli yanlışlıklar komedyası "*Dillo con parole mie / Benim Sözlerimle Söyle*" (2003) ile romantik komediye parlak bir dönüş yaptı. 1960'lı ve 1970'li yılların siyasal ve ideolojik aşırılık döneminde, iki erkek kardeşin sancılı büyüme öyküsüne odaklanan "*Mio fratello è figlio unico / Abim Ailenin Tek Çocuğu*" (2007), hem izleyicilerin, hem ulusal ve uluslararası eleştirmenlerin övgüsünü kazandı, günümüz İtalyan Sineması'nın önemli iki genç

oyuncusu *Elio Germano* ile *Riccardo Scamarcio*'yu da üne kavuşturdu. 2010'da, *Luchetti*'nin Cannes'da yarışmaya kabul edilen tek İtalyan filmi, Roma banliyösünde bir inşaatçı çalışan, mutlu bir evliliği olan 30 yaşlarındaki bir ustabaşının çok sevdiği karısının üçüncü çocuğunu doğururken ölümü sonrasında, çocuklarına daha iyi bir gelecek sağlamak için başından büyük işlere kalkışmasının öyküsü olan "*La nostra vita / Hayatımız*"'la (2010) *Elio Germano* En İyi Erkek Oyuncu Ödülü'nü kazandı.

Luchetti, bu yıl Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde de gösterilen, ailesinin 1974 yazında yaşadıklarından izler taşıyan yarı-otobiyografik "*Anni felici / Mutlu Yıllar*"'la (2013), "*Abim Ailenin Tek Çocuğu*"ndaki yıllara, ancak bu kez siyasal değil sanatsal açıdan da çok ilginç bir dönüş yaptı.

Daniele Cipri

Görüntü yönetmeni, kurgucu ve senaryo yazarı *Daniele Cipri* (d.1962), "*È stato il figlio/ Oğuldu O*" ile yönetmenliğe de el attı. *Franco Maresco*

(d.1958) ile oluşturduğu ikili gerçek ile gerçeküstü, materyalizm, nihilizm ve skatoloji arasında gidip gelen üç ilginç film yönetti: "*Lo zio di Brooklyn*" (1995), "*Totò che visse due volte*" (1998) ve "*Il ritorno di Cagliostro*." (2003).

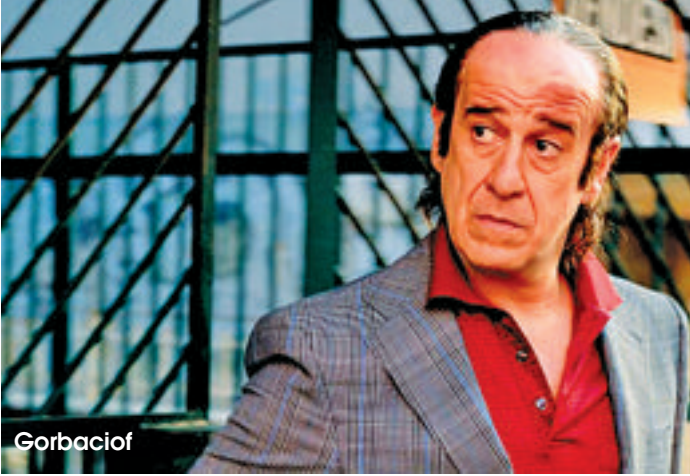

Tutti i santi giorni / Bütün Kutsanmış Günler

Complici del silenzio / Sessizliğin Suç Ortakları

Gorbaciof

La prima cosa bella / Gördüğüm en Güzel Kadın

Paolo Virzi

Yeni İtalyan Sineması'nın en ünlü öykü anlatıcılarından yazar-yönetmen Paolo Virzi (d.Livorno 1964), *Commedia all'Italiana* geleneğinin günümüzdeki en önemli temsilcisidir. Sinema öğrenimini Roma'da, *Centro Sperimentale di Cinematografia*'da yapan Virzi, bu okulda ünlü yönetmen Gianni Amelio'nun ve ilk senaryolarını beraber yazacağı efsanevi senaryo yazarı Furio Scarpelli'nin öğrencisi oldu.

Çektiği ilk film "*La Bella Vita / Güzel Yaşam*"'ın (1994) senaryosunu ise, bütün filmlerinde beraber çalışacağı okul arkadaşı Francesco Bruni ile yazdı. Evli bir çiftin inişli çıkışlı ilişkilerini anlatan ve Virzi'nin olağanüstü bir oyuncu yönetmeni olduğunu ilk kez ortaya koyan bu çalışma çok sayıda ödül kazandı.

Kan davalı iki ailenin tatiline odaklanan "*Ferie D'Agosto / Ağustos Tatili*" (1995), komedi kalıpları içinde Berlusconi'yi iktidara getirecek olan seçim sistemini eleştirmektedir. Çocukluğundan baba olduğu yaşa kadar bir gencin yaşam öyküsünü anlatan, "*Ovosodo / Haşlanmış Yumurta*" (1997), Paolo Virzi'nin en kişisel filmidir. İzleyicilerle eleştirmenlerin çok beğendiği bu film Venedik'te Büyük Jüri Ödülü'nü kazandı.

İtalyan taşrasının modernitenin dayanılmaz çekiciliğine kapılışının ironik eleştirisi, "*Baci e Abbracci / Öpücükler ve Sarılmalar*" (1999), mesel, toplumsal güldürü ve Dickens'vari bir Noel Masalı karışımıdır.

Sicilya, Kanada ve ABD'de çekilen, yaz aşkı yaşadığı turist kızın peşinden Amerikalara kadar giden Sicilyalı gencin, eski ve yeni dünyaların tezatlarını karşı karşıya getiren keyifli öyküsü, "*My Name Is Tani-*

no / Benim Adım Tonino" dan (2002) sonra, Montalto di Castro'da sakin bir yaşam süren saf bir kızın, yılğın taşra entelektüeli babasının Roma'ya yer-

leşme takıntısı yüzünden kendisini başkentin labirentlerinde bulmasının hikâyesi, "*Caterina va in città / Caterina Kente Gidiyor*"'yu (2003) çekti. Virzi, 19.yüzyılda entelektüellerle güç arasındaki ilişkiye odaklandığı ve Napolyon ile Silvio Berlusconi arasında paralellikler kurduğu "*N (Io e Napoleone) / N (Ben ve Napolyon)*" da (2006), *İtalyan Usulü Komedi* ile *Dönem Filmi* ve *Politik Güldürü*'yü başarı ile aynı potada eritmiştir.

Bir *call center*'le simgelenen iş dünyasının, apokaliptik ve grotesk görünümünü, işte, aşta ve yaşamda "güvensizlik" temalarını bir kara komedi olarak ele aldığı, "*Tutta la vita davanti / Tüm Yaşam Önümüzde*" (2008), yönetmenin en sert ve en acı filmlerinden biridir. Bu bol ödüllü filminin ardından Virzi, 1970'lerden günümüze bir ailenin yaşadıklarına odaklanan, "*La prima cosa bella / Gördüğüm en Güzel Kadın*"'la (2009) çok sayıda ödül kazandı.

Son iki çalışması, "*Tutti i santi giorni / Bütün Kutsanmış Günler*" (2012), farklı yaşam felsefeleri ve farklı iş saatleri olan bir çiftin çocuk sahibi olmaya karar verdiklerinde yaşadıklarını, "*Il capitale umano / İnsan Sermayesi*" (2013), Noel arifesinde bir Jeep'in bir bisikletliye çarpmasının iki ailenin kaderini değiştirilemez şekilde birbirine bağlamasını anlatmaktadır.

Stefano Incerti

Hukuk eğitimi almış olmasına karşın aslında sinemaya ilgi duyan 1965 Napoli doğumlu *Stefano Incerti*, Roma'da *Mario Martone* ile *"Morte di un ma-*

tematico napoletano" ve *"Rasoi"* de beraber çalıştıktan sonra, ilk filmi *"Il verifikatore / Kontrolör"*ü (1995) çeker. Gaz şirketinde çalışan, yalnızlıktan ve yaşamdan tiksinişmiş bir memurun hayatını değiştirme çabalarını anlattığı film, David di Donatello ve Altın Küre'de En İyi Çıkış Yapan Yönetmen ödüllerini alır.

Napoli'li gangsterin kızıyla evlenmeyi reddeden bir Faslı'nın yaşadıklarına odaklanan, *"Prima del tramonto / Günbatımından Önce"* (1995) ve Kuzey İtalya'da 8 karakterin yaşamlarına anlam arayışlarına yönelen, *"La vita come viene"* nin (2003) peşinden *Incerti*, *"L'uomo di vetro / Camdan Adam"* da (2007) Mafya'nın ilk pişmanlıkçı'sı *Leonardo Vitale*'yi ele alır.

"Complici del silenzio / Sessizliğin Suç Ortakları" (2009), askeri dikta döneminde 1978 Dünya Futbol Şampiyonası'nı izlemek için Arjantin'e giden İtalyan

spor yazarının "devrimci propaganda" yapmakla suçlanması üzerinden, ülkede yaşanmış olan trajediyi anlatır. Genç bir Çinli kızı korumak için yaşamını alt üst eden kumarbaz veznedarın öyküsü, *"Gorbaciof"* (2010), özellikle *Sorrentino*'nun fetiş oyuncusu *Toni Servillo*'nun olağanüstü yorumuyla beğeni toplar. *Incerti* son olarak 2013'de *"Due / İki"* filmini çekti.

Emanuele Crialese

Roma'da doğan, ancak bütün filmlerinde ailesinin Sicilya kökenlerini ele alan *Emanuele Crialese* (d.1965), sinema öğrenimini New York Üniversitesi'nde yapmış, ilk filmi *"Once We Were Strangers / Bir Zamanlar Yabancıydık"*ı (1997) İngilizce çekmiştir.

New York'da kaçak yaşayan yakışıklı bir Sicilyalı ile Amerikanlaşmış Hintli arkadaşının öyküsünde, gerçeklerin, beklentilerin, aşk ve para hayallerinin, kısacası yaşamın, kültürlerin çatışmasından nasıl etkilendiğini anlatan bu bol ödüllü ilk filminin ardından *Crialese* ülkesine dönerek, Sicilya'nın Lampedusa adasında

ikinci filmi, *"Respiro"*yu (2002) çeker. Kafasına göre takılan özgür bir kadına köylüler tarafından deli damgası vurulmasını anlatan bu yaşam sevgisi dolu film, festivallerde ve ticari gösterimde yönetmenine çok sayıda ödül ve uluslararası ün getirir. 20.yüzyılın başındaki ABD'ye göç sorununu, fakir Sicilyalı köylülerin bakış açısından inceleyen, *"Nuovomondo / Yeni Dünya"* (2006) olsun, adalarına gelen kontrolsüz iç göçle mücadele eden bir Sicilyalı aileye odaklandığı son filmi *"Terraferma"* (2011) olsun *Crialese*'ye yine çok sayıda ödül kazandırmıştır.

Gianni Zanasi

Gianni Zanasi'nin (d.1965), ödüllü ilk filmi, *"Nella mischia / Karmaşada"* (1994) Roma varoşlarında yaşayan

birkaç yenyetmenin, bulundukları ortamdan çıkabilmek için giriştikleri başarısız hırsızlık ve dolandırıcılık serüvenlerini anlatır. 1999'da, *"A domani / Yarına"* (1999) ailece bir Pazar gezintisine çıkan başka bir grup yenyetmeye odaklanırken, dokuz günde çektiği, *"Fuori di me / Benim Dışında"* esin kaynağını "kendisinin dışında" bulan huzursuz bir yönet

Il passato è una terra straniera /
Geçmiş Yabancı Bir Ülkedir

meni ele alır. Komik, gerçeküstücü, melankolik bir acı güldürü olan son çalışması “Non pensarci / Düşünme!” (2007), 36 yaşına gelmiş bir rock şarkıcısının, içine girdiği varoluşsal krizi arkadaşlarının yardımı ile atlatmasının öyküsüdür.

Daniele Vicari

Daniele Vicari (1967) Roma’da Sinema Tarihi ve Eleştirisi öğrenimi aldıktan sonra 1990-1997 yılları arasında sinema eleştirmenliği yapmıştır. Toplumsal-siyasi çizgide sorumlu bir sinema yapmak için yönetmenliğe geçen Vicari, 90’lı yılların sonlarında çok sayıda kısa belgesel çekmiş, sevgilisi ile destek olmak istediği patronu arasında bocalayan genç ve yetenekli bir otomobil tamircisinin öyküsü olan ilk kurmaca filmi “Velocità massima / Maksimum Hız”la (2002) David di Donatello En İyi Çıkış Yapan Yönetmen ödülünü almıştır. İkinci filmi “L’orizzonte degli eventi / Olayların Ufku” (2005), üzerinde çalış-

tığı projede karşılaştığı sorunları ve rilerle oynayarak aşmaya çalışan bir fizikçinin, olay ortaya çıkınca kırsal kesime kaçışının ve doğanın acımasızlığını deneyimledikten sonra gerçek yaşama dönüşünün öyküsüdür. 2007’de ekonomik kriz içindeki İtalya’nın işçi sorunlarını, güneyden kuzeye bir sinemasal yolculukta incelediği “Il mio paese / Benim Memleketim” (2006), Vicari’ye David di Donatello En İyi Belgesel ödülünü getirdi.

Hukuk Fakültesini bitirmek üzereyken, nişanlısının arkadaş ortamında kendini biraz dışlanmış hissedilen bir genç adamın, tanışıp arkadaş olduğu yaşıtı aracılığıyla kumar dünyasının baştan çıkarıcılığıyla tanışmasının öyküsü, “Il passato è una terra straniera / Geçmiş Yabancı Bir Ülkedir” (2008) özellikle başroldeki Elio Germano sayesinde oldukça beğenildi. G8 toplantıları sırasında Cenevre’de, emniyet güçlerinin bir gün önceki gösterilerdeki aşırı şiddetli tutumlarını haklı çıkarmak amacıyla 21 Temmuz 2001 gecesi 23.00’de medya merkezinin yatakhane Diaz okulu-na yaptıkları, hiç bir direnişle karşılaşmamalarına rağmen, içeridekilere görülmemiş bir vahşet ve sadizmle saldırdıkları baskın, Vicari’nin, “Diaz: Don’t Clean Up This Blood / Diaz: Temizlemeyin bu Kanları” (2012) filminin konusudur. Baskın sırasında gözaltına alınanlarla, hastanelere götürülmüş olan kimi ağır pek çok yaralının henüz toparlanmadan tutuklanarak hapsedildikleri Bolzaneto kışlasında benzer işkenceler devam ederken, emniyet güçlerinin Diaz’a kendi götürmüş oldukları silah ve molotof kokteyli benzeri “deliller”le haklılıklarını ispat etmeye çalışmaları filmde olağanüstü bir gerçeklik duygusuyla verilmiştir. (Sahi, bu “Diaz”ın öyküsü size birşeyler anımsatmıyor mu?!) Vicari’nin vizyona giren son filmi, Enver Hoca rejiminin yıkılmasından sonra 1991’de Arnavutluk’tan İtalya’ya göç etmeye çalışanlar hakkındaki belgeseli, “La nave dolce / Tatlı gemi”dir (2012). Bundan sonra çektiği, “Limbo” (2014) henüz gösterime girmemiştir.

Diaz: Don't Clean Up This Blood / Diaz: Temizlemeyin bu Kanları

La nave dolce / Tatlı gemi

Matteo Garrone

Sinemaya geçmeden önce resim eğitimi almış olan *Matteo Garrone*'nin (d.1968), toplumsal sorunlara bir ressamın etkileyici bakışıyla yaklaşımı, ona günümüz İtalyan Sinemasında çok özel bir yer kazandırmıştır. İlk çalışmalarından beri, Roma'da yaşayan göçmenlere, fahişelere ve sanatçılara ilgi duyan *Garrone* 1997'de, birkaç göçmenin yaşam savaşına odaklandığı ilk filmi, "*Terra di mezzo / Orta Bölge*", Torino Cinemagiovani'de Jüri Özel Ödülü'nü almıştır. İkinci filmi, "*Ospiti / Misafirler*" (1998) iki genç Arnavut göçmenin öyküsü, üçüncüsü, "*Estate romana / Roma Yazı*" (2000), başkentin boşalmış sokaklarında melankolik bir gezintidir. *Matteo Garrone*, ilk önemli çıkışını, Mafya için çalışan ve son yolculuğa hazırladığı ölü bedenlerin içine uyuşturucu gizleyen tahnitçi Peppino'nun, yardımcısı Valerio'ya kontrol edilemez bir tutkuyla bağlanmasını, Valerio genç bir kıza aşık olduğunda da, bu tutkunun çılgın ve ölümcül bir kıskançlığa dönüşmesini

anlattığı, "*L'imbalsamatore / Tahnitçi*" (2002) ile yapmıştır. Toplum tarafından kabul görmek için suç dünyasına katılan, cinsel kimliğini kendine bile açıklayamayan bu cücemsi ufak tefek adamın trajik öyküsü, bireyleri kendilerini özgürce ifade etmeleri için değil, baskı altında tutabilmek için sınıflara ayıran bir toplumun da eleştirisidir.

Garrone, iki yıl sonra, "*Primo Amore / İlk Aşk*"'la (2004) saplantılı tutkuların ve ölümcül cazibelerin dünyasında gezinmeye devam edecektir. Anoreksik kadınlara düşkün gerçek bir katilin yazmış olduğu itiraflardan esinlenen film, sevgilisini takıntı halinde aşırı zayıflamaya zorlayan bir adamla, sevdiği adamın hatırı için bu tehlikeli serüvene katılmayı kabul eden bir kadının öyküsüdür. Vicenza'da, Kuzey İtalya'nın assız ve sıkıcı peyzajlarında çekilen "*Primo Amore*", ülkenin bildik gösterişli imajının gizlediği karanlık yüzünün, ırk ayrımının, coğrafi sınırların oluşturduğu toplumsal ve siyasal farklılıkların, açığa vurulmamış yozlaşmaların, şiddetin, azgın ihtirasların batağına saplanmış tehlikeli ve istikrarsız tarafının portresidir.

2008'de, "*Gomorra*"nın Cannes'da Grand Prix'yi kazanmasıyla o güne kadar "*Baba*" serisi başta olmak üzere, destansı öykülerde alttan alta mafyaların güzelleşmesinin yapılmasına alıştırılmış olan seyirci büyük bir şaşkınlığa uğrayacaktır.

"*Gomorra*", Güney İtalya'da "*camorra*" olarak bilinen mafyanın karanlık acımasız ve gerçekçi bir resmini çizmekle yetinmeyerek, ülkede yeni yetişen utanmaz ve halinden memnun politik sınıfın her türlü suça ortaklık ederek, özellikle bunların en berbatı olan nükleer atıkların kanunsuz olarak boşaltılmasına göz yumarak İtalya'nın altını zehirle oyduğunu da açığa çıkarıyordu.

Primo Amore / İlk Aşk

Gomorra

Sorrentino'nun, "Il Divo" ve Garrone'nin, "Gomorra" ile elde etmiş oldukları beklenmedik eleştirel ve ticari başarı, özellikle Amerikalı eleştirmenler tarafından, uzunca bir süredir uluslararası sinema dünyasında sesi çıkmayan İtalyan Sineması'nda bir yeniden doğuşun, bir ikinci "Nuovo Realismo" nun habercisi olarak karşılandı. "Gomorra"nın sinemaya gerçek olayları ve gerçek kişileri getirme gayreti, karakterlerin yaşam koşullarına olabildiğince gerçekçi yaklaşımı, profesyonel olmayan ve kendi yerel lehçeleriyle konuşan oyuncuların kullanımı Yeni Gerçekçilik'le dikkat çekici benzerlikler içerse de, unutmamak gerekir ki, Yeni Gerçekçilik savaşın siyasal, sivil, varoluşsal kargaşasının, diktatörlükten demokrasiye geçişin ve bu değişimin yansımalarının, umutlarının ve projelerinin ürünüdür ve bir ekol, bir sanat akımı olmaktan çok, savaş yorgunu İtalya'ya ve Direniş gerçekliğine bakışın,

onu temsil edişin yeni bir yolu, gerçekliğe yönelimin bir parçasıdır.

Bu sebeple Garrone'nin filminde, bu tarihsel dönemin yenilenerek devam ettirilmesinden çok, ancak bilinçli ya da bilinçaltı bir esinlenmeyle, bazı Yeni Gerçekçilik temalarının, güncel ve estetik bir bakış açısıyla yeniden yorumlanması söz konusu olabilir.

"Gomorra"nın asıl başarısı, halkları ve toplumları eleştirirken "dışarıdan" değil, öykülerini tanıdığı, bildiği insanların üzerinden anlatarak, "içeriden" bir bakış açısına ulaşmasıdır. İzleyicisinin duygularını onu etkileyecek bir durumu yansıtarak değil, gerçeği yorumlayarak harekete geçirmeyi amaçlayan Garrone, tüm pislikleri ve aşağılık yöntemleriyle "camorra"nın, kadın, erkek, çocuk herkesin yaşamını etkilemesini ve bu etkinin, bir hastalık gibi bütün İtalyan toplumuna bulaşmasını göz önüne seren benzersiz bir duygusal yoğunluğa ulaşmıştır.

Mafya'nın "öldürün" emir yüzünden bir süre ortalarda görünmeyen Garrone, "Gomorra"dan dört yıl sonra Napoli'de, kendisine bir kez daha Cannes'da Grand Prix getirecek olan son filmi, "Reality"yi (2012) çekecektir. Ressam Garrone, filminin hemen girişinde, çok yüksekte yaptığı ve merkeze aldığı odak noktasının manzaranın içinde yok olduğu çekimle toplumun bireyi nasıl yok edeceğine küçülttüğüne dikkat çeker. İnsanların, nasıl farkında olmadan etraftakiler tarafından kapana kıştırıldıklarını simgileyen bu çekim, "Reality"nin finalinde de tekrarlanacaktır.

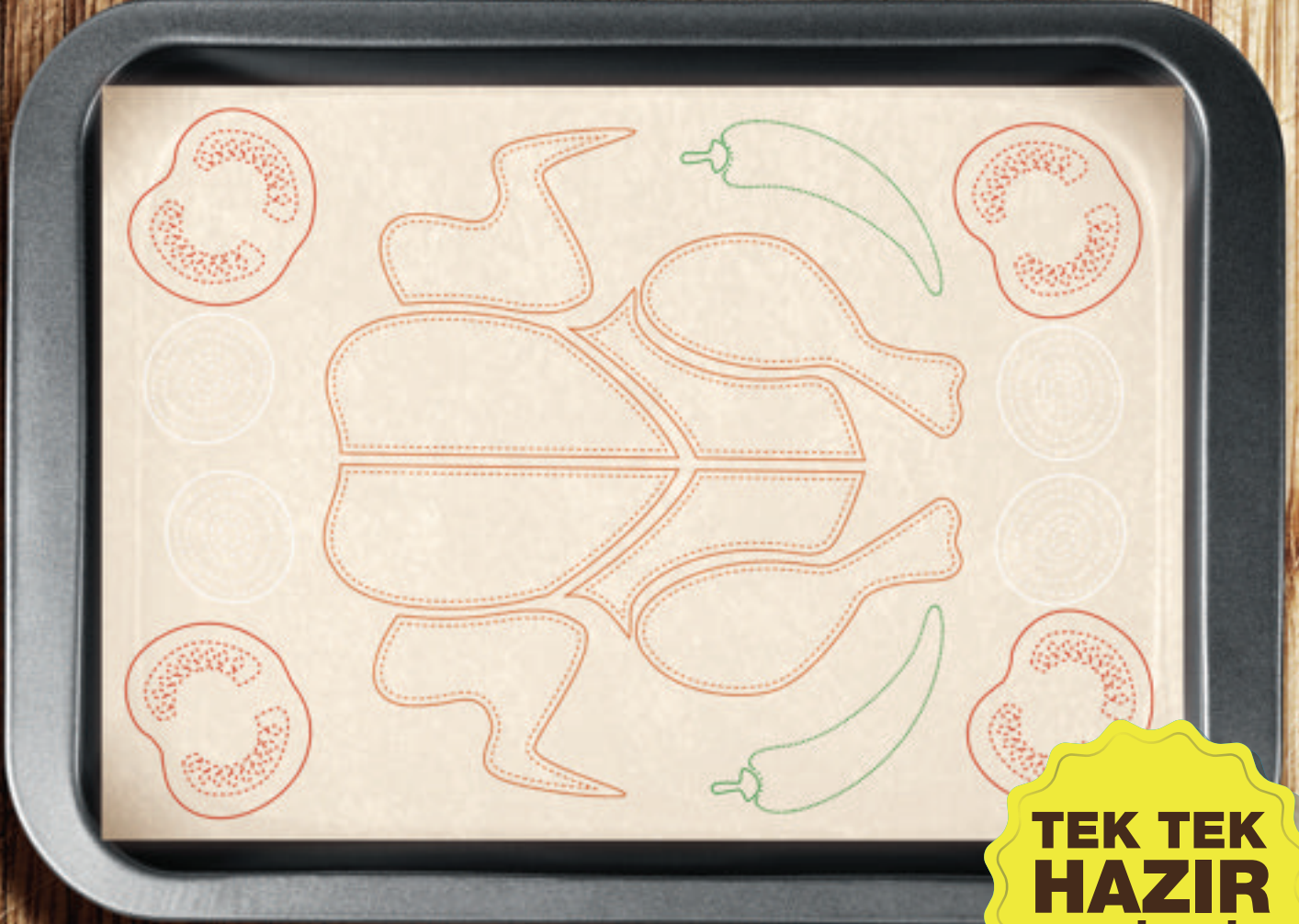
"Reality", BBG tipi bir televizyon programına katılarak ünlü olmak, böylece kendisine ve ailesine ömür boyu güvence kazandırmak hayalleri kuran Napoli'li bir balıkçının, kardeşinin "seni programa aldılar" şakasıyla, olası bir başarı öyküsünün medya destekli bir korku şovuna dönüşmesini anlatır.

Programın yaşamını ele geçirdiğine ve TV'nin devamlı kendisini izlediğine inanarak gittikçe paranoyaklaşan balıkçının yaşadıklarını bir BBG estetiğiyle filme alan Garrone, sonuçta "Reality"yle, BBG'lerden çok daha fazla yankı uyandıracak etkileyici bir "reality-show" oluşturdu.

İtalyan Sineması konusunda uzun süredir üzerinde çalıştığım bu araştırmanın neredeyse sonuna geldim. "Neredeyse" diyorum, çünkü henüz kırklı yaşlarının başında olmalarına karşın çok önemli işler çıkarmış birkaç sinemacı daha var. Onlar da gelecek yazımızın konusu olacak. ■

KOROPLAST®

Hayatı Kolaylaştırır

**TEK TEK
HAZIR
KESİLMİŞ**

ONUN İÇİN KESİLMİŞ GİBİ

Tepsi boyutunda kesilmiş, tek tek çıkabilen Koroplast pişirme kağıtları sayesinde tepsiniz yağlanmasın, yemekleriniz yapışmasın. Koroplast kullanın, hayatınız kolaylaşsın.

Yeni

KOROPLAST®
Hayatı Kolaylaştırır

HAZIR KESİLMİŞ

Pişirme Kağıdı

Pratik
Kullanım

tek tek!

16
ADET
42x37 cm

TEPSİ EBADINDA
HAZIR KESİLMİŞ

Otantik sesler ve tınılarla dolu güz sezonu açılışı...

80'LERİN UNUTULMAZ SESİ *BONNIE TYLER*

Kendine has sesiyle aşk şarkılarını müzikseverlerin gönlüne işleyen Bonnie Tyler, yepyeni 'Rocks and Honey' albümü ile dünya turnesinde.

Jim Steinman'ın yazdığı efsane aşk şarkısı 'Total Eclipse of the Heart' ile dünyada bir numara olan, 'Faster Than the Speed of Night'la da İngiltere Albümler listelerine bir numaradan giren ilk İngiliz kadın şarkıcı olarak Bonnie Tyler Guinness rekorunu elinde bulunduruyor. 2003 yılında Kareen Antonn'ın düet teklifiyle 'Total Eclipse of the Heart'ı Fransızca olarak - 'Si Demain' - okuyunca Fransa'da tam on hafta boyunca tekrar satış listelerinin bir numarası oldu.

Ajda Pekkan'dan dinlemeye alıştığımız 'O Benim Dünyam' ın orijinal versiyonu 'Holding Out for a Hero', 'Total Eclipse of the Heart', 'Lost in France' gibi unutulmaz şarkıların sahibi Bonnie Tyler, Türkiyeli hayranlarının karşısında sahne alacak.

27 Ekim Pazartesi / Cemal Reşit Rey Konser Salonu

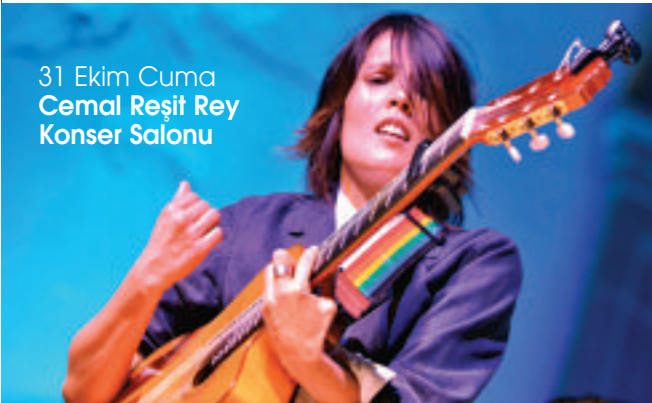
KARİZMATİK YALIN BİR SES:

Tanita Tikaram

Eşsiz yorumu, sadeliği ve karizmasıyla müzikseverleri kendine hayran bırakan Tanita Tikaram Türk dinleyicisiyle buluşmak üzere ülkemize geliyor. Hint asıllı Fiji'li bir baba ve Malezyalı bir anneden, Almanya'da dünyaya gelen İngiliz vatandaşı Tanita Tikaram, albümleri bugüne kadar pek çok ülkede milyonlarca satmış bir müzik ikonu. Dünyanın en iyi pop-folk şarkıcılarından kabul edilen sanatçı, konserinde birbirinden güzel ve ünlü parçalarına yer veriyor.

Henüz on dokuz yaşındayken gerçekleştirdiği 'Ancient Heart' (1992) isimli ilk albümüyle listelere girerek dünya çapında ünlenen ve ilk günden bu yana başarılı çizgisini devam ettiren Tanita Tikaram, konserinde 'Ancient Heart' albümünde yer alan ve her müzikseverin hayranlıkla dinleyip eşlik ettiği parçalarına da yer verecek. Sanatçı aynı zamanda 'Eleven Kinds of Loneliness', 'Sentimental' ve en son kaydettiği 'Can't Go Back' (2012) albümlerinin sevilen parçalarını seslendirecek.

31 Ekim Cuma
Cemal Reşit Rey
Konser Salonu

Filmlere
hayat
veren
topluluk

THE CINEMATIC ORCHESTRA

Müzikleri, 'Grey's Anatomy', 'Criminal Minds' ve 'Ugly Betty' gibi onlarca bilinen dizide kullanılmış olan The Cinematic Orchestra hem eski hitleriyle hem de yeni, yayınlanmamış parçalarıyla sahne alacak.

İngilizlerin en önemli topluluklardan biri olan The Cinematic Orchestra 1929 tarihli Rus Dziga Vertov'un klasik yapıtı 'Man with a Movie Camera'ya yaptıkları film müziği ile kariyerinin doruğuna ulaştı. The Cinematic Orchestra'nın Walt Disney için müziklerini yaptığı 'The Crimson Wing: Mystery of the Flamingo' filmi 2008 yılında Fransa'da yayınlandı ve müzikleri aynı zamanda London Metropolitan Orchestra tarafından The Union Chapel, Islington'da icra edildi.

22 Ekim Çarşamba / Cemal Reşit Rey Konser Salonu

CHRIS BOTTI İLE BİR AKŞAM

Sting'in Londra'da küçük bir barda keşfettiği, dünyaca ünlü caz trompetçisi Chris Botti, uzun bir aradan sonra grubuyla İstanbullu müzikseverlerle buluşuyor.

1962 yılında Oregon'da dünyaya gelen Botti, Arif Mardin gibi prodüktörlerin yönlendirmesi ile bir anda pop-caz kulvarında sık sık görmeye alıştığımız bir isim oldu. Sanatçı, minimalist doğaçlama yeteneği ve sahne duruşu ile sürekli Miles Davis ve Chet Baker ile kıyaslandı. Yeni bir caz kişiliği yaratma hırslında olmayan sanatçı yakaladığı formül ile caz-pop listelerinde sık sık yer almayı başardı.

İlk solo albümü olan 'First Wish'i 1995 yılında yayınlayan Chris Botti, bugüne kadar toplam 10 albüm yayınladı. Üç albümü birden Billboard Caz Albümleri listesine bir numaradan giriş yapan Chris Botti'nin bugüne dek canlı kayıt ve performans yaptığı sanatçıların

arasında Frank Sinatra, Sting, Josh Groban, Andrea Bocelli, Paul Simon, Joshua Bell, Joni Mitchell, John Mayer, Michael Buble ve Aerosmith'in vokalisti Steven Tyler yer alıyor.

Chris Botti geçtiğimiz yıl en iyi enstrümantal pop dalında Grammy kazandığı 'Impressions' albümünün parçalarıyla Türk seyircisinin karşısında sahne alacak.

15 Ekim Çarşamba / Cemal Reşit Rey Konser Salonu

FADO'NUN DİVASI:

Mariza

2014 Best of albümünün dünya turnesi ile Portekiz geleneği Fado şarkılarını tüm dünyaya ulaştıran Mariza, Fado'nun bir numaralı temsilcisi olmayı sürdürüyor.

Mariza, 3 kez Grammy adaylığı ile ve üst üste 3 kez kazandığı "Avrupa'nın En İyi Sanatçısı" BBC Ödülleriyle, 2014 turnesinde unutulmaz hitlerini sahneye taşıırken, müzikal yolculuğu sırasında başka şarkıcılardan sevdiği şarkıları da sevenleri ile buluşturuyor.

UNESCO'nun Kültürel Miras listesine aldığı Portekiz'in

Fado geleneğine kattığı çağdaş yorumuyla Mariza'yı ve şarkı söyleme tarzını tutkulu, zarif, hisli ve buğulu sözcükleri ile anlatmak mümkün... Mariza Fado'yu neden seçtiğini şu cümlelerle anlatıyor: "Fado yalnızca bir müzik değil, bir histir. Üzücü değil melankoliktir. Ben bu müziği seçmedim, bu benim kaderimdi."

DIANNE REEVES İLE CAZ

Günümüzün caz divalarından biri olarak kabul edilen Dianne Reeves, 5 yıl aradan sonra çıkardığı yeni albümü 'Beautiful Life'in turnesi kapsamında İstanbul'da konuk oluyor. Vokalist bir baba, trompet çalan bir anne, başçı bir amca gibi aile üyeleri sayesinde müzikal genlere sahip olan Dianne Reeves, 1987 yılında Blue Note/EMI etikeyle albüm çıkaran ilk vokalist oldu. 80'li yılların başında Harry Belafonte ve Sergio Mendes'le turnelere çıktıktan sonra 82 senesinde kendi grubunu oluşturarak caz festivallerinde sahne almaya başlayan Reeves, bugüne kadar 3 sene arka arkaya "En İyi Caz Vokal Performansı" Grammy ödülünü almaya hak kazanmış tek vokalisttir.

2002 yılı çıkışlı Grammy ödüllü 'A Little Moonlight' albümünde efsanevi prodüktör Arif Mardin ile birlikte çalışan Reeves, Wynton Marsalis ve Lincoln Center Caz Orkestrası ile de kayıt ve konserler gerçekleştirdi. Daniel Barenboim yönetimindeki Chicago Senfoni Orkestrası ile de bir kayıt yapan ve Sir Simon Rattle yönetimindeki Berlin Filarmoni Orkestrasıyla konuk sanatçı olarak bir konser veren Reeves, meşhur Walt Disney Konser Salonu'nda sahne alan ilk caz şarkıcı unvanına da sahip oldu.

5 Kasım
Çarşamba

Cemal Reşit
Rey Konser
Salonu

7 Kasım Cuma
Cemal Reşit Rey
Konser Salonu

Dünyanın en ünlü sopranosu **SARAH BRIGHTMAN** İstanbul'da

Dünyaca ünlü opera baladlarını, klasik müzik eserlerini kendine özgü bir yorumla sanatseverlerle buluşturan İngiliz soprano, aktris, şarkı sözü yazarı ve dansçı Sarah Brightman, İstanbullu müzikseverler ile bir araya gelecek. 'Phantom of the Opera', 'Cats', 'Requiem' ve 'Aspects of Life' gibi müzikal yapımlarda da sahne alan, Barcelona Olimpiyat Oyunları'nda Jose Carreras ile birlikte seslendirdiği 'Amigos Para Siempre' ve ardından Andrea Bocelli'yle seslendirdiği 'Time To Say Goodbye' ile büyük bir ivme yakalayan dünyanın en önemli kadın vokallerden Brightman, İstanbullulara büyülmüş bir müzik ziyafeti sunacak.

9 Kasım Pazar / Ülker Sports Arena

Mercan Dede **BÜYÜLEYİCİ** **VOKALLER İLE BİR** **ARADA**

Mercan Dede'nin sanat yönetmenliğini üstlendiği Mercan Dede Ensemble'a, büyüleyici sesleriyle dünya müziğinin en önemli vokal sanatçılarından Azam Ali ve Türk Halk Müziği'nin yıldızı Zara konuk sanatçı olarak eşlik ediyor.

Dünya müziği alanında günümüzün en önemli besteci ve vokalisti olarak gösterilen, sesini 'Matrix', 'The Fight Club', 'Thor' gibi film müziklerinden de hatırlayabileceğimiz Azam Ali, Mercan Dede'nin son albümü 'Dünya'da yer alan "Haydar Haydar" adlı Anadolu türküsünü seslendirdi.

İlk albümünü yayınladığı 1998 yılından bu yana sürdürdüğü başarılı kariyeri ile Zara, dünyaca ünlü müzisyen Azam Ali ve ezgileriyle doğu ile batıyı buluşturan Mercan Dede'nin bir araya geleceği bu heyecan verici proje, uzun süre hafızalardan silinmeyecek.

1 Kasım Cumartesi / Zorlu Center PSM

NATASHA PAREMSKI **İSTANBUL RESİTALLERİ**

Rus asıllı Amerikan piyanist Natasha Paremski, kusursuz tekniği, istikrarlı, gözümlü ve enerjik performansları ile ilham verici bir yorumculuk gücüne sahip.

Müzikal yeteneği ile dünyanın dört bir köşesinde heyecan yaratmaya ve kendi özel izleyici kitlesini oluşturmaya devam eden Paremski'nin pek çok ödülün sahibi.

Paremski'nin Gabriel Kahane, John Corigliano, Fred Hersch gibi bestecilerle yeni müziğe odaklanarak genişleyen repertuarı yaşından beklenenin çok ötesinde artistik bir olgunluk sunarak dikkatleri çekiyor. BBC Televizyonu için Tchaikovsky'nin hayatını ve çalışmalarını anlatan ve St. Petersburg'da çekilen iki bölümlük filmde 1 numaralı piyano konçertosu başta olmak üzere Tchaikovsky'nin eserlerini seslendirdi.

Ayrıca Robert ve Clara Schumann'ı konu alan Sting, Simon Keenlyside ve Maxim Vengerov'un oynadığı 'Twin Spirits' filminde yer aldı. Paremski, New York ve Londra'daki birçok projesinde İngiliz sahne yönetmeni John Caird ile birlikte çalışıyor.

Sanatçı, Brahms'ın 2 numaralı piyano konçertosunu seslendirdiği California Youth Senfoni ile ilk albümünün ardından, Dmitry Yablonsky yönetimindeki Moskova Filarmoni Orkestrası ile iki albüm kaydetti.

8 Kasım Cumartesi
Sakıp Sabancı
Müzesi - the
Seed

PROGRAM:

Brahms: Balad
No. 1 / Handel
Varyasyonları

Chopin: Balad
No. 4 / Berceuse

Rachmaninoff:
Piyano Sonatı No.
-1931 versiyonu

Amerikan Hastanesi Meme Hastalıkları Ünitesi

Ayda bir kendi kendine meme muayenesi

Yılda bir klinikte meme kanseri taraması

Ailece ayrıcalıklısınız!

Türkiye'nin her yerinde pazar kahvaltıları ve hafta sonu tiyatro/sinema biletleri **%30 indirimli**.

Afili Bankacılık size ve ailenize özel, çünkü hayat Deniz'de güzel.

Ayrıntılı bilgi için;

www.afilideniz.com, Afili İletişim Hattı (0212) 340 21 21.

SBERBANK

DenizBank bir Sberbank Grubu kuruluşudur.

DenizBank

www.afilideniz.com | (0212) 340 21 21